

הישיבה השלוש-מאות-ועשרים-ושלוש של הכנסת השמינית

יום שני, כ"ח תמוז תשל"ו (26 יולי 1976)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

יצחק מודעי; 2) חוק מניעת מפגעים (תיקון), תשל"ו — 1976 — מטעם חברי-הכנסת ידידיה בארי; 3) חוק הרשויות המקומיות (פתיחתם וסגירתם של בתי-עסק), תשל"ו—1976 — מטעם חברי-הכנסת ידידיה בארי; 4) חוק לתיקון פקודת התעבורה (נוסח חדש) (תיקון), תשל"ו—1976 — מטעם חברי-הכנסת משה שחל; 5) חוק שירות המדינה גימלאות (נוסח משולב), תשל"ו—1976 (זכויות אלמנות ושאיירים), תשל"ו—1976 — מטעם חברת-הכנסת שושנה ארבלי-אלמוזלינו; 6) חוק פיצויי פיטורים (תיקון), תשל"ו — 1976 — מטעם חברי-הכנסת זלמן שובל; 7) חוק מס ערך מוסף (תיקון מס' 1), תשל"ו—1976 — מטעם חברי-הכנסת שמחה ארליך ויחזקאל פלומין; 8) חוק רשות השידור (תיקון מס' 5), תשל"ו—1976 — מטעם חברי-הכנסת אליעזר שושטק וגאולה כהן; 9) חוק הביטוח הלאומי (תיקון), תשל"ו—1976 — מטעם חברי-הכנסת יורם ארידור.

הי"ר ב. צ. קשת :

הנני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. ראשונה נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מוזכר הכנסת נ. לורך :

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי היום הונחו על שולחן הכנסת :

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: 1) חוק לתיקון ולהארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (אבטחת מוסדות חינוך), תשל"ו—1976 — שחזר מוועדת החינוך והתרבות; 2) חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 23), תשל"ו—1976, 3) חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 24), תשל"ו—1976 — שחזרו מוועדת העבודה.

לדיון מוקדם: 1) הצעת חוק לתיקון חוק שירותי התיירות, (תיקון), תשל"ו—1976 — מטעם חברי-הכנסת

ב. שאילתות ותשובות

שר-הבטחון ש. פרס :

הי"ר ב. צ. קשת :

אנו ניגשים לסעיף השני של סדר-יומנו. שר הבטחון ישיב על השאילתות של חברי הכנסת.

4985. הבטחת בטיחותם של המטיילים במדבר-יהודה

חברי-הכנסת י. מ. אברמוביץ שאל את שר הבטחון ביום י"ז בשבט תשל"ו (19 בינואר 1976):

לאחרונה קרה אסון מחריד כששני נערים מצאו את מותם בטיילם בנחלים ובנקיקי הסלעים שבמדבר-יהודה. זאת לאחר מקרי אסון רבים בעבר.

בסקר שפורסם בדו-שבועון האוניברסיטה העברית בירושלים נקבע כי מאז שנת 1967 קרו 56 אסונות בין המטיילים במדבר-יהודה. מוקדי האסונות היו הנחלים שבאזור עין-גדי (18 אסונות) ונחל-דרגות (16 אסונות).

רצוני לשאול :

1. האם מודעת הממשלה לבעיה זו של פיקוח נפש ?

2. האם המטיילים במדבר-יהודה חייבים להצטייד ברשיון מטעם גוף ממשלתי כל שהוא ?

א. אם כן — האם אין מקום להחמיר את תנאי הרשיון ?

ב. אם לא — האם תונהג בעתיד חובה כזו ?

3. האם שוקלת הממשלה נקיטת צעדים להגברת בטיחותם של המטיילים במדבר-יהודה כדי למנוע אסונות בעתיד ?

1. התשובה חיובית.
2. אם מסלול הטיול עובר בשטח סגור או מוגבל לתנועה, חובה להצטייד באישור בטחוני. בשטחים אחרים אין חובה כזאת. עם זאת בתי-ספר, מוסדות חינוך, גדנ"ע ותנועות נוער חייבים על-פי הוראות משרד החינוך להצטייד באישור בטחוני לטיול, שמטרתו לתאם את מסלול הטיול עם גורמי צה"ל, כלומר להבטיח תיאום מוקדם עם הפיקוד המרחבי שבתחומו עובר מסלול הטיול. אישורים אלה ניתנים מבחינה בטחונית ולא בטיחותית.
3. משרד החינוך הוציא חוברת "הוראות בטחון ובטיחות", המחייבת את כל הגופים שפורטו לעיל. אין הוראות אחרות, הקשורות לצה"ל, המחייבות תיאום בהיבט זה.

5267. דרנותיהן של קצינות ח"ן

חברת-הכנסת א. הרליין שאלה את שר הבטחון ביום כ"ד באדר א' תשל"ו (25 בפברואר 1976):

אודה לכבודו אם יודיעני :

1. מה הדרגה הגבוהה ביותר של קצינות ח"ן ?
2. כמה קצינות משרתות בדרגה אלוף-משנה ?
3. כמה קצינות משרתות בדרגה סגן-אלוף ?
4. כמה קצינות משרתות בדרגה רב-סרן ?
5. כמה קצינות השתתפו בקורסים של פו"מ ?

ב. האם ידוע לשר כי בתקופה בין הוצאת המכרז לבין ביטולו נערך בינתיים ההסכם עם חברת "רגבים", בבעלות ה"ח ירקוני וקידר, ללא מכרז?

ג. האם מסירת ההזמנה לחברה הנ"ל במימון מלא במטבע-חוץ על-ידי משרד הבטחון נעשתה בידיעתו של השר, והאם היו ידועים לשר התנאים הכלולים תשלום בדולרים בעד כל שעת עבודה שהכלים יעשו בארץ?

ד. במכתבך מיום 1 במאס 1976 הודעת לי כי הטראקטורים הובאו בהסכמתה של הרשות המוסמכת של מחלקת עבודות ציבוריות, אך האם ידוע לך כי הרשות המוסמכת בדקה את הטראקטורים בבואם לגמל וקבעה כי הבאתם נוגדת את הקריטריונים של הבאת ציוד משומש ארצה?

ה. האם הובאה לפני השר הידיעה כי הטראקטורים הנ"ל היו ברובם משנות הייצור 1966—1971, בעוד שמחלקת עבודות ציבוריות מתירה להביא כלים רק משנת ייצור 1972 ואילך?

ו. האם לא צריך היה משרד הבטחון לפסול את השימוש בכלים אלה, שהיו טעונים תיקונים רבים, במקום לעקוף את חוות-הדעת של מחלקת עבודות ציבוריות?

ז. האם היה ידוע לרשויות המוסמכות במשרדך והאם הם השלימו עם העובדה כי העיסקה של שכירת הכלים והתשלומים בדולרים בעד העבודה נעשתה עם חברה פיקטיבית, שעד היום לא ניתן לגלות את זהותה?

ח. האם עשו אנשי המשק במשרד הבטחון את החשבון שמומחים אחדים ממחלקת עבודות ציבוריות והמועצה לציוד כבד הגישו להם, שבכסף שהוצא במטבע-חוץ לשכירות כזאת יכול היה המשרד לרכוש לבעלות מלאה את הכלים ולעשות את כל העבודה תמורת מטבע מקומי?

ט. האם ידוע לשר כי משרדו שילם מראש לראשי חברת "רגבים" כסף במטבע-חוץ, בלי ריבית ובלי לבדוק את המחירים?

י. האם יכול השר למסור מהם הדברים הנבדקים עתה במשטרה, לאחר שהיועץ המשפטי לממשלה קבע שהתביעה מצד שלטונות המכס איננה נוגעת לחברת "רגבים" אלא למשרד הבטחון?

שר-הבטחון ש. פרס:

א.— נושא השאלתה והתיק המתייחס לעיסקה נמצאים עכשיו בטיפול ובדיקה על-ידי היועץ המשפטי לממשלה. נוסף על כך מתנהלים הליכים משפטיים בקשר לעיסקה הנזכרת.

5552. המנופול של חברת ISRAM כחובלת המשלוחים הנרכשים בארצות-הכרות על-ידי התעשייה האווירית

חבר-הכנסת ע. נוף שאל את שר הבטחון ביום ג' באייר תשל"ז (3 במאי 1976):

אבקש להשיב לי:

1. האם נכון כי חברה בשם ISRAM משמשת מובילה מחוץ-לארץ ארצה של חמרים, חלקים וסחורות הדרושות לתעשייה האווירית?

2. האם משמשת חברה זו מובילה גם של תעשיות בטחוניות אחרות?

שר-הבטחון ש. פרס:

1. אלוף-משנה.

2. אלוף-משנה היא דרגתה של קצינת ח"ן ראשית. בצה"ל משרתות עתה שתי קצינות בדרגה זו: קצינת ח"ן ראשית הנוכחית, וקצינת הח"ן הראשית הקודמת, הנמצאת בחופשה לאחר לידה ולקראת פרישה.

3. כמה עשרות.

4. יותר ממאה.

5. בעבר — אף לא אחת. במחזור הנוכחי — אחת, בדרגת סגן-אלוף.

5343. תוצאות החקירה של אבדן ציוד בצה"ל

חבר-הכנסת י. גולן שאל את שר הבטחון ביום ב' באדר ב' תשל"ז (4 במאס 1976):

אבקש להשיב לי:

1. מה הן תוצאות החקירה שערך צה"ל בקשר לאבדן הציוד בשווי של מיליונים?

2. מה הוא גודל הנוק של הציוד האבוד, והאם נמצאו אשמים והובאו לדין בשל מחלל זה?

3. האם הופקו כבר הלקחים ההולמים כדי למנוע הישנות נזקים כאלה?

שר-הבטחון ש. פרס:

1. השאלתה לא מכוונת, ככל הנראה, לגילויים של אבדני ציוד באחד הפיקודים המרחביים של צה"ל. חקי-רתם של הגורמים הצבאיים העלתה, כי המדובר בעיקר בציוד שאבד או נפגע בתקופת מלחמת יום-הכיפורים.

האבדן נתגלה בשנה שחלפה, בעקבות הוראת ראש אג"א לערוך ספירת מלאי ציוד ביחידות המרחביות.

2. סך אבדני הציוד הגיע לכ-10 מיליון לירות. לגבי כל יחידה שבה נתגלו אבדנים נערכה חקירה, והחומר הועבר לפרקליטות הצבאית. הפרקליטות החליטה על סגירת שניים מן התיקים כיוון שהציוד בו עסקו נפגע או כלה במלחמת יום-הכיפורים. בתיק אחד הוגש כתב-אישום בבית-דין צבאי; שאר התיקים עודם בטיפול הפרקליטות.

3. צה"ל עושה כמיטב יכולתו בעניין זה, ומדיניות אגף האפסנאות היא לנקוט צעדים בלתי-פשרניים בנושא האחריות לרכוש ולשמירתו הנאותה.

5472. בריקת "עיסקת הדחפורים" של משרד הבטחון וחברת "רגבים"

חבר-הכנסת א. אפרת שאל את שר הבטחון ביום כ"ז באדר ב' תשל"ז (29 במאס 1976):

בהמשך לחילוף המכתבים באשר למה שקרוי "עיסקת הדחפורים", זיהינו שכירת 19 הדחפורים, באמצעות חברת "רגבים", שהובאו מארצות-הברית הנגי רואה צורך לבקש ממך להבהיר דברים מספר:

א. נוכח העובדה שבבדיקה ראשונה לא נמסר למבקר המדינה שהוצא מכרז, והוא בוטל על-ידי מנזל מחלקת התחשיבים וההתקשרויות — האם ידוע היה לשר הבטחון כי ביום ה-20 בינואר 1974 הוצא מכרז להכשרת ציוד מכאני, וב-12 באפריל בוטל המכרז על-ידי הוועדה למגיישי ההצעות כי "הוחלט להקפיא את הנושא"?

5614. המיפול בציוד במחסני-חירום

חברי-הכנסת י. מודעי שאל את שר הבטחון ביום י"ז באייר תשל"ו (17 במאי 1976):

בדו"ח השנתי ה-26 של מבקר המדינה מסופר על הונחה חמורה בטיפול בציוד במחסני-חירום.

בין היתר מסופר על ציוד שלא טופל במשך חודשים לאחר שיחזור יחידות המילואים, על חוסר תחמושת וחוסר דלק במכלי כלי רכב.

לנוכח זאת אבקש להשיב לי:

1. מה הוא ההסבר למקרים המצויינים על-ידי המבקר?

2. בכמה מקרים ננקטו צעדים משמעותיים נגד האתראים?

3. מה הם הצעדים שנקטו להבטחת תיקון המצבו

שר-הבטחון ש. פרס:

1—2. חלק גדול מן הממצאים מתייחסים לתקופת נובמבר 1974—ינואר 1975, שנתיים לפני פירסום הדו"ח. היו אלה תוצאות של ההתארגנות מחדש של יחידות, עוצבות ומחסנים בהיקף שלא היה כדוגמתו ובאילוצי זמן בלתי-רגילים, סמוך לסיום הקרבות של מלחמת יום-הכיפורים. לנוכח הנסיבות המיוחדות של המצב לא היה מקום לבקשת צעדים משמעותיים נגד מאן-דהוא.

3. בוצעה תכנית החזרה לכשירות רבת-היקף, ובה נטלו חלק אנשי מילואים, גדו"עים, מתנדבות ומתנדבים. בוצעה החזרה לכשירות בכל הרכב והרק"מ של צה"ל באמצעות סדנאות צה"ל ומוסכים אזרחיים, ששולבו לביצוע משימה זו. באג"א הוקמה מחלקת הדרכה, שעברה בעוצבות צה"ל והדריכה בעבודה מעשית את העוסקים בתכנית ההחזרה לכשירות. בוצעו פעולות ביקורת מקצועית-חילית, אפסנאית ולוגיסטית, גם לאחר מתן ההדרכה, ותוצאות הביקורת הללו מצביעות בעליל על שיפור ניכר ומשמעותי במצב הימ"חים, מצב שאין שום אפשרות להשוותו למצב הימ"חים בשנת 1974, מועד שבו נערכה הביקורת.

5643. תנאי שכרם של העובדים הזרים בתעשייה האווירית

חברי-הכנסת ע. נוף שאל את שר הבטחון ביום י"ט באייר תשל"ו (19 במאי 1976):

בנושא תנאי שכר של העובדים בעלי אזרחות זרה בתעשייה האווירית, שמספרם מגיע לכ-600, אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

1. האם נכון כי כל עובד זר כזה מקבל מהתעשייה האווירית 7 דולר לכל שעת עבודה?

2. אם לא — מה השכר המשולם?

3. האם נכון כי העובדים הזרים מקבלים שכר כולל בסך 8.4 מיליון דולר לשנה?

4. אם לא — מה הוא הסכום המדוייק?

5. האם נכון כי העובדים הללו מקבלים את שכרם באמצעות חברה לתיווך שירותי עבודה, הרשומה במדינה זרה?

6. האם נכון כי החברה הג"ל אינה חייבת או אינה משלמת מסים ישראליים בשיעור מלא שהיה חל אילו היו עובדים אלה עובדים ישראליים?

3. מה הוא, באחוזים, השיעור של הובלת הנעשה על-ידי ISRAM בשביל התעשייה האווירית מכלל ההובלות שתעשייה זו רוכשת אצל מובילים?

4. האם רשומה ISRAM במדינה שאיננה ישראל?

5. אם כן — באיזו?

6. האם לפי מיטב ידיעתו של השר יש לישראלים כל שהם חלק בבעלות בחברה זו?

7. היכול השר לקבוע כי בין הישראלים שיש להם חלק ישיר, או עקיף, בבעלות בחברה ISRAM אין מי שמקבל שכר מאת התעשייה האווירית?

שר-הבטחון ש. פרס:

1, 3. החברה עוסקת בריכוז כל המשלוחים הנרכשים על-ידי התעשייה האווירית בארצות-הברית ובסביבותיה משלוחים לישראל.

2. בהתאם לצרכים, אך לעתים נדירות.

4, 5. בארצות-הברית.

6. אין בדינו מידע אלא על אחד מבעלי החברה, הנושא, למיטב ידיעתנו, זרכון ישראלי ואמריקני.

7. לא ידוע לנו על כך.

היו"ר ב. צ. קשת:

רשות לשאלה נוספת לחברי-הכנסת נוף.

עקיבא נוף (הליכוד):

מה היו הקריטריונים שלפיהם נקבע למעשה מונו-פור של חברה זו בהובלת מטענים של התעשייה האווירית?

שר-הבטחון ש. פרס:

האפשרות לסמוך עליה באופן אחראי.

5611. חריגות בהעסקת אנשי מילואים

חברי-הכנסת י. מודעי שאל את שר הבטחון ביום י"ז באייר תשל"ו (17 במאי 1976):

בדו"ח השנתי ה-26 של מבקר המדינה מסופר על חקלות חמורות בהעסקת אנשי מילואים. בין היתר מסופר על מקרה שאנשי מילואים נקראו לשירות מיוחד באישור מיפקדת החיל והועסקו בתפקידים שלא אושר להעסיק בהם חיילי מילואים בשירות מיוחד, כגון נהגים, מקרין סרטים ופקיד.

לנוכח זאת אבקש להשיב לי:

1. מי אישר קריאה זו לחיילי המילואים?

2. האם הדבר נעשה בידיעת השר?

3. מה היתה המשימה שצויינה בצו הקריאה?

4. האם יש לדעת השר מקום לנקוט אמצעים נגד האחראי לכך?

שר-הבטחון ש. פרס:

1—3. הקריאה נעשתה במסגרת אישור גלובאלי, שניתן על-ידי המטה הכללי בשנת העבודה 1974/75, וכתוצאה מחוסר מקורות סדירים.

קריאות מסוג זה אינן טעונות אישורי. לנוכח החריגות שהצביע עליהן מבקר המדינה הוצאו הוראות שמגמתן למנוע הישנות מקרים כאלה בעתיד.

4. התשובה שלילית.

חוברת ל"ח, ישיבה שכ"ג
— שאילתות ותשובות (נוף, פרס, קשת, לורינג, שערי) —

היו"ר ב. צ. קשת:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת נוף.

עקיבא נוף (הליכוד):

לנוכח ההודעות שאפשריים פיטורים בתעשייה האוויר-רית ולאור האינפורמציה שאני מקבל שהעובדים הזרים למעשה אינם עושים עבודה ישיש בה מומחיות מיוחדת, מה בכלל ההצדקה להמשך העסקתם של העובדים הזרים במפעל בטחוני ישראלי?

שר-הבטחון ש. פריט:

יש סתירה בין האינפורמציה העומדת לרשותך לבין האינפורמציה העומדת לרשותי.

5675. יריעות כדבר חילול חג הפסח במחנה צבאי ברמת-הגולן

חבר-הכנסת ש. לורינג שאל את שר הבטחון ביום כ"ד באייר תשל"ו (24 במאי 1976):

מועצת פועלי חיפה ומועצת-המשנה לפועלי קריית-אתא אירגנו השנה סדר פסח "מסורתי" במחנה צבאי ברמת-הגולן לעולים חדשים מברית-המועצות.

לפי הידיעות שבידי הוסעו העולים חזרה לבתיהם בתום הסדר "המסורתי" בליל חג הפסח תוך חילול החג בפרהסיא.

ואלה שאלותי:

1. מה היה חלקו של צה"ל באירגון ה"סדר" הנ"ל?
2. האם היה שימוש כל שהוא ברכב צבאי לצורך המיבצע הזה?
3. האם הטיע רכב צבאי את המשתתפים ב"סדר" בליל החג?
4. אם כן — האם אין זה נוגד את הפקודות הקיימות בצה"ל שאין להשתמש ברכב צבאי בשבת ובחג שלא לצרכי בטחון ופיקוח נפש?
5. האם יורה השר לנוגעים בדבר למנוע הישנות מקרים דומים בעתיד?

שר-הבטחון ש. פריט:

1. היה זה סדר פסח צה"לי, שבו, כנהוג בכל שנה, אירח צה"ל עולים חדשים.
- 2—5. רכב צבאי לא הטיע כלל את האורחים.

5799. מניעת השתתפותו של המטוס "כפיר" בתצוגה האווירית במארגנבורו

חבר-הכנסת י. שערי שאל את שר הבטחון ביום ט' בסיון תשל"ו (7 ביוני 1976):

נא להשיב לי:

1. האם הופעלו לחצים כלכליים מטעם סעודיה על החברות הבריטיות הגדולות לייצור מטוסי קרב "בריטיש איירקראפט קורפוריישן" ו"האקר סידל", כדי למנוע השתתפותו של המטוס "כפיר" בתצוגה האווירית של פארגנבורו?
2. כיצד הגיבה ישראל על הלחצים אלה?

שר-הבטחון ש. פריט:

1—2. זו החלטה בריטית. נימוקיה טכניים. היבטיה פתוחים להערכה.

7. האם נכון כי חברה ישראלית מסויימת, ששמה צורף במכתב-לוואי לשאילתה זו, הציעה לתעשייה האווירית עובדים בעלי יכולת ומיומנות זהות במחיר של 6 דולר לשעה?

8. אם כן — מדוע לא נתקבלה ההצעה?

9. האם נכון כי שכרם של העובדים הזרים העובדים היום בתעשייה האווירית משולם במטבע-חוץ?

10. האם נכון כי על-פי ההצעה של החברה הישראליה הנ"ל ייעשו 50% מהתשלום לעובדים הזרים במטבע ישראלי?

11. האם נכון כי על-ידי כך היו נחסכים לאוצר המדינה במטבע-חוץ 3.6 מיליון דולר?

12. האם נכון כי החברה הישראלית אף הציעה הסדר שלפיו ישולמו מסי העובדים הזרים, ובמיוחד המסים הסוציאליים, בישראל?

13. אם כן — מדוע לא נתקבלה הצעת החברה הישראליה?

14. האם נכונה הידיעה, שהתפרסמה בעתון "מבט" ביום 17 במאי 1976, כי שר הבטחון ביקש לבדוק נושא זה?

15. אם כן — מה מסקנות הבדיקה?

שר-הבטחון ש. פריט:

1—2. מספרם הנכון של העובדים בעלי אזרחות וזה ליום 25 ביולי 1976 הוא 430. רובם המכריע הם עובדי ייצור, והשכר שונה בהתאם למקצוע. התשלום לפועלים נע, עד 31 במארס 1976, בין 5 דולר ל-5.25 דולר. החל מיום 1 באפריל 1976 נע התשלום לפועלים בין 4.60 דולר ל-4.85 דולר. אם נוסיף גם את התשלום המבוצע לחברות המספקות את כוח-האדם, גם אז העלות איננה מגיעה ל-7 דולר לשעה.

3—4. הסכום המשתלם שונה בכל שנה, בהתאם למספר שעות העבודה. בשנת 1974/75 בוצעו תשלומים לכל החברות המספקות לנו כוח-אדם בסך של כ-3.6 מיליון דולר; בשנת 1975/76 — כ-9.5 מיליון דולר. הסכום עלה, כיוון שבשנה זו נעשה עיקר המאמץ בקשר לעיסקות היצוא הראשונות של מטוס ה"וסטוינג 1124". בשנה הנוכחית ירד הסכום בצורה ניכרת.

5. התשובה חיובית.

6. התשובה שלילית. החברה משלמת מסים ישראליים.

7, 8, 13. החברה הישראלית המסויימת היא נציגה של חברה צרפתית. המחיר המקובל הוא 6.40 דולר, וההצעה נתקבלה ואף נמסרה הזמנה לחברה זו.

9. בחלקו גדולרים ובחלקו בלירות ישראליות.

10. התשובה חיובית.

11. מוקדם עדיין לבדוק מידת החסכון במטבע-חוץ, מאחר שחודשיים לפני הגשת השאילתה הוסכם עם החברה הזרה שעליה לקבל חלק מתשלומיה במטבע ישראלי.

העובדים הזרים מוציאים חלק ניכר משכרם בישראל על-ידי המרת מטבע-חוץ בלירות ישראליות, ולבסוף טרם הוכח מה מידת יכלתה של החברה הישראלית, אשר עד כה סיפקה רק 12 עובדים מתוך דרישה של 30.

12. נכון, ברם גם החברה המתחרה משלמת זה שנים מס הכנסה בישראל בשבילה ובשביל העובדים.

14—15. הפרטים לעיל מדברים בעדם.

רכב המשרד למשימות. אולם כאשר יש זהות בין משימה לעובד המבצע אותה עדיף להצמיד את הרכב לעובד משיקולים של שמירה על הרכב. המשרד שוכר רכב לתקופות קצרות, וזאת למשימות מיוחדות או להחלפת רכב בתיקון.

2. היו מקרים חריגים של אי-גביית תשלום או של אי-החזרת רכב בזמן חופשה. חריגים אלו תוקנו.

5854. העברת מתנחלי קדום לשטח שמחוז למחנה הצבאי

חבר הכנסת ד. זכין שאל את ראש הממשלה ביום י"ב בסיון תשל"ו (10 ביוני 1976):

מפי שר הבטחון נמסר כאילו המתנחלים בקדום אינם יושבים בתחום מחנה צבאי אלא בשטח שהופרד ממנו והוא אזרחי באפיו.

לאור החלטת הממשלה, אשר קבעה מפורשות כי המתנחלים יועברו למחנה הצבאי בקדום, אבקש מאת כבודו להשיב לי:

א. האם היתה החלטה המשנה את החלטת הממשלה לדעיל?

ב. אם כן — מי ובאיוז סמכות החליט כך?

ג. אם לא — מי גטל על עצמו להפר החלטת ממשלה וליישב את המתנחלים מחוץ לתחום המחנה הצבאי?

ד. האם השטח שבו יושבים כיום המתנחלים היה בעבר מחנה צבאי ישראלי?

ה. אם כן — מה הוא הנוהל ולמי הסמכות להחליט על הפיכת שטח מתוך מחנה צבאי לשטח אזרחי?

ו. האם במקרה קדום מילאו אחר הנהל המחייב הזה?

ז. אם לא — מה המסקנות המעשיות שהסיק ראש הממשלה ממעשה חריג זה?

ח. אם המתנחלים יושבים עדיין במחנה צבאי, מי אישר כינוס פוליטי מובהק של מפלגה פוליטית בתחומי של מחנה צבאי, דבר המנוגד להוראות האוסרות פעילות מפלגתית בצה"ל ובמתנותיו?

ט. אם לא ניתן אישור כנ"ל, אילו צעדים עומד כבודו לנקוט למניעת כינוס זה עתה ולמניעת כינוסים פוליטיים בעתיד?

שר הבטחון ש. פרס:

לשאלות א—ט: תשובתי דלהלן על שאילתה מס' 5858 עונה גם על שאלותיך אלה.

5858. העברת מתנחלי קדום לשטח שמחוז למחנה הצבאי

חבר הכנסת ד. זכין שאל את שר הבטחון ביום י"ב בסיון תשל"ו (10 ביוני 1976):

מפי שר הבטחון נמסר כאילו המתנחלים בקדום אינם יושבים בתחום מחנה צבאי אלא בשטח שהופרד ממנו והוא אזרחי באפיו.

לאור החלטת הממשלה, אשר קבעה מפורשות כי המתנחלים יועברו למחנה הצבאי בקדום, אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

א. האם היתה החלטה המשנה את החלטת הממשלה לדעיל?

5839. התייחסותו של דובר צה"ל לדו"ח מס' 26 של מבקר המדינה

חבר הכנסת א. אפרת שאל את שר הבטחון ביום י"א בסיון תשל"ו (9 ביוני 1976):

יום לפני פירסום הדו"ח ה-26 של מבקר המדינה כינס דובר צה"ל את הכתבים הצבאיים ומסר הודעה והערות בשם משרד הבטחון על דו"ח המבקר. מבקר המדינה מתח ביקורת על הופעה זו, הנוגדת את החוק והורגת מהנוהל הקבוע בנושא זה.

אני מבקש לדעת:

1. האם הופעת דובר צה"ל היתה בידיעתו של השר?

2. האם ידוע לשר הנוהל הקבוע כי שר האוצר הוא המשיב בשם כל משרדי הממשלה, לרבות מערכת הבטחון, על הדו"ח ועל ממצאי המבקר?

3. אם השר ידע על אירוגן הכנס של הכתבים הצבאיים, מה הניע אותו לתת הסכמה למיבצע זה?

שר הבטחון ש. פרס:

1—3. אעיר תחילה לדברים שבמבוא השאילתה: דובר צה"ל לא כינס את הכתבים הצבאיים, וההערות שנשלחו על-ידי הועברו אליהם בשעה שדין-וחשבון מבקר המדינה כבר היה בידי מערכות העתונים ולא לפני כן.

אשר לעיצומה של השאילתה, התייחסות גוף מבוקר לממצאי הביקורת אינה נוגדת את החוק ואינה פוגעת בדרך הקבועה בו.

5840. איסורים כמשק הרכב כמשרד הבטחון

חבר הכנסת פ. גרופר שאל את שר הבטחון ביום י"א בסיון תשל"ו (9 ביוני 1976):

בעתון "הארץ" מיום 31 במאי 1976 נמסר כי מבקר המדינה דיווח על איסורים חמורים במשק הרכב במשרד הבטחון, ובין השאר נאמר כי המיכסה שנקבעה היתה 185 מכוניות, אך למעשה היו במשרד זה בסוף השנה 215 מכוניות. עודף הרכישה בוצע ללא אישור הגורמים המוסמכים.

עוד נמסר כי במקום שהרכב יהיה צמוד ליחידות, היה רכב זה צמוד, למעשה, לעובד ולעתים לעובד שלפי תפקידו אינו זקוק לרכב.

העובדים שהחזיקו ברכב המשרד לא החזירו את המכוניות ליחידות בעת היעדרותם מהעבודה ובעת חופשתם.

המשרד מחזיק גם מכוניות שכורות בנוסף על 215 המכוניות. המשרד לא גבה ממחזיקי הרכב, הרשאים להשתמש ברכב הממשלתי גם באופן פרטי, את התשלום שהם חייבים בשל כך.

אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם נכונים הפרטים המובאים לעיל?

2. אם כן — מה האמצעים שנקט משרדך כדי לחסל איסורים אלה?

שר הבטחון ש. פרס:

1. המשרד החזיק תקופה מסוימת מכוניות מעבר למיכסה, וזאת בעיקר לאור הצורך המיידי בהוספת מפקחי בינוי בסניג וברמת-הגולן ובעליית הצורך בכי-קוריית מטעם אגף השיקום. פנייה לאישור תוספת רכב הוגשה למשרד האוצר כבר באפריל 1974. האישור נתקבל חלקו בינואר וחלקו באפריל 1975. ככלל, צמוד

5886. פיצוי על נזק שנגרם לרכוש בעקבות אימוני צה"ל
חבר-הכנסת ת. טובי שאל את שר הבטחון ביום י"ז
בסיון תשל"ו (15 ביוני 1976):

ב-26 במאי 1976 ערכו כוחות צה"ל תמרונים ואי-
מונים באזור ואדי-עארה. כתוצאה מהאש ונפילת פגזים
על שדות זרועים בקירבת הכפר מועאוויה, הסמוך לאזור
התמרונים, התלקחה אש בשדה חיטה ושעורה שבבעלות
תושב הכפר מועאוויה חסן אבו-ג'מיל מחאמיד. האש אכלה
את היבול המכשיל בשטח של כ-60 דונאם. אומדן ההפסד
הוא כ-30 טון שעורה ו-10 טון חיטה.

אי לזאת הנני שואל:

1. האם אין תכנית להעביר את שטח האימונים
מואדי-עארה, שהוא מקום מיושב, למקום אחר?
2. כל זמן שמקיים צה"ל אימונים ותמרונים בשטח
הנ"ל, מה הם אמצעי הבטיחות הננקטים כדי למנוע נזק
לבתי הכפר מועאוויה, לנפש וליבולים?
3. האם מוכן משרד הבטחון לבדוק את תביעת
מר חסן אבו-ג'מיל מחאמיד לפיצויים בעד הנזקים
שנגרמו ליבולו ב-26 במאי 1976 ולהיענות לה?

שר-הבטחון ש. פרס:

1. התשובה שלילית.
2. להלן פקודות המטה הכללי הדנות באמצעים שיש
לנקוט למניעת נזק לנפש ויבולים.
- (א) "לפני תחילת אימונים באש יש לסייר באותו
חלק של שטח האימונים שבו עתיד להתבצע אימון כדי
לודא כי לא נמצא בו כל אדם או נכס בעל ערך העלול
להיפגע או להינזק בעת הירי".
- (ב) אמצעי זהירות באימונים באש: כל תחמושת
עלולה לגרום לשריפה בשטח שבו מצויים חמרים דליקים,
קוצים, עצים וכו'. ומאחר שהשריפה עלולה להתפשט
במהירות, יש לנקוט את האמצעים המפורטים להלן בשעת
ירייה או הפעלת תחמושת:

- (1) יש להימנע, ככל האפשר, מירייה או הפעלת
תחמושת לתוך שטח מכוסה קוצים.
- (2) שטח המטרה חייב להיות נתון לתצפית בקר אש
או היורה במשך כל זמן הירייה, ובמקרה שמתעמים
שונים אין שטח המטרה נתון לתצפית בקר אש או היורה
יש להוציא זקיפים אשר מתפקדים יהיה לצפות על
שטח המטרה. הזקיפים יהיו מצויידים בכלי קשר שיאפ-
שרו להם לעמוד בקשר עם מיפקדת היחידה המתאמת.
- (3) בכל תרגיל אש תצטייד היחידה המבצעת בשקי
חול, בכלי מפירה, בשקים ריקים ובמים להרטבת השקים.
- (4) במאהל מחנה היחידה המתאמת באש יימצאו
מטפים לכיבוי אש, מחבטים ויתר אמצעי כיבוי אש
במצב כשיר להפעלה, רכב ואנשים להובלה מיידית
למקום השריפה.

3. משרד הבטחון יבדוק את תביעתו של מר חסן
אבו-ג'מיל מחאמיד, אם תוגש התביעה כמקובל אל
יחידת ביטוח ותביעות של המשרד. התביעה תיבדק
לגופה, ואם יתברר כי לפי החוק מגיע פיצוי לאיש
הנדון, הרי ישולם לו הפיצוי כחוק.

5893. ידיעה בדבר עיסקוי של האלוף (מיל.) זעירא
כסוכן נשק

חבר-הכנסת ג. פת שאל את שר הבטחון ביום י"ח
בסיון תשל"ו (16 ביוני 1976):

- ב. אם כן — מי ובאיון סמכות החליט כך?
- ג. אם לא, מי נטל על עצמו להפר החלטת ממשלה
וליישב את המתנחלים מחוץ לתחום המחנה הצבאי?
- ד. האם השטח שבו יושבים כיום המתנחלים היה
בעבר מחנה צבאי ישראלי?
- ה. אם כן — מה הוא הנוהל ולמי הסמכות להחליט
על הפיכת שטח מתוך מחנה צבאי לשטח אזרחי?
- ו. האם במקרה קדום מילאו אחר הנוהל המחייב
הזה?
- ז. אם לא — מה המסקנות המעשיות שהסיק שר
הבטחון ממעשה חריג זה?
- ח. אם המתנחלים יושבים עדיין במחנה צבאי, מי
אישר כינוס פוליטי מובהק של מפלגה פוליטית בתחומו
של מחנה צבאי, דבר המנוגד להוראות האוסרות פעילות
מפלגתית בצה"ל ובמחנותיו?
- ט. אם לא ניתן אישור כנ"ל, אילו צעדים עומד השר
לנקוט למניעת כינוס זה עתה ולמניעת כינוסים פוליטיים
בעתיד?

שר-הבטחון ש. פרס:

א-ו. המצב העובדתי לא חייב שינוי החלטת המ-
שלה. המתנחלים גרו בשלב ראשון בתוך המחנה הצבאי.
בשלב שני הועברו להתגורר בקאראוואנים, בשטח הצמוד
למחנה, תפוס על-ידי צה"ל ומיועד להרחבת המחנה
הצבאי.

ח-ט. לא נתקבלה כל פנייה לקיים כינוס כלשהו
בתחומי המחנה הצבאי או לידו, וממילא לא ניתן לכך
אישור. אין איסור של ביקורים וכניסת אזרחים לתחום
המחנה על-מנת לבקר את המתנחלים, בהתאם לסידורים
ונוהלים שנקבעו עם מיפקדת המחנה.

הירי ב. צ. קשת:
רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת זכין.

דב זכין (המערך):

כבוד השר, אתה אומר שאין איסור. האם בכל מחנה
צבאי כל אזרח רשאי להיכנס בלי רשיון?

שר-הבטחון ש. פרס:

לא, רק במחנה שיש בו ישוב אזרחי.

5885. שיהררו של עטאללה רשמאוי ממעצר מינהלי
חבר-הכנסת ת. טובי שאל את שר הבטחון ביום י"ז
בסיון תשל"ו (15 ביוני 1976):

עטאללה רשמאוי מבית-סחור, העצור במעצר מינהלי
זה שנתיים, נבחר באחרונה למועצת עיריית בית-סחור.
שלטונות הממשל הצבאי סירבו להיענות לתביעות הצי-
בוריות הרבות לשחררו ולאפשר לו למלא את תפקידו
הציבורי.

הנני שואל:

1. מדוע נמשך מעצרו המינהלי של עטאללה
רשמאוי, כשכל האשמה אינה מובאת נגדו?
2. האם מוכן השר לעיין בתביעה לשחרר את
עטאללה רשמאוי ולאפשר לו לפעול כחבר נבחר במו-
עצת עירו בית-סחור?

שר-הבטחון ש. פרס:

1. מטעמי בטחון.
2. לא.

3. האם שקל שר הבטחון את האפשרות של הצבת נציג צה"ל בלשכת מודיעין מיוחדת בתחנה המרכזית בתל-אביב כדי להשיב ולכוון חיילים רבים, ששאלותיהם לנהגי האוטובוסים אינן תואמות תמיד את הנחיות מערכת הבטחון?

שר-הבטחון ש. פרס :

1-3. צוותי פיקוח של המשטרה הצבאית עורכים סיורים בתחנות המרכזיות בימי השיא.

לא נראה לצה"ל כי בשלב זה יש מקום להציב נציג צה"ל בלשכת מודיעין מיוחדת בתחנה המרכזית בתל-אביב. לאחר צבירת נסיון נבחן את ההצעה שנית.

5928. נסיבות מותו של יוסף מוסא עאידה מרצועת-עזה

חבר-הכנסת ת. טובי שאל את שר הבטחון ביום כ"ד בסיון תשל"ו (22 ביוני 1976):

בעתונות מיום 20 ביוני 1976 פורסם שברצועת-עזה הוקרוה שביחה בת שעתיים כמחאה על הריגתו של יוסף מוסא עאידה מרצועת-עזה, נהג במקצועו, עלידי חיילים ישראלים ביום ה', 17 ביוני 1976.

אי לכך רצוני לשאול :

1. הידוע לשר הבטחון מקרה מותו של יוסף מוסא עאידה ומה היו נסיבות מותו?

2. האם הוקמה ועדת לחקירת המקרה? אם כן — מה היו מסקנותיה?

שר-הבטחון ש. פרס :

1. (א) החקירה הבסיסית שנערכה בעניין העלתה כי נהג המשאית, יוסף מוסא עאידה, נתבקש על-ידי משמר צה"ל בעזה לעצור את מכוניתו ולא נענה. בעקבות זאת רדף המשמר אחרי המשאית, ומשהצליח לחסום את דרכה וחייל הנורה לנהג לרדת — תפס האחרון את נשקו של החייל וניסה להוציאו מידי. בעקבות זאת ירה החייל בנהג והרג אותו.

(ב) עלי לציין כי הוראות הפתיחה באש הנהוגות באזור רצועת-עזה קובעות כי כאשר "מנסה חשוד תוך תהליך עצירתו לתפוס נשק או אמצעי אלים אחר ולהפך-עילו — יש לירות מיד על-מנת לפגוע, ללא כל התראה".

2. נסיבות המקרה נחקרו על-ידי המשטרה הצבאית החוקרת. מסקנותיה הסופיות יובאו לידיעתי עם סיומה.

5947. המחירים ב"שקם"

חבר-הכנסת י. דרניצקי (ירדן) שאל את שר הבטחון ביום כ"ו בסיון תשל"ו (24 ביוני 1976):

משפחות חיילים מתלוננות על עלייה תלולה בשכר עות האחרונים (עוד לפני הנהגת מס ערך מוסף) של מחירי מצרכים חיוניים רבים בחנויות "שקם". נמסר כי במקרים מסוימים המחירים קפצו ב-20% ויותר.

רצוני לשאול את השר כדלהלן :

1. מי קובע את רמת המחירים בחנויות "שקם"?

2. האם קיים פיקוח מצד משרד הבטחון על רמת המחירים ב"שקם"?

3. האם יש בדעתו של השר לבדוק מה היו הסיבות להעלאות המחירים האחרונות ולהורות על ביטולן במקרים שלא היו מוצדקות?

גודע לי כי האלוף במילואים אלי זעירא, אשר אחר מלחמת יום-הכיפורים יצא לתקופת לימודים בארצות-הברית, משמש כיום גם כסוכן נשק הפועל מטעם מדינת ישראל או כסוכן נשק פרטי העושה עיסקותיו עם מערכת הבטחון.

בקשר לנ"ל אבקש מאת כבודו להשיב לי :

1. האם אכן נכונה הידיעה הנ"ל?

2. אם התשובה על שאלה 1 חיובית, אבקש לדעת האם מוצדק כל ההגבלות החלות על עובדי מדינה, כגון תקופת צינון וכדומה, לגבי האלוף במילואים זעירא?

3. האין טעם לפגם בכך שהאלוף במילואים זעירא, בתקופת השתלמותו בחוץ-לארץ, יפתח לעצמו עסקים פרטיים תוך ניצול מעמדו בעבר בצה"ל?

4. המוכן כבוד השר להורות את מערכת הבטחון לפעול באמצעות סוכני נשק אחרים, ולא דווקא האלוף במילואים אלי זעירא?

שר-הבטחון ש. פרס :

1-4. אין לידיעה יסוד.

5915. הסתערות חיילים על צוות הטלוויזיה הישראלית בעת עבודתו בשכם

חבר-הכנסת מ. פעיל שאל את שר הבטחון ביום כ"ג בסיון תשל"ו (21 ביוני 1975):

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי דבר על השאלות הבאות, הנוגעות להתנהגות אנשי צה"ל בשכם ב-5 ביוני 1976:

א. מה הסבר של כבוד השר לעובדה שקבוצת חיילי צה"ל הסתערה על צוות הטלוויזיה הישראלית אשר צילם באותו יום בשכם ושרבה ציוד צילום בשווי של 55,000 לירות?

ב. האם נכונה האינפורמציה שהגיעה לידי כי החיילים אשר עסקו במלאכת שבירת הציוד של הטלוויזיה הישראלית היו צוערים מבית-הספר לקצינים?

ג. האם עדיין מחנכים בצבאנו את המפקדים והחיילים להפקיד על עקרונ טוהר הנשק?

שר-הבטחון ש. פרס :

א. המקרה שאירע עמד, למרבה הצער, בניגוד להנחיות הקבע הנהוגות בצה"ל באשר להתנהגות כלפי אמצעי התקשורת, והרשויות הצבאיות חקרו בעניין על-מנת להפיק לקחים בעתיד.

ב. איני סבור כי מן הנאות למסור בפומבי את פרטיהן של היחידות העוסקות בבטחון שוטף.

ג. התשובה חיובית.

5927. שמירה על הסדר במוקדי הסעת החיילים

חבר-הכנסת א. נמיר שאל את שר הבטחון ביום כ"ד בסיון תשל"ו (22 ביוני 1976):

עם הפעלת ההסדר עם קואופראטיב "אגד" על הסעת חיילים חינם אתכבד לשאול את כבוד השר :

1. האם הוצבו שוטרים צבאיים במוקדי התחבורה הציבורית, כגון התחנה המרכזית בתל-אביב, כדוגמת הנוהג בטרמפאדות, כדי לשמור על הסדר והמשמעת?

2. אם לא — מדוע?

שרי הבטחון ש. פרס :

1-3. הנהלת ה"שקם" לא העלתה מחירי המוצרים החיוניים כאמור בשאלתה.

המחירים ב"שקם" נמצאים בפיקוחו של משרד המס-חר והתעשייה, כמקובל במדינה.

5972. המוסף המיוחד של התעשייה האווירונאוטית והאלקטרונית הישראלית ב"אוויריישן ויק"

חבר הכנסת ש. תמיר שאל את שר הבטחון ביום א' בתמוז תשל"ו (29 ביוני 1976):

הפירסומים במוסף המיוחד של התעשייה האווירונאוטית והאלקטרונית הישראלית ב"אוויריישן ויק" מצביעים על כך שנתגלעה מחלוקת בין שתי זרועות של מערכת הבטחון, שלא היו מתואמות בנושא.

אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב לי :

1. האמנם לא היה תיאום בין זרועות הבטחון בנושא זה ?

2. אם כן — מה מקורו ?

3. אם הפירסום, או חלקו, נעשה בטעות, כיצד מתיישב הדבר עם העובדה שחלק מן הפריטים, שנחשפו עתה, הוצגו בתערוכת הישגי המשק בשנת הכ"ה למדינה בגניית הערוכה בתל-אביב ?

שרי הבטחון ש. פרס :

1-3. המוסף המיוחד של ה"אוויריישן ויק" הופיע ביזמת משרד המסחר והתעשייה, בתיאום מלא עם משרד הבטחון. לא ידוע על חילוקי-דעות כאמור בשאלתה.

6002. פירסום מטעם צה"ל הממליץ על הצטרפותם של קציני קבע ל"קאונטרי-קלוב"

חבר הכנסת מ. טעיל שאל את שר הבטחון ביום ח' בתמוז תשל"ו (6 ביולי 1976):

מצ"ב עותק מכתב שנשלח עליידי מפקח האימון הגופני הראשי בצה"ל אל רבים מקציני הקבע, ואילו

צורף פרוספקט מטעם ה"קאונטרי קלוב" בתל-אביב. בקשר לשני המסמכים הללו אבקש את שר הבטחון להשיב לי דבר בכנסת על השאלות הבאות :

א. האין טעם לפגם בכך שקצין בכיר, השייך למטה הכללי של צה"ל, משתמש במעמדו, בסמכותו ובדואר הרשמי של צה"ל כדי להציע לקציני הקבע הצטרפות אל מועדון ספורט אזרחי, פרטי ומכובד מסויים אחד ?

ב. האם בדק צה"ל אפשרויות נוספות בתחום הפעילות הספורטיבית של קציני הקבע מחוץ ל"קאונטרי קלוב" בתל-אביב, דוגמת : אירגוני הספורט של "הפועל", "מכבי", "בית"ר", "אליצור" ומועדוני ספורט שונים הפזורים ברחבי הארץ ?

תשובת שרי הבטחון ש. פרס :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א-ב. במסגרת חיפושיו אחרי דרכים ושיטות שיעור דדו אנשי קבע, בעיקר קציני קבע, לעסוק בפעילות גופנית ערך ענף אימון גופני במחלקת ההדרכה סקרים, כירורים ותיאומים עם מוסדות ספורט רבים בכל רחבי המדינה.

בשלב זה מצביעים הממצאים על כך שפעילות הפרט הנדרשת והמועדת מתאפשרת רק במועדונים בעלי צביון מסויים, ואין לאגודות הספורט הנזכרות בשאלתה הצעות כלשהן כאלטרנטיבות או כתוספת, בהיותן מראש מכורזות ונחלתן של פעילות.

ענף אימון גופני פירסם חוזרים אחדים, ובהם פורטו כל המועדונים שנקבעו אתם הסדרים בקשר לפעילות הג"ל, וכן דאג לפירסום חוזר בעתון צה"ל "במחנה". מדי פעם, כאשר מצטרף מועדון חדש כאפשרות נוספת או כאשר מועדון מוכן להיכנס להסדר חדש ונוח יותר, מופץ חוזר מיוחד המצביע על האפשרות החדשה. אין נוהג לפרסם בכל מקרה שוב את כל המועדונים המופיעים בחוזרים הקודמים.

מחלקת ההדרכה וענף אימון גופני יקבלו ברצון כל הצעה נוספת ויהנו לה את הפירסום הראוי.

ג. חוק שירות בטחון (תיקון מס' 12), תשל"ו—1976 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

בחיל-האוויר או בחיל-הים רשאי שר הבטחון להורות שתקופת שירותו המיועדת להכשרה תוקדש כולה או מקצתה לשירות באותו חיל.

בסעיף (ד) לאותו סעיף נקבע: "עד יום א' בתשרי תשל"ז (25 בספטמבר 1976) רשאי שר הבטחון להורות לגבי יוצאי-צבא בגיל 18 או יותר כי תקופת שירותו הסדיר המיועדת להכשרה חקלאית תידחה או תוקדש, על-אף האמור בסעיף (א), כולה או מקצתה לשירות סדיר שאינו בגדר הכשרה חקלאית".

התיקון המוצע בא להאריך בשלוש שנים נוספות את התקופה שבה רשאי יהיה שר הבטחון להורות כי תקופת השירות המיועדת להכשרה חקלאית תידחה או תוקדש לשירות סדיר שאינו בגדר הכשרה חקלאית.

כידוע, עד שנת 1958 היתה הוראה זו מוארכת בכנסת מדי שנה בשנה, ומאז 1958 ניתנה ההארכה מדי שלוש

היו"ר ב. צ. קשת :

סעיף ג' בסדר-היום שלנו: חוק שירות בטחון (תיקון מס' 12), תשל"ו—1976 — קריאה שנייה וקריאה שלישית. אבקש מאת יושבי-ראש ועדת החוץ והבטחון חברי-הכנסת יצחק נבון להביא את החוק.

יצחק נבון (יו"ר ועדת החוץ והבטחון):

אדוני היושבי-ראש, כנסת נכבדה, אני מביא לפני מליאת הכנסת לקריאה שנייה ושלישית את הצעת חוק שירות בטחון (תיקון מס' 12) תשל"ו—1976, הוא החוק שבעצם מאפשר את קיומו של הנח"ל.

בסעיף 16(א) לחוק הקיים נקבע: "12 החודשים הראשונים לשירותו הסדיר של יוצאי-צבא יוקדשו בעיקרם אחרי אימון צבאי ראשוני, להכשרה חקלאית, כפי שייקבע בתקנות. אלא שלגבי יוצאי-צבא שנשלח לשירות

— חוק שירות בטחון (תיקון מס' 12) (נבו, קשת); חוק שמירת הנקיון (קשת, ארידור) —

טמבר 1976, הנני מבקש, כבוד היושב-ראש, להצביע על התיקון כבר עתה.

להצעת החוק אין הסתייגויות, ואבקש מאת הכנסת לאשרו בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ב. צ. קשת:

חברי הכנסת, אני מעמיד להצבעה את הצעת החוק בקריאה ראשונה.

הצבעה

סעיפים 1 ו-2 של החוק נתקבלו.

היו"ר ב. צ. קשת:

אני מעמד את הצעת חוק שירות בטחון (תיקון מס' 12), תשל"ו—1976, להצבעה בקריאה שלישית.

הצבעה

חוק שרות בטחון (תיקון מס' 12), תשל"ו—1976,

נתקבל.

ד. חוק שמירת הנקיון, תשל"ו—1976 * (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

דרושים שני תנאים: האחד — הסברה מתאימה לציבור, כפי שהיתה, למשל, בנושא של מניעת קטיפתם של פרחי-בר, הסברה שהצליחה; אבל גם בהסברה בלבד לא סגי. התנאי השני הוא הפעלתה של המשטרה נגד עבריינים. ואני חייב להוסיף, אדוני היושב-ראש, כי לצערי לא נראית באגף המשטרה הממונה על הנושא הזה — הוא אגף הסיוור במטה הארצי של המשטרה — הבנה לחשיבות העניין, ועלי להתריע כאן על חוסר ההבנה של האגף הזה בנושא זה.

מן הראוי ששוטרים יקבלו הנחיות ברורות שאם הם רואים עבירה של זריקת פסולת אין להתעלם ממנה ויש לדאוג להעמדת העבריינין לדין. עבירה של זריקת פסולת היא עבירה כמו כל עבירה אחרת, גם אם היתה מעוגנת בחוק-עור עירוני. צריך לראות שלא יהיה זילזול בעבירת רות אלה. לפיכך המפתח הוא בהוראות מתאימות מצד אגף הסיוור והפיקוח של משטרת ישראל, הוראות שעדיין לא ניתנו ואני מקווה שתיתנתן בעתיד.

אני מבקש לאשר את החוק בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ב. צ. קשת:

אני מבין שאין הסתייגויות לסעיפי החוק.

יורם ארידור (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
אין.

היו"ר ב. צ. קשת:

חברי הכנסת, אני מעמיד להצבעה בקריאה שנייה את סעיפי החוק.

הצבעה

סעיפים 1—4 נתקבלו.

היו"ר ב. צ. קשת:

אני מעמיד להצבעה בקריאה שלישית את חוק שמירת נקיון, תשל"ו—1976.

הצבעה

חוק שמירת נקיון, תשל"ו—1976, נתקבל.

שנים, וגם כאן ההצעה היא להאריך לשלוש שנים נוספות את תוקף החוק.

לאחר שנבחנו צרכי הצבא ומצבת כוח-האדם הצפויה במשך השנים הקרובות נראה היה למערכת הבטחון כי גם בשלוש השנים הקרובות תהיה דרושה הסמכות לדחות את חובת ההכשרה החקלאית כדי להבטיח לצה"ל את כוח-האדם, מבין זויילי השירות הסדיר, הדרוש לשם ביצוע התפקידים הכרוכים בקיום משימות שצה"ל מופקד עליהן.

שר הבטחון הבהיר כי אין ההארכה המוצעת פוגעת בחברי הגרעינים ההתיישבותיים של הנח"ל, שמוסיפה לחול עליהם חובת ההכשרה החקלאית מכוח החוק.

בשעת הדיון במליאת הכנסת העלה חבר-הכנסת פעיל הצעות מספר הראויות לבדיקה, והן תידונה בוועדת החוץ והבטחון בהודמנות גאותה. אך כדי שלא להתמיץ את מועד ההארכה, שהוא א' בתשרי תשל"ו, 25 בספט-

היו"ר ב. צ. קשת:

חברי הכנסת, אנו ניגשים לסעיף הבא בסדר-יומנו: חוק שמירת נקיון, תשל"ו—1976 — קריאה שנייה וקריאה שלישית. אבקש מאת יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה חבר-הכנסת ארידור להביא את הצעת החוק.

יורם ארידור (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק שמירת נקיון, תשל"ו—1976, מקורו בשתי הצעות חוק פרטיות, של חברי-הכנסת יוסף תמיר ושלום לוי, שוועדת הפנים ואיכות הסביבה דנה בהן ובהסכמת המציעים גיבשה אותן לחוק אחר.

עיסוקו של החוק הזה הוא במילוי חסר בחוק הקיים, כשההוראות המאפשרות ענישה על זריקת פסולת ברשות הרבים. מצויות או אינן מצויות בחוק-עזר, כל מקום לפי טיבו, ואינן חלות על רשות הרבים שמחוץ לתחום השיפוט של רשויות מקומיות, ואינן חלות על זיהום על-ידי פסולת — להבדיל מנפט המוצא מאניות בים עצמו.

לפיכך, על-ידי החוק המוצע על-ידי חברי-הכנסת תמיר ולויין בא החסר הזה על תיקונו, ומכאן ולהבא כל מקרה של זריקת פסולת לרשות הרבים תבוא על עונשה לפי החוק.

לפי פרטי החוק המוצע הקנס המאקסימאלי על השלכת פסולת ברשות הרבים הוא 1,000 לירות. אולם כשמדובר בפסולת בניין או בגרוטאות רכב הקנס המאקסימאלי הוא 5,000 לירות, וניתנת אפשרות להגדיל את שיעור הקנס המאקסימאלי על-ידי שר הפנים, באישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת. כמו כן יש לשר הפנים אפשרות להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו של החוק, לרבות בעניין הצגת שלטי אזהרה ברשות הרבים במקשר לעבירות על החוק הזה.

אולם גם אם הכנסת תקבל את החוק הזה, כפי שאני מקווה, ועל כך מגיעה תודה לשני המציעים — בזה לא נעשה דבר, כדי שהחוק הזה יבוצע הלכה למעשה

ה. חוק העתיקות, תשל"ו—1976 * (קריאה ראשונה)

היו"ר ב. צ. קשת :

חברי הכנסת, הסעיף הבא על סדר-יומנו הוא חוק העתיקות, תשל"ו—1976 — קריאה ראשונה. את החוק יביא שר החינוך והתרבות.

שר-החינוך והתרבות א. ידליו :

חוק העתיקות מוגש במדינת ישראל מתוך התרגשות מסויימת ויראה גם יחד, מתוך תחושה של עומק היסטורי יחיד במינו.

הארכיאולוגיה לתחומיה השונים היא מקור ראשוני ומוחשי ובלתי-אמצעי לידיעת הארץ וההיסטוריה שלה במובן הרחב של המושג. הארכיאולוגיה היא בסיס איתן ומוצק לחקר עברה ותולדותיה של ארץ-ישראל בכלל ושל עם ישראל בארצו ומורשתו עברו בפרט. בחפירות הארכיאולוגיה, שהחוק בא להסדיר אותן ואת ממצאיהן, בחפירות אלה נחשפות ונחקרות העדויות המוחשיות של מורשת העבר. מבחינה מסויימת אפשר לומר שכל חפירה ארכיאולוגית היא מאורע לאומי ומיבצע חינוכי, מיבצע חינוכי שיש בו שפע של משמעותיות ושל ערכים, אהבת הארץ, העמקת התודעה הלאומית והמחשת ויקתנו ההיסטורית אליה.

הדבר המאפיין, כידוע, את הזיקה בין העם היהודי לארצו הוא לא רק בכך שהעם היהודי שלט בארצו ויצר בה יצירות רוחניות נעלות, גם את היצירה הנעלה ביותר בחיי הרוח — התנ"ך; הדבר המאפיין את הזיקה בין העם לארצו הוא גם בכך שהארץ שלטה על העם, תודעתו וחזונו במשך כל הדורות. הדבר שאנחנו יכולים ללמוד, גם מן החפירות וגם מן העתיקות, הוא שמעולם לא עזבנו את הארץ לגמרי. בכל ימי שלט זרים בארץ הזאת עד ימינו, עד עצמאותנו, לא היתה פינה בארץ שלא היתה מיושבת על-ידי יהודים, לפעמים על-ידי עשרות, לפעמים על-ידי מאות, לפעמים על-ידי עשרות אלפים. כך היה בדור זה או בדור אחר, גם בימי הביזאנטים, גם בימי הערבים, גם בימי הצלבנים וגם בימי התורכים. הרציפות של הישוב היהודי לאחר מרד בר-כוכבא קיב"ל לא אישורים מעניינים ביותר על-ידי הממצאים הארכיאולוגיים של השנים האחרונות. אם אזכיר, למשל, את רמת-הגולן ואת הגליל, ברור שהיה שם ישוב יהודי עד לתקופה הערבית, ואפשר שגם לאחריה. הוא הדין לגבי כפרים יהודיים בדרום-יהודה, לרבות אזור עין גדי. אחרי הסקרים האחרונים ובעקבות כל ממצא חדש אנחנו יכולים לשנות את המפה של ישובים יהודיים בארץ-ישראל בכל הדורות.

יש תגליות מאוד רציניות, מאוד מרחיקות-לכת, והייתי רוצה להזכיר אותן: התגליות מימי הבית הראשון והשני בירושלים, בחפירות הרובע היהודי, בחפירות הכותל, בחפירות תל-דן, בחפירות הידועות במצדה וכן התגליות מימי בר-כוכבא במערות מדבר-יהודה, והשרידים והעדויות לישוב יהודי בגולן בתקופת המשנה והתלמוד. כל אלה חוליות בשרשרת ההיסטורית המופת-לאה של זיקת העם היהודי לארץ-ישראל.

רבתי חברי הכנסת, המחקר והתגלית הארכיאולוגיים בישראל מעוררים גם תהודה ועניין מיוחדים במינם

* רשומות (הצעות חוק, חוב' 1250).

ברחבי העולם כולו, עניין ותהודה הנובעים ממעמדה הייחודי של הארץ כארץ התנ"ך, כארץ-הקדוש, כארץ ששלוש הדתות קשורות בה. למותר להדגיש שיש לכך משמעות והשלכות מעבר למישור המדעי גרידא.

חשיבות המחקר הארכיאולוגי קשורה למיגוון רחב ביותר של נושאים והיבטים. כך, למשל, יש למחקר הארכיאולוגי בישראל תרומה לחקר המזרח הקדמון, לחקר ראשיתה והתפתחותה של הציביליזציה בכללה, לרבות ראשית החקלאות, ההתפתחות העירונית, יחסי גומלין בין תרבויות. באמצעות המחקר הארכיאולוגי ניתן לשחזר וללמוד אורחות חיי היומיום של אוכלוסיית הארץ וזאת למן שזור האדם — המגורים, תכנון ישובים בתקופות השונות, הכלכלה, החקלאות, המלאכה והמסחר, התרבות החמרית, דת ופולחן.

הארכיאולוגיה המקראית היא סיוע רב-ערך לחקר המקרא. כל זרם רוחני וכל תנועה שזויה לה קשר בישי-ראל מוצאים את עקבותיהם במחקרים אלה.

אני שמח לציין שבארץ מתנהלת פעילות ארכיאולוגית ענפה מאוד, לסוגיה השונים — חפירות יוני-מות, חפירות הצלה, מחקר ופירסומים מדעיים, סקרים, פיקות, שימור ושיחזור, פעילות מוזיאלית, הוראה, כינוסים מדעיים והפצת ידיע לציבור הרחב במסגרות שונות. רק כדי לתת מושג כל שהוא אציין כי במהלך השנה החולפת בלבד נערכו ברחבי הארץ כ-50 חפירות יוזמות ויותר מ-200 חפירות הצלה, וזאת בלי למנות ולפרט את הנעשה בכל הפעילויות האחרות שהזכרתי זה עתה.

הפעילות הארכיאולוגית מתנהלת בעיקרה על-ידי אגף העתיקות והמוזיאונים, על-ידי המוסדות האוניברסיטאיים והחברה לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה. בתחומי פעילות מסויימים עוסקים גם האגודה למחקר ארכיאולוגי של ישראל, האגודה למחקר ארכיאולוגי תת-ימי, הקרן לחקירות פרה-היסטוריות, מוזיאונים מרכזיים ואזוריים. יש להזכיר שבארץ פועלים דרך קבע גם מספר מוסדות ארכיאולוגיים מחוץ-לארץ וכן משלחות ארכיאולוגיות זרות, העומדים בקשר הדוק עם הארכיאולוגים והמוסדות הארכיאולוגיים הישראליים.

מורי ורבותי חברי הכנסת, העתיקות ואתרי העתיקות הם מנכסי התרבות החשובים ביותר של המדינה — בעלי ערך לאומי וערך היסטורי ומדעי ראשון כמעלה. על כן הנגתם ושמירתם מפני פגיעה, נזק ואבדן, קביעת מעמד המדינה בהם, הבטחת רמת המחקר המדעי והתיעוד והסדרת כל תחום אחר הנוגע לעדויות המוחשיות של מורשת העבר — כל אלה הם עניין חיוני בסיסי של המדינה ומחייבים מסגרת חוקית ברורה, כדון כל מדינה מתוקנת בעולם.

דיני העתיקות בישראל נשענים על שתי פקודות מומן המאנאט: פקודת העתיקות משנת 1929 ופקודת העתיקות (חצרים) משנת 1935. שתי פקודות אלה לוקות בחסר על-אף התיקונים שהוכנסו בהן במרוצת השנים, ועניינים רבים נשארו ללא הסדר כלל.

החוק המוצע בא להחליף פקודות אלה בדבר חקיקה ישראלית, שבו יתוקנו הפגמים, בעזרתה של הכנסת,

בנדון תגיע לוועדה עוד בטרם תסיים הוועדה את הדיון בחוק, בטרם תסיים את הטיפול בפרק המוזיאונים, כדי שוועדת החינוך תוכל לתאם את דרך הטיפול התחיקתי בכל סוגי המוזיאונים, שהם מעצם בריאתם מגוונים בהיקף והבעיות.

כמו בפקודה הקיימת כך גם לפי החוק החדש יפרסם מנהל אגף העתיקות רשימות של האתרים ההיסטוריים בישראל. אך בנוסף על פירסום הרשימות תירשם הערה בפנקסי המקרקעין ותימסר הודעה על כך לבעלים ולמתחייקים באתר. כן תינתן הודעה לוועדה המחוזית לתיכנון ולבנייה. בכך תינתן התראה לאנשים הרוכשים מקרקעין שיש בהם עתיקות ועל כן הבנייה בהם אסורה או מוגבלת, ותימנע הטעיה של רשויות ציבור בעת בקשה למתן רשיון בנייה.

בעוד שהפקודה הקיימת מטילה איסורים על פעולות מסוימות באתרים היסטוריים ללא קבלת אישור ממנהל האגף, גם אם לא פורסמו ברשימה של מנהל אגף העתיקות, בא החוק החדש להגביל את האיסורים לאתרים היסטוריים שפורסמו בלבד. לגבי פעולות מסוימות, שהן שינוי, תיקון או תוספות בעתיקה הנמצאת באתר היסטורי וכן הקמת בניינים או קירות הגובלים באתר, משאיר החוק החדש את הפטור מהצורך בקבלת אישור של מנהל האגף, ובתנאי שהודעה מראש על כך תינתן למנהל האגף. לגבי אתר היסטורי המשמש לצורך דתי או מוקדש לתכלית דתית, והוא איננו קניינו של מוסד דתי, אין לעשות בו חפירה ארכיאולוגית אלא באישורה של ועדת שרים, המורכבת משר החינוך והתרבות כיושב-ראש, שר הדתות ושר המשפטים.

כדי להפחית, במידת האפשר, את הנוק שהעוברים על החוק גורמים לאתרים היסטוריים או לעתיקות מוצע בחוק החדש לחייב את העבריים בהוצאות החזרת האתר או העתיקה למצבם הקודם.

בעוד שבפקודה הקיימת נתונה סמכות הפקעת מקרקעין למנהל אגף העתיקות, מוצע בהצעת החוק שלפנינו שסמכות זו תהיה בידי שר החינוך והתרבות, לפי פקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור), 1943, ורק אם הקרקע דרושה, לדעתו, לצרכי שימור, מחקר או חפירה.

בעקבות הפקודה הקיימת תוקם מועצה לארכיאולוגיה, שתפקידה יהיה ליעץ לשר החינוך והתרבות ולמנהל אגף העתיקות בענייני ארכיאולוגיה ועתיקות. הרכבה של המועצה, תקופת כהונתה וסדרי עבודתה ייקבעו בתקנות.

שלא כבפקודה הקיימת נותן החוק המוצע זכויות ערר למי שנפגע בעצמו מהחלטות מנהל האגף בעניינים שונים. לבד מהגבלת הקנסות על העבריינים מוצע גם להטיל את נטל ההוכחה שאכן לא התכוון לחפור ולגלות עתיקות על מי שנמצא באתר היסטורי, כשברשותו או בסביבתו הקרובה מצויים כלי חפירה, שיש להניח שנעשו בהם. זה מקרוב, בטרם נתפסו, עבודות חפירה.

כדי למנוע הפרעות לבטחון המדינה מוצע שהכניסה לשטח בידי צה"ל, לשם שמירה על חוק העתיקות, שהיא טעונה אישור של שר הבטחון, תהיה בהסכמת שר הביטחון, ולא תיעשה בשטח כל פעולה לשם כך אלא בהסכמתו. מצד שני לא יטפל גורם צבאי בעתיקות אלא באישור מנהל אגף העתיקות. בכך יובטח שיתוף הפעולה של כל הגורמים הנוגעים בדבר.

שנתגלו במשך השנים הרבות, וכן יקיף החוק המוצע — כך אני מקווה, כך זה מוגש לכנסת — נושאים נוספים שלא באו לידי ביטוי בפקודות המאנדטוריות, כגון אספני עתיקות, מוזיאונים לעתיקות והגנה על ציבור קוני הבעיות.

חברי הכנסת, כיום הגדרת "עתיקה" חלה על נכסים שנעשו מלפני שנת 1700 ועל שרידי גופה מלפני שנת 1600. מוצע בחוק שהתאריך הקובע לגבי נכסים יהיה שנת 1800 וכך ייכללו במסגרת זו אתרים חשובים מהתקופה העותמאנית, כמו חומות טבריה וחומות עכו, ולגבי שרידי גופה — שנת 1300, כך שתכלול במסגרת החוק תקופת ימי הביניים, ובתולדות האיסלאם — תקופת האומיים, העבאסיים, הפאטמיים, כמובן הצלבנים, וכיוצא באלה.

לפי הפקודה הקיימת לא ברור למי הבעלות בעתיקות. החוק החדש בא להבטיח את בעלות המדינה בכל עתיקה שתתגלה לאחר תחילתו של החוק המוצע. כמו בפקודה הקיימת, גם החוק החדש קובע חובה להודיע לאגף העתיקות על כל גילוי של עתיקה, וחובה של הפסקת כל עבודה באתר שבו נתגלתה העתיקה, עד לקבלת היתר ממנהל אגף העתיקות להמשיך בעבודה. אולם מאחר שהפסקת עבודות עקב תגלית ארכיאולוגית עלולה לגרום לאורך נזק ניכר, בא החוק המוצע להבטיח תשלום פיצויים לנפגע.

באשר לרשיון לסחור בעתיקות בא החוק המוצע להוסיף כי רשיון מסחר בעתיקות יינתן רק למי שעיקר עיסוקו בכך, ומטיל חובה על מנהל אגף העתיקות לשקול, לעניין זה, גם את הידע וההכשרה המדעית של מבקש הרשיון למסחר בעתיקות. בעוד שעניין הביטול של רשיון המסחר קבוע כיום בתקנות, ואין כיום כל סייג לשיקול-דעתו של מנהל האגף, מוצע לכלול את ההוראות שבתקנות בגוף החוק ולצמצם את שיקול-דעתו של מנהל האגף, כמפורט בהצעת החוק.

החוק החדש בא גם להגן על רוכש עתיקות. על כל מוכר העתק של עתיקה, חיקוי או עתיקה מורכבת, חוטל חובה לסמן עובדה זו על החפץ הנמכר. כן חוטל על המוכר חובת ההוכחה בדבר אמינותה של העתיקה.

רבותי חברי הכנסת, מלבד עתיקות רגילות בא החוק החדש לייחד שני סוגים מיוחדים של עתיקות: עתיקה בת ערך לאומי ועתיקה בעלת חשיבות מדעית מיוחדת. יצוא של עתיקה בעלת ערך לאומי תהיה טעונה אישור בכתב של שר החינוך והתרבות, ואילו לגבי עתיקה בעלת חשיבות מדעית מיוחדת תהיה למדינה זכות קדימה לרכשה. בדומה לאמור בפקודה הקיימת כך גם החוק החדש יקבע כי לא תימכר ולא תימסר עתיקה למי שאינו תושב ישראל אלא אם יש בידי המוכר או המוסר היתר לכך ממנהל אגף העתיקות.

מורי ורבותי, החוק החדש מציע שמוזיאונים שעניינם העיקרי הוא עתיקות יהיו מנוהלים ברמה מדעית הולמת, ולשם כך יהיו זקוקים לרשיון ממנהל האגף ונתונים לפיקוחו. עם זאת ברצוני לומר שאנו מכינים הצעת חוק כוללת בעניין מוזיאונים, שיש בהם, כידוע, אנפי אמנות, אנפי נוער, אנפים טכנולוגיים וכו'. הצעה זו תבוא, אני מקווה, במסגרת הצעה כוללת להגנת נכסי תרבות, אמנות ופולקלור, שגם הם אינם מוגנים כיום. נכסי עתיקות מוגנים על-ידי פקודות, אבל נכסי אמנות, תמונות יפות בישראל ונכסי פולקלור אינם מוגנים ואפשר להוציא אותם החוצה. אני מקווה שהצעת החוק

חוברת ל"ח, ישיבה שכ"ג
— חוק העתיקות (ידין, קשת, ג. כהן, בן-אהרן) —

גאולה כהן (הליכוד):

כמו שתקוות אחרות שלך לא התגשמו, כך אני מקווה שגם תקווה זו לא תתגשם.

בחפירות ליד הכותל אנו מגלים מחדש לא רק את עוצמתנו הרוחנית-המדינית שהיתה בירושלים, אלא גם את זהותנו העצמית, את עצמנו, אילו אוצרות טמונים בתוך ההר המחכים לגילויים ולגאולתם על-ידינו? אבל כדי לכסות על הכניעה הפוליטית והגישה הא-היסטורית והלאומית הזאת הפכנו את החתול, את הכותל, למרכז והשכחנו את העיקר, את ההר.

אנו עומדים ימים אחדים לפני ט' באב, יום חורבן בית-המקדש. אבל גם השנה נבכה את חורבן הבית למטה, לא על הר-הבית. כל נוצרי יכול לעמוד על הר-הבית ולומר פרקי תהילים שלנו. רק לא יהודי. ליהודי אסור לעשות זאת. וגם זה, כמו בדברים רבים אחרים, לא באשמת הערבים דווקא. כאשר מיד לאחר כיבוש הר-הבית הכריזו שר-הבטחון דאז משה דיין — ובוודאי לא על דעתו הכריז — שלא איכפת לו אם הדגל הירוק יתנוסס על הר-הבית, מדוע הערבים לא יבינו את הרמז? רק העדר תפיסה היסטורית יסודית יכול היה להמציא הכרזה אומללה כזאת.

הר-הבית הוא מחוץ לתחום בשביל יהודי. אם לתפילה כך, לחפירות בהר על-אחת-כמה-וכמה. כאשר שאלתי לפני כמה שנים את הפרופסור מזר אם הוא מצפה ליום שבו יחפור בהר-הבית, הוא אמר לי: "יכול להיות שהר-הבית זה המקום המעניין ביותר בירושלים — מבחינתי כארכיאולוג — אבל היום זה כאילו היית שואלת אותי אם הייתי הולך לחפור על הר-הבית, אני בא להר-הבית רק כאורח. הר-הבית הוא מחוץ לתחום".

וכך הדבר ביחס לחברון, הן ביחס למערת-המכ-פלה והן ביחס לאתרים אחרים. גם ממשלה שלא היה לה כוח, כפי שלא היה לממשלה הזאת, להחלי את החוק הישראלי על יהודה ושומרון עוד ב-1967, גם ממנה אפשר היה לצפות שעם שיחוררו חברון תגאל את החרפה של מערת-המכפלה והמדרגה השביעית המפורסמת, תקיים חפירות יסודיות במערת האבות, שמי יודע אילו אוצרות וסודות היא שומרת בשבילנו במשך כל הדורות האלה בעיר שבה נוסדה המלוכה, תשקם את הרובע היהודי, תשמר ותשחזר ותשלט את המבנים ההיסטוריים בעיר שחיים יהודיים נמשכו בה לסירוגין יותר מאלף שנים, ובייחוד את בתי-הכנסת העתיקים, כמו בית-הכנסת אברהם אבינו, שהפכו להיות חורבות ומקום מרעה לצאן, ותעמיד זכר לקהילה היהודית שנשחטה בתרפ"ט. ממשלת ישראל לא רק שלא עשתה זאת אלא, יתר על כן, על-ידי כך שהיא מפקירה מקומות אלה היא נותנת יד להמשך ההרס שנמשך שם יותר ויותר מיום ליום. הייתי שם לפני כמה חודשים, ראיתי מזוזות על שני בתים ליד בית-הכנסת אברהם אבינו; הייתי שם לפני שבועיים — הן כבר לא היו. יש שם מנורה תקוקה זה מאות שנים, ליד אותה חורבה, שמתגורר בה ערבי; היא כבר מושחתת. יש שם שתי אותיות, י' ו'ו', קיצור מ"יהוה". האנשים שגרו בבית אמרו שהם אינם יודעים בכלל מה זה, והם סידו את זה. אבל ממשלת ישראל נואמת מעל הבמה הזאת כמה חשובה ההיסטוריה וכמה חשובות העתיקות.

במידה שכבר גודר המקום היום, וחלק מהקברים שבבית-העלמין היהודי העתיק, חלק מהקברים של גדולי ישראל ובהם בעל ה"ראשית חכמה", נתגלו עכשיו בחו-

ולאחרונה, במסגרת האלמנטים שהצעת החוק מורכבת מהם, אני רוצה לציין שמאחר שפעולות הפיתוח הנרחבות הנושאות מטעם גורמים ממשלתיים במדינה מצרי-כות שהתוק יחייב גם את המדינה וגם את עובדי המדינה, כדי למנוע הרס עתיקות, מוצע כי החוק יחול גם על המדינה.

אלה הם, אדוני היושב-ראש, עיקרי הצעת החוק. זו הצעת חוק מרובת סעיפים, שתחייב בוודאי עבודה מפורטת מאוד בוועדת החינוך והתרבות של הכנסת. מצאתי לנכון רק לציין את העיקרים הבאים לידי ביטוי בהצעת החוק, ובעיקר את הדברים השונים מהפקודות הקיימות. אני רוצה לקוות שהצעת חוק זו תהיה לברכה למדינה ותבטיח שארץ זו, עשירת ההיסטוריה, תשמור לאורך ימים ובצורה מכובדת ביותר את העתיקות הגנוזות באדמתה, ושהארכיאולוגים הישראלים יחפשו אותן יותר ויותר.

אני מציע להעביר את הצעת החוק לוועדת החינוך והתרבות.

היו"ר ב. ג. קשת :

חברי הכנסת, אנו עוברים לדיון בהצעת החוק. הדיון יהיה אישי. רשות הדיבור לחברת-הכנסת גאולה כהן, ואחריה — לחברת-הכנסת נוף.

גאולה כהן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, העיקר שיש לברך עליו בהצעת חוק העתיקות הוא עניינה למנוע פגיעות בעתיקות ובאתרים היסטוריים. שמענו על כך דברים מאוד נרגשים מפי שר החינוך והתרבות.

סעיף 40(א) להצעת החוק אומר: "הפוגע בודון בעתיקה או באתר היסטורי או המשחית שניהם בכל צורה שהיא, דינו — מאסר שלוש שנים". כאן מדובר באנשים פרטיים ובפריטי עתיקות. אבל, אדוני היושב-ראש, מה דינה של ממשלה — ממשלת ישראל — הפוגעת, אם כי לא בודון, באתרים היסטוריים המכילים לבטח גם עתיקות, הפוגעת אם על-ידי מחדל ואם על-ידי השלמה עם העובדה שגורמים אחרים, לא דווקא ירידותיים, משחיתים את פניהם והמדובר איננו בעתיקה אחת ולא באתר היסטורי אחד, אלא באתרים היסטוריים בעלי חשיבות היסטורית עליונה, כמו הר-הבית, כמו מערת-המכפלה ואתרים היסטוריים אחרים בחברון. אלה הם אתרים היסטוריים לכל הדעות ועל-פי כל ההגדרות. ממשלת ישראל פוגעת באתרים היסטוריים, ראשית כל מפני שאינה מתנייחסת אליהם גם כאל אתרים היסטוריים, על-ידי כך שהיא אינה נערכת ואינה חושבת אפילו להיערך לחפור בהם, הן בהר-הבית והן במערת-המכפלה.

אחרי אלפיים שנה חזרה לדינו השליטה על הר-הבית. אלפי שנים הסתפקנו בתפילה על-יד הכותל. היום הכותל בידינו, ובין תפילה לתפילה אנו עושים חפירה ועוד חפירה. לכאורה גם הר-הבית בידינו — לכאורה, שכן למעשה עד היום לא אנו שליטים עליו. נעצרנו למטה, ליד הכותל, ועל הר-הבית שולטים עדיין זרים. יתר על כן, עשרות שנים מנעו מאיתנו לתקוע בשופר על-יד הכותל. היום מונעת מאתנו להתפלל על הר-הבית ממשלת ישראל. הנימוק הדתי הוא רק תירוץ. האמת היא שיש פה כניעה פוליטית, קודם כל כניעה פוליטית.

יצחק בן-אהרן (המערך):

אני מקווה כך.

האם אפשר לדעת? היום קיימת הפרדה בחיינו — אינני יודעת אם היא טובה או לא — אבל קיימת הפרדה בין דת לבין חיים היסטוריים. האם ההפרדה הזאת תופסת גם מבחינה היסטורית? האם היתה הפרדה כזאת? האם בית הכנסת שהתגלה במאה ה-16 שיידך רק לאיש מפד"ל ולא לאיש מפ"ם? אבותיו של זה ושל זה היו שם, הם משמעותיים לשניהם באותה מידה. ולא משרד הדתות ולא שר הדתות לבדם צריכים להיות אחראים על זה. זה לא מוסד דתי, זה לא אתר דתי, זה אתר שהוא חלק מחיינו ההיסטוריים. יש לו משמעות למשרד הבטחון ולמשרד החינוך לא פחות מאשר לכל משרד אחר.

זלמן שובל (הליכוד):
אתו דבר לגבי הכותל המערבי.

גאולה כהן (הליכוד):
ודאי, אני מסכימה.

קוראים לזה מוסד דתי, אבל כולנו יודעים שהמוטיב באציות של אנשי הדת האלה הקרויים וקף אינן בכלל דתיות, ודאי לא רק דתיות. פנה אזור זה אם איננו אנשי דת; הם עושים פוליטיקה. בעתיד זה עלולות על הרי הבית וכו'. וידוע שהרב הראשי בפרוש איתר 60 מ"ר או יותר בהר שמותר לעלות עליהם. ואגב, הוא אינו מפרסם את זה, כי לוחצים עליו לא לפרסם את זה עכשיו. גם זה לחץ פוליטי.

ובכן גם ממשלת ישראל אינה עושה זאת מטעמים דתיים אלא מטעמים של כניעה פוליטית. היא משליטה ומקבלת את הדין. סוף כל סוף לא מדובר כאן בבחורי ישראל מקבוצת אלון-מורה, למשל. התיישבות בקדום — להוריד. שלטון הווקף על הרי הבית ומערת-המכפלה — ממשלת ישראל מורידה את הראש ונכנעת.

אדוני היושב-ראש, למותר לדבר בבית הזה על מש- מעותם של אתרים היסטוריים לחיינו פה בכלל ובמל- חמתנו הפוליטית היום בפרט; למותר לומר שבמצי- אותנו כל חרס ארכיאולוגי משמעותי שנמצא בגולן, בחברון או בשכם, יש לו לא רק משמעות מוזיאונית אלא גם משמעות מדינית.

מלחמת ששת הימים פתחה לפנינו אופקים רחבים מאוד ושיחררה שטחים גם בשביל המחקר הארכיאולוגי. מעתה יכולנו להגיע כמעט לכל מקום. ובאותו ראיון הפרוספסור מזור אמר לי: "מלחמת ששת הימים עם שפרסה לפנינו את ארץ-ישראל לגבולותיה שיחררה אותנו, הארכיאולוגים, מהגישה החלקית והמקוטעת. הארץ נפתחה לפנינו בשלמותה, והמחקר הארכיאולוגי על כל גילוייו ומסקנותיו קירב אותנו, קירבה שלא יכולנו לשער אותה מקודם, לתולדות עם ישראל בארצו".

אני פונה אליך שר החינוך והתרבות, כאל שר החי- נוך וכאל שר התרבות: חוק העתיקות הזה — שבוודאי יהיו לו הרבה מאוד השלכות למשרדים רבים — עיקר חשיבותו לאו דווקא בכל אחד מן הסעיפים הקיימים, אלא החשיבות המיוחדת שבנושא הזו של העתיקות היא שאם אתם רוצים גם עם ישראל כולו הוא מין עתיקה אחת גדולה, הארץ הזאת כולה היא מין עתיקה אחת גדולה, ובכל זאת היא איננה שייכת רק למוזיאון. נושא זה שייך לחינוך הנוער ולחיווק הקשר שלו לארץ ולעם.

לא אגע פה בשאלה כמה ארכיאולוגיה צריך ללמוד בבתי-הספר וכמה צריכים הילדים להשתתף בתפירות. ולא רק בגדנ"ע. אצלנו, אדוני היושב-ראש, אמנם לא

דשים אלה — הם נתגלו ביומתם של מתנחלי קריית- ארבע. וגם אותה גדר מסביב לבית ההוא, שלא נעשתה מאז הישחרור ב-1967, נעשתה רק ביומתם של אחריים, לא של ממשלת ישראל.

זה מביא אותי לתהות איך ממשלת ישראל פוגעת בעתיקות ובאתרים ההיסטוריים לא רק על-ידי מה שאינה עושה, ולא רק על-ידי כך שהיא מכשירה את המקומות לפגיעתם של גורמים עוינים, אלא שהיום יש לזה הכשר גם בחוק. ואני מתכוונת לסעיף 32(ג), שאם שמתם לב, כששר החינוך קרא אותו הוא לא כל כך קרא אותו, הוא בלע אותו ועבר מיד לסעיף 32(ד). אבל זה הסעיף שצריך להימחק מתוך החוק הזה. אני מתכוונת לסעיף שאומר שעל אתר היסטורי המשמש לצורך דתי או מוקדש לתכלית דתית, והוא קניינו של מוסד דתי, לא יחולו הוראות פסקאות (4) ו-(7) לסעיף קטן (א). וכולנו יודעים למה הכוונה. אין שום אתרים דתיים בארץ המ- שמיים לתכלית דתית, והם קניינם של מוסדות דתיים, מלבד אלה של ה"יוקף", ובכן על המקומות האלה, כפי שכתוב בסעיף זה, לא יחולו האיסורים המפורטים בפיי- סקאות (4) ו-(7), כלומר לא יחולו האיסורים של שינוי, של תיקון, של תוספות בעתיקה הנמצאת באתר. וגם אין שום איסור של הקמת בניינים או קירות הגובלים באתר. הדבר היחיד שנדרש, כפי שהבליע זאת בצורה די משמ- עותית שר החינוך, הוא ש"האחראי למוסד יתן למנהל הודעה מראש על פעולות כאמור בפסקאות אלה". הודעה מראש, אפילו לא קבלת אישור. אנחנו צריכים לבקש אישור אם לעשות תיקון או שינוי זה או זה במערת- המכפלה, או במקום כלשהו שיש להם בעלות בו. ואילו כאן — לא, רק הודעה מראש, פשוט, סדר צריך להיות סדר, צריך להודיע, מודיעים, והמנהל רושם את זה. הממשלה רשמה לפניה.

מכאן, מאחר שאתר הרי-הבית הוא אתר היסטורי, וכפי שאמרתי הוא כזה לכל הדיעות; ומאחר שהוא משמש לצורך דתי והיום, לצערנו, במקום שירת הלוויים עולה משם שירת המזאזין; ומאחר שעוד יותר לצערנו הוא קניינו של מוסד דתי, הווקף, שכידוע השתלט עליו — לפי החוק הזה יכול הווקף לשנות עתיקות, להוסיף ול- בנות קירות ובניינים וכו'. מובן שהוא יודיע מראש. ודרך-אגב, הוא עושה זאת. אם אתם רוצים לדעת — וכולנו קראנו על כך בעתונות, אפשר גם לשאול את המפקח על הבנייה בעיריית ירושלים — לפני כמה חוד- שים, כשהם פתרו על הרי-הבית ליד כיפת-הסלע, מקום שלדעת כל החוקרים עמד שם בית-המקדש, ויש האומרים אפילו שזה בדיוק המקום שבו עמד קודש-הקודשים — הם עשו חפירה לעומק של כמה מטרים כדי לחזק איזה מונומנט שהיה על פני השטח. הם יכלו לפגוע כך באת- רים ובממצאים היסטוריים. הם לא ביקשו רשות, הם גם לא ביקשו. שום איש מאגף העתיקות לא בא לשם, לא ביקח על זה. ואם היה רוצה לפתח — לא היו נותנים לו. המפקח על הבנייה בעיריית ירושלים שלח פעמיים צו מניעה להפסקת החפירה, אבל הם לא שעו לו. ולא במקרה. הם אינם מקבלים את שלטון מדינת ישראל. הם באומרים זאת בגלוי ובמצוה. אין זה מקרה שהם שכחו לשאול את בלוי ובמצוה. אין זה מקרה, הם אומרים במפורש שהם אינם מכירים בשלטונה של מדינת ישראל על הרי-הבית.

אני רוצה בכלל לשאול לגבי הסעיף הזה של אתר היסטורי דתי: מה זה אתר היסטורי דתי אצל עם ישראל?

חבורת ל"ח, ישיבה שכ"ג
— חוק העתיקות (ג. כהן, קשת, ש. תמיר, פעיל) —

לא, להיפך. אם אנחנו כיום מחוקקים פקודת מס הכנסה חדשה, רפורמה, האם בכך אמרנו שמי שלא שילם מס עד עכשיו יצא פטור?

(ש ר - ה ח י נ ו ך - ו ה ת ר ב ו ת א . י ד ל י ן ק ו ר א ק ר י א ת - ב י נ י י ם)

זה מה שאמרתי לפני כמה דקות: היתה קיימת פקודת העתיקות המאנדאטורית והיא חייבה חיובים מסויימים. היום מדובר בהצעת חוק האומרת: "עתיקה שנתגלתה או שנמצאה בישראל לאחר תחילתו של חוק זה, יהיו היא והשטח שבו נמצאה או נתגלתה והדרוש לשמירתה לנכס המדינה". מדוע? מדוע לא צריך שהדבר יחול על הכל במידה שווה?

(ש ר - ה ח י נ ו ך - ו ה ת ר ב ו ת א . י ד ל י ן ק ו ר א ק ר י א ת - ב י נ י י ם)

יפה. אם יבוא מישוה ויאמר שהחוק החדש מבטל במפורש את מה שהיה קודם לכן, אז ייאמר הדבר מפורשות, ואז הפירוש מכללא שאני מצביע עליו בסעיף 2(א) — לא יחול. צריך אפוא לומר: "למרות האמור בסעיף 2(א)" ואז יש לקבוע דברים מפורשים, שכל מה שהיה בעבר חל גם היום, יהיה זה פשוט אם ננסח את סעיף 2(א) באופן שיחול על כל העתיקות.

שנית: המנהל, כפי שהוא מוגדר בהצעה, מקבל סמכויות מאוד רחבות ללא אמות-מידה בציוד. אני פונה את תשומת-לב השר לסעיף: "המנהל רשאי לפנות בכתב על בעלות המדינה בעתיקה, ומשעשה כן — תחלת העתיקה להיות נכס המדינה". הוא רשאי — מדוע, לפי איזו אמת-מידה, האם הוא צריך להיוועץ במישוה, האם יש איזה שהוא גוף שהוא חייב לתת לו דין-וחשבון? אני יודע שיש אחר כך גופים, אבל הסמכות הכוללת הזאת המקנה שיקול-דעת אבסולוטי — פה אני מוותר, פה אני לוקח, זה מוצא חן בעיני, זה לא — הכרחי שיהיו בצידה אמות-מידה. אנחנו פה נותנים לאדם אחד, איש חי אחד, סמכות על נכסים של ארץ שיש בה יותר עתיקות היסטוריות מכלל מקום בעולם, יותר עתיקות חשובות מכלל מקום בעולם. חייבים לומר על-פי מה יקום דבר, ולא רק על-פי מי יישק דבר.

עכשיו אני רוצה לעבור לפרק ז', הוא הפרק של אתרים היסטוריים. סעיף 31 (א) אומר: "המנהל רשאי להודיע ברשומות כי מקום פלוני הוא אתר היסטורי". בכל הכבוד לתפקידי של המנהל, כמי שמקבל סמכות בעניין חוק עתיקות, לא הוא הרשות הממלכתית שתקבע מה הוא אתר היסטורי במדינת ישראל, בארץ-ישראל. בשאלה מה הוא אתר היסטורי ומה אינו אתר היסטורי — יש אמות-מידה מעל למנהל, לאמיתו של דבר מעל לכו-לנו. אני מצמד ממליץ לבית ולשר שנחליף את כל המושג הזה שאתרים היסטוריים ייקבעו לפי החלטת המנהל.

המנהל יכול לקבוע שאתר מסויים הוא אתר שיש בו עתיקות או שהחוק חל עליו; אבל להכניס כסעיף, כפרק, כך לקראת הסיפה, אתרים היסטוריים ודרך הצינור הזה המדינה הזאת תקבע מה הוא אתר היסטורי ומה אינו אתר היסטורי, לפי החלטה של איש אחד בעל פרוגאטיבה מוחלטת — הדעת איננה סובלת זאת, זה משגה גדול. אין זה קנה-מידה, לא זו המסגרת. אני יכול לעבור עם השר על הנופים הללו, שאנחנו מכירים אותם מצפון לדרום וממזרח למערב, ולהתחיל להקשות לו קושיות מה הוא אתר היסטורי ומה אינו אתר היסטורי. אני שואל את עצמי: האם יש פינה אחת כאן שאיננה אתר

יורד דם כאשר תוקעים את מעדר החפירה באדמה, ובכל זאת כל הפירת עתיקות בארץ היא חפירה בבשר חי ונושם. התקע נוגע בשקע ובמעגל החשמלי שנוצר אנתו מרגישים שיותר משאנו חופרים באדמה חופרת האדמה בנו, שנשמטנו, חופרת שכבות ומגלה אוצרות. עם כל נדבך הרוס שמתגלה למטה אנחנו יותר נבנים למעלה, אנחנו יותר חזורים הביתה. למראה אבן פסיפס אחת קטנה שלנו, ולוא גם זקנה בת אלפיים או יותר, אנחנו מרגישים את עצמנו צעירים הרבה יותר וחיים את העתיד הרבה יותר מאשר אף למראה האבנים שהיו רדו אתמול מן הירח ויורדו מחר מן המאדים.

אני פונה לשר החינוך והתרבות במה שהתחלתי בו: למחוק ולבטל כליל את סעיף 32(ג), וביחס לדברים שאינם כתובים בחוק, אבל צריכים להישמר בתודעתנו כל הזמן, אודה לך מאוד אם תיקח אותם לתשומת-לב.

היו"ר ב. צ. קשת:
רשות הדיבור לחבר-הכנסת שמואל תמיר.

שמואל תמיר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ברצוני לגעת באי אילו נקודות, בעיקר בשולי החוק החדש, הנוכחי, לעתיקות הבא להמיר פקודת העתיקות המאנדאטורית, פקודה שהיתה חוק המדינה וגם היום היא חוק המדינה עד אשר ייכנס חוק זה לתקפו. אולם סעיף 2 של הצעת החוק הנוכחית, שהוא הסעיף היסודי למעשה, יש בו מכללא אלמנט של חנינה כוללת. הסעיף אומר בסעיף קטן (א): "עתיקה שנתגלתה או שנמצאה בישראל לאחר תחילתו של חוק זה, יהיו היא והשטח שבו נמצאה או נתגלתה והדרוש לשמירתה לנכס המדינה". בסעיף קטן (ב) נאמר: "הטוען שהעתיקה נתגלתה או נמצאה לפני תחילתו של חוק זה, עליו הראיה". נגיה שעתיקה מסויימת, חשובה, רבת-ערך, נתגלתה השבוע בטרם היות החוק הזה לחוק המדינה — החוק לא יחול עליה. אין פה סעיף מפורש המעניק חנינה כללית לכל העתיקות הרבות מאוד הפזורות אצל אלפים, אם לא רבבות, אורחים ותושבים, אלא מהיום מתחיל סדר.

אני חושב שבכך, מכללא, נעשה דבר חמור מאוד: למעשה, השלמה עם עבירות על החוק למאות ולאפים, עצימת עיניים ומתן גושפנקה בדיעבד, מבלי לומר מפורשות. אני יודע שבבתים רבים, בחצרות רבות, אצל אנשים מאנשים שונים, אורחי המדינה, תושבי המדינה, יהודים, ערבים, דרוזים, עתיקות פזורות ובהן נכסים שעל-פי התפיסה של מי שניסח את ההצעה הנוכחית צריכים להיות לנכס המדינה. מה הסיבה שאנחנו כך עוברים לסדר-היום ומוחלים על כך, בידיענו שהמדובר הוא בעתיקות שנקנו בניגוד לחוק המדינה? מדוע הוויתור הכולל הזה, הגורף הזה?

מאיר פעיל (מוקד):
נקנו במשיכה.

שמואל תמיר (הליכוד):

אנחנו פוגעים פה בעקרונן היסודי של שוויון, שוויון בפני החוק, תפסת, הספקת לפני תחולת החוק החדש — אתה מוגן; מכאן ולהבא יש חקיקה מסועפת. אני חושב שזה לא תקין, לא צודק.

(ש ר - ה ח י נ ו ך - ו ה ת ר ב ו ת א . י ד ל י ן ק ו ר א ק ר י א ת - ב י נ י י ם)

שלמה לורינץ (חזית דתית תורתית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לכאורה הובא לפנינו חוק סולידי, כולו תרבות, ולכן מי שהביא את הצעת החוק הוא לא אחר מאשר שר החינוך והתרבות. אבל, אדוני היושב-ראש, משמעיינים בחוק נראה בחוק זה גם דברים מחרידים שהם אנטי תיוה של תרבות, פגיעות חמורות לא רק ברגשותיו הדתיים של האדם אלא, נדמה לי, ברגשותיו של האדם באשר הוא אדם.

שם החוק הוא: חוק העתיקות. מה הן עתיקות? בסעיף 1(3) אנחנו קוראים בהגדרות: "עתיקות — שרידי גוף של אדם מלפני שנת 1300 לספירה הכללית" ומיד אחר כך, אדוני שר החינוך והתרבות, סעיף קטן (4) מגדיר מה היא עתיקה — "שרידי גוף של חיה מלפני שנת 1300 לספירה הכללית". ריבוננו של עולם, חברי הכנסת, האם עד כדי כך הגענו? שרידי גופו של אדם, של אותם אנשים, אדוני שר החינוך והתרבות, שדיברת עליהם בדחילו ורחימו, על העבר הגדול שלנו כאן בארץ ישראל, דיברת של חכמי המשנה והתלמוד, הם כולם מלפני 1300 שנה, הם עתיקה? אין הבדל בין שרידי גופם של אותם אנשים, של האדם בכלל, יהודי או לא-יהודי, לבין שרידי גופה של חיה? אם כן, לשם מה, אדוני שר החינוך והתרבות, שני סעיפים זהים לגמרי? היית יכול לכתוב זאת בסעיף אחד, היית יכול לכתוב שני סעיפים אלה של אדם או חיה מלפני שנת 1300. "עתיקה — שרידי גוף באופן מילולי בסעיף קטן (3) ובסעיף קטן (4) על אותה הגדרה בדיוק. איך ייתכן, חברי הכנסת? אני מוכרת לדון כל מי שחיבר הצעת חוק זו לקו זכות, שבאמת לא שקל ולא חשב. אני לא יכול להאמין, אינני רוצה להאמין שאנחנו, היהודים, עם התרבות, עם עתיק יומין, כיצד ידענו אנחנו לכבד את ישני-עפר, את אבותינו ואבות אבותינו — אנחנו כאן באמת רוצים להפוך אותם לעתיקות? אנטיות בלעז, ולא יותר?

אדוני היושב-ראש, על עתיקות חלים כל מיני חוקים. מותר לסחור בעתיקות, מותר להחליף עתיקות. לפי החוק הזה, תיאורטית — לא אגיד שיעשו זאת למעשה — אפשר לקחת שרידי גופותיהם של תנאים ואמוראים, של קדושי עליון, של ראשונים כמלאכים, ולהחליף אותם באיזה חפץ, באיזה עתיקה מהונולולו — שניהם עתיקות. אם אין הבדל בין שרידי גופה של אדם, להבדיל, אם זה לפני 1300 שנה לספירת הנוצרית, ובין שרידי גופה של חיה, למה לא להחליף? למה לא לסחור? אדוני שר החינוך, אני מכיר אותך, אני רוצה לקוות שיהיה לך האומץ לעלות לדוכן ולהגיד שאמנם כאן שגגה, שזה דבר שלא יכול להיות, שזה דבר שעלול לגרום תקלות חמורות ביותר.

הרגישות שלנו למה שנוגע למתים עברה בירושה, ואין כאן הבדל בין יהודים דתיים ולא-דתיים; אבל יותר מזה — היא עברה גם לאומות העולם. ברוך-השם, עד היום אנחנו מצליחים להשפיע על משלוח פולניה, צ'כר סלובקיה, הונגריה, מדינות שכמעט כבר אין בהן יהודים, שישמרו על בתי-קברות. ואנחנו מעריכים את ההתחשבות שלהם ברגשותינו. כי זה לא דבר קל, אם יש בית-קברות של חת"ם סופר בפרסבורג והוא נמצא היום באמצע העיר ורוצים לסלול שם כביש, אם יש בית-קברות של הגאון מווילנה ואחרים באמצע העיר וילנה, והם מתחשבים ברגישות שלנו, אם חסו-שלום, אנחנו ניכשל ולא נכבד מה שידענו לכבד מאז ומתמיד, אם

היסטורי? עולם ומלואו רואים את ארץ-ישראל כאתר היסטורי, גם אתר חי, גם אתר של עתיד, אבל אתר היסטורי — אין חילוקי-דעות. האם המנהל יקבע מה הוא אתר היסטורי ומה איננו אתר היסטורי, שזה אתר היסטורי יותר וזה אתר היסטורי פחות? אני מניח שהכוונות היו טובות, אבל אני חושב שלא די מחשבה הושקעה בני-סוח זה.

שר-החינוך והתרבות א. ידליון :

הכוונה לפי סעיף 32 היתה להבטיח שלא יהרסו אתרים היסטוריים.

שמואל תמיר (הליכוד):

ברור לי, אני גם מבין שהכוונה טובה. אבל אני רוצה לומר לך, אדוני השר, שבתי וקראתי את ההצעה הזאת וברור לי לחלוטין שהצעה זו רחוקה מאוד להיות בשלה להיות מונחת על שולחן הכנסת. היא נכתבה, היא מלאת פרצות והיא תזמין מחלוקות, סיכסוכים וחיכוכים לאין קץ. אנחנו חיינו עם חוק העתיקות המאנדטורי מבלי שהוא יושם כהלכה, אבל היינו אתו הרבה עשרות שנים. אני מאוד ממליץ לחכות, ללמוד שוב, לקבל חוות-דעת ולהביא לבית דבר הרבה יותר בשל, הרבה יותר מוכן. אני לא נכנס לוויכוח, הדיון יכול להיעשות גם בוועדה, אני לא נוגע בנקודה הפורמאלית: להחזיר לממשלה או להעביר לוועדה, אבל כללית יודע אני שהחוק רצוף כוונות טובות, הנושא מחייב הסדר ומחייב הסדר אחרה וקדימה, אבל צריך לבדוק אותו מחדש סעיף אחר סעיף ובעיקר צריך שהמגמות שהיינה ברורות: מה עובר למדינה, מה נשאר ברשות היחיד.

אם תיתן דעתך, אדוני השר, לפרק ו' המדבר על אספני עתיקות — יש בו נוסחאות לגמרי לגמרי שרירותיות. כל מי שיש לו שלוש עתיקות, מכאן ולהבא הוא נכנס לסטאטוס אחד, עד שלוש עתיקות הוא בסטאטוס אחר, מה מותר לו להחזיק, מה אסור לו להחזיק — זה מאוד מאוד שרירותי, מאוד מאוד מכאני ולא יורד לשרש הדיברים. עתיקות בארץ-ישראל הוא נושא סבוך, כבד, קשה. יש בו התנגשויות בין זכויות המדינה לבין זכויות היחיד, יש בו אינטרסים מוזיאוניים. צריך לבנות את החוק הזה באיטיות. אם יש חוק שצריכה לחול עליו החכמה של הארצות הסקאנדינאביות שקודם כל מנסחים אותו, אחר כך מניחים לו להיות מונח כמה שנים, בודקים אותו מחדש ורק אז בהדרגה הופכים אותו לחוק המדינה — אם יש נושא שהתבונה הזאת צריכה לחול עליו — הוא הצעת חוק מסוג זה.

על כן אני מציע שהשר, הבית, הוועדה, לא משנה מי, יבדקו מחדש את הנושא, יקראו סעיף אחר סעיף, ושלא נעביר בקלות-ראש או בקלות-דעת חוק הנוגע לנושאים כל כך רגישים וחשובים ככהיסח הדעת.

הד"ר ב. צ. קשת :

חברי הכנסת שמואל תמיר, ברצוני לשאול אותך: כאשר נגיע להצבעה, אינך מציע להחזיר את הצעת החוק?

שמואל תמיר (הליכוד):

אעשה כדעת סיעתי, אם יש בנושא זה החלטת סיעה; אם לא — לא אציע במיוחד להחזיר את החוק לממשלה.

הד"ר ב. צ. קשת :

רשות הדיבור לחברי הכנסת לורינץ, ואחריו — לחברי הכנסת שינמן.

ההסכם — שאם נגללו שרידים אגב חפירות, צריך לטפל בהם בהתאם להלכה. ואמנם סעיף ב' בהסכם אומר: "לשם ביצוע הדבר תוקם ועדה בין-משרדית, שתהיה מורכבת מנציגי משרד החינוך והתרבות, משרד הדתות ומשרד החוץ". ובכך הוועדה קמה, בשנת תשט"ו, כדי לקבוע איך לטפל בשרידים לפי ההלכה. אבל הוועדה הזאת לא הספיקה לגמור את עבודתה במשך עשרים שנה. נראה שעדיין היא עובדת. ואם לומר בפאראפראזה, מותר לי להזכיר עוד ועדה, אדוני היושב-ראש, שהוקמה כדי לנהוג לפי ההלכה בנושא של "מי הוא יהודי". אם אני מעלה בזכרון שלנו מה קרה לוועדה הזאת, לא צריכים הרבה דמיון כדי לתאר לעצמנו מה יקרה לוועדה החדשה בנושא מי הוא יהודי אשר גם היא הוקמה כבר לפני כשנתיים.

שר-החינוך והתרבות א. ידליון:
אלה שאלות נצחיות.

שלמה לורינץ (חזית דתית תורתית):
יש שאלות נצחיות ויש לנו פתרונות נצחיים המוכיחים שהשאלות אינן שאלות.

אני מצטער על שהייתי צריך להקדיש את דברי לנושא זה, אבל הוא חלק מהחוק. אני מקווה שהדבר נעשה בלא משיים.

אם מדברים על החוק הזה, הדבר הראשון שיש לעשות הוא לבקש להפסיק מיד ובאופן מוחלט חילול קברים, חפירות בקברים. ארכיאולוגיה היא דבר יפה, דבר של תרבות, אבל תסכים אתי ששרידי גופתם של אנשים הם לא עתיקות. החוק הזה לא צריך לחול עליהם. ממילא כל אותן עצמות המתגלגלות במכוננים למיניהם חייבות לבוא לקבורה מיד, כדי שינוחו בשלום עד בא מנחם משמיים שלום. הפתרון הוא להוציא מהחוק הזה את ההגדרה על שרידי אדם.

שר-החינוך והתרבות א. ידליון:

זה לא ישנה את המציאות. יתפרו ויגיעו לשרידי עצמות. יש לנו יחס לבתי-קברות, אנחנו לא חופרים בבתי-קברות. חופרים במקומות שאינם יודע מה יש שם.

שלמה לורינץ (חזית דתית תורתית):
הלוואי וזה היה כך.

שר-החינוך והתרבות א. ידליון:
אתה רוצה לחשוף אתרים.

שלמה לורינץ (חזית דתית תורתית):

אנחנו שנינו יודעים — אין מרבים לדבר על זה — שהחפירות בבתי-הקברות הופסקו, בכל הכבוד, אחרי התערבותך, ואני מעריך זאת. על-ידי מה שאתה נותן לזה בחוק דין של עתיקות, כל המצב החוקי יהיה שונה.

שר-החינוך והתרבות א. ידליון:
הנוסח הזה היה.

שלמה לורינץ (חזית דתית תורתית):

זה לא טוב וזה חייב תיקון. אם מביאים חוק מושלם, ודאי צריכים לתת את הדעת. אם אנחנו לא מסכימים באופן עקרוני, חבל להתווכח.

שר-החינוך והתרבות א. ידליון:

בשביל זה יש כנסת, והיא עושה את החוק מושלם.

בעינינו אלה אנטיקות ולא יותר, עתיקה לפי הגדרת החוק — אדוני שר החינוך והתרבות, באיו זכות מוסרית אנחנו יכולים לבוא, ואנחנו באים יום ויום ושנה שנה, בפני הגויים ודורשים מהם התחשבות ברגש היהודי הנצחי?

כואב לי לדבר על העבר, אבל הייתי רוצה להזכיר רק כמה דברים כדי שנדע עד היכן אפשר להיזדרר ולאן, חס-שלום, נגיע אם באמת נשאיר את הצעת החוק, שהיא גרועה פי כמה מהמצב שהיה בעבר. אני מצטט כאן מחוברת שהוצאה על-ידי האגודה הארץ-קדישא, ורק דוגמה אחת מתוך עבודת-גמר של יהושע שפירא, בוגר בית-הספר לרפואת שיניים של האוניברסיטה העברית ו"הדסה", 1962, שערך מחקר על "עששת השיניים בגולגולות עתיקות שנמצאו בארץ-ישראל". הוא כותב: "183 שיניים נעקרו מ-45 גולגולות" — עמ' 4. והוא מוסיף וכותב בעמ' 7: "השיניים היו יבשות, וחלק קטן מהן אף נשבר בזמן הוצאתן מהגולגולות ובמשך הניקוי". מה נעשה בגולגולות אלה ובשיניים אלה? ניסורים, המסות, השחזות. ואם מישוהו חשב שמדובר במקרים בודדים, הוא טעה. לא הייתי מאמין אלמלא היה זאת ציטטה מספר המחקרים של האוניברסיטה העברית בשנים 1964/65 ו-1965/66. מדובר פעם על 725 גופות או שרידי גופות, פעם על 378, 538, 574 שלדים וגולגולות, ועל 10,000 שיניים בודדות, ועוד ועוד.

אינני יודע איך הדברים האלה שנעשו בעבר ואיך הצעת החוק, ששר החינוך והתרבות הביא לפנינו, עולה בד-בבד לא רק עם הרגש היהודי-האנושי, אל אף עם החוק הפלילי.

— אדוני שר החינוך והתרבות, סעיף 148 בחוק הפלילי אומר — "כל אדם אשר מתוך כוונה לפגוע ברגשותיו של אדם ולעלוב את דתו... נכנס לכל מקום המשמש קבר לעצמות המתים, או המבזה כל ביוזי שהוא גופת אדם... יואשם בעוון". אדוני השר, איך מתיישבת הצעת החוק עם החוק הפלילי היסודי והמוכן הזה, האומר שאם אדם נכנס לבית-קברות ומבזה גופת אדם, הוא יואשם בעוון. זו עבירה חמורה. והנה אתה מציע לנו חוק, ואולי בלי משיים אתה אומר שאם גופת האדם היא מלפני 1300 לספירת הנוצרים, כל זה לא חל עליו. האם במקרה זה אין פגיעה ברגשותיו הדתיים של אדם או ברגשותיו של אדם? אם הגופה היא אחרי השנה 1300, זו עבירה פלילית; אבל אם היא של אחד מחכמי המשנה והאמוראים, מכיוון שזה מלפני 1300 לספירת הנוצרים, אין כאן פגיעה ברגשותיו הדתיים של אדם או ברגשותיו של אדם? ואולי היפך מזה הוא הנכון — ככל ששריד הוא יותר עתיק, ככל שהיה יותר גדול, הרי הפגיעה ברגשות וברגשות הדתיים היא יותר חמורה.

רוצה אני להביא תשומת-לבו של שר החינוך והתרבות כי כבר בשנת תשט"ו היה הסכם בין שר החינוך נח דאז פרופסור דינור ובין סגן שר הדתות דאז ד"ר ורהפטיג: "א. יש לדאוג לכך שהטיפול בבתי-העלמין ובקברות של יהודים בעצמות מתים, ליקוטם ופינויים, המתגלים אגב חפירות ארכיאולוגיות, צריכים להיות בהתאם להלכה". אדוני היושב-ראש, אני מדגיש את המלים "המתגלים אגב חפירות ארכיאולוגיות". אני זוכר היטב כי בשנת תשט"ו לא עלה על דעתו של איש בכנסת וב-ממשלה שידרשו לעשות חפירות ארכיאולוגיות בתוך בתי-קברות. בהסכם מדובר — ואני זוכר היטב את

חדשים לבקרים דברים מעניינים, המלמדים ומשברים את האוזן, מאירים את העיניים ומרחיבים את הדעת על העבר הרחוק של עמנו. בכל אופן אסור שתהייה כל השמורות הפקר ללא בעלות המדינה, כשאישי הישר בעיניו עושה בשטח החפירות, החשיפות, הגילויים, מסחר והוצאת עתיקות מישראל.

וכמקובל הדבר שקשה עתיקתא מחדתא — פירוש: שקשה דבר עתיק מחדש — גם השמירה על הדברים העתיקים קשה היא ודוקקה, כנראה, לחוק של 11 פרקים, אשר מטרתו להבטיח שמירה יעילה וקפדנית על האתרים והחפצים העתיקים והקדמונים מימים עברו.

אדוני היושב-ראש, לחוק המוצע יש לי כמה הערות קונקרטיות רציניות, ועל הוועדה להשתדל לתקן את סעיפי החוק.

ראשית כל, לפרק א' — בחלק הפרשנות לסעיף 1 מציע אני, כדברי קודמי, להוציא לגמרי את סעיף קטן (3) — "שרידי גוף של אדם מלפני שנת 1300 לספירה הכללית". כי ביחס לשרידי גוף האדם צריך חקיקה מיוחדת, ואין לכלול אותם בחוק העתיקות. שרידי גוף האדם מחייבים גישה מיוחדת וסעיפים נפרדים, ואין מקומם במכלול הדברים שבעתיקות, שאינם דומים כלל וכלל מבחינת חומרתם וקדושתם לשרידי גוף של אדם.

גם בסעיפים הקטנים (1) ו-(2) יש לחזור לפקודה הקיימת, ולפיה התאריך הקובע הוא שנת 1700 ולא שנת 1800. כי משנות המאה ה-18 עדיין מרובים החפצים העתיקים הנמצאים בבתי ישראל, ובמיוחד בשטח הספרים.

אדוני היושב-ראש, פרק ב' — בעלות המדינה בעתיקות סעיף 2(ב), אומר: "הטוען שעתיקה נתגלתה או נמצאה לפני תחילתו של חוק זה עליו הראיה". איך בצורה אובייקטיבית יינתן להוכיח, נאמר, בעוד שלושים שנה, שהפמטום או דברי חפץ אחרים הם מלפני 35 שנה, לפני תחילת החוק, ולא לפני 29 שנים, לאחר תחילת החוק? וכן, למה לא תהיה "על המוציא מחברו — הראיה", אלא רק "למחזיק ולטוען כי נתגלתה לפני תחילתו של חוק זה — עליו הראיה"?

וכך גם, איך ניתן להוכיח שהעתיקה היא מלפני 1800 שנה, או אחרי התקופה הזאת, ועל-פי מה יקבעו זאת, ומי מוסמך להוכיח זאת? האם אגף העתיקות? הלא הוא בכל זאת צד אינטרסנט.

לפי הצעת החוק ניתנת כל הסמכות למנהל אגף העתיקות, והתפקידים המוטלים על מנהל אגף העתיקות אינם מצמצמים רק בהבנה בעתיקות אלא בהרבה דברים אחרים החובעים אמון, יושר, כמעט כדוגמת מבקר המדינה. הדבר הזה מחייב גם כמה סעיפים בחוק על מינוי המנהל וצורת המינוי. כי המנהל הוא למעשה בעל-הבית של כל עתיקות המדינה.

אדוני היושב-ראש, בפרק ג' — חפירות — סעיף 10(א): "לא ייכנס אדם למקרקעין שניתן עליהם רשיון חפירה, אלא אם הוא מחזיק בהם או שהורשה לכך מטעם המחזיק, ובכפוף להסכמת בעל הרשיון". אני מציע להרחיב את הצעת החוק בסעיף זה באופן שיותר גם לנציגי הרבנות להיכנס לשטח כדי לפקח אם אין פוגעים בקדשי ישראל.

לפרק ד' — המסחר בעתיקות והוצאתן מישראל — אני חוזר על הצעתי להוציא את הסעיף בדבר שרידי

שלמה לוריניץ (חזית דתית תורתית):

אני מביא את הדברים לתשומת-לבה של הכנסת. לצערנו, יש פעמים שהכנסת מחליטה — בלשון המעטה — בידיים ולא בראש ובלב.

קשה לי להאמין שאותם חברי הכנסת שהקשיבו לדברי — ואתה הקשבת לדברי — יחלקו עלי בגישה העקרונית. קשה לי להאמין שמישהו יקבל ששרידי גופו של אדם ושרידי גופה של חיה, להבדיל אלף אלפי הבדלות, זהים, שניהם עתיקות. כך כתוב בחוק במפורש וכך חלים עליהם כל הסעיפים של החוק הזה. אינני יכול לעכל זאת.

אם אנחנו מסכימים לדבר העקרוני הזה, לדבר היהודי והאנושי הזה — אינני מדבר רק על יהודים, אני מתייחס באופן שווה גם לנוצרים ולמוסלמים — אין לנו רשות להתייחס אל שרידי גופו של אדם כאל עתיקות, ואז אתה צריך לבוא למסקנה, יחד עם הכנסת, שהפתרון הוא החוק שאני הצעתי, חוק לשמירת מקומות קבורה עתיקים, תשל"ו. שם יש דברים ברורים, המורים כי יש לטפל בדברים אלה לפי ההלכה וכפי שנקבע בתשט"ו. אליבא דכל הדעות את העניינים האלה צריך לפתור בצורה הלכתית לגבי יהודים, ועל-ידי סמכויות אחרות לגבי לא-יהודים.

אני מצטער על שאינני יכול לעבור ליתר הסעיפים, ויש לי הערה כמעט לכל סעיף וסעיף. מצאתי לנכון להקדיש את כל זמני לאותו דבר, שהוא כל כך יסודי ויש לו השלכות מרחיקות-לכת לא רק כאן בארצנו אלא בכל העולם כולו. על שאר הדברים אדבר בהזדמנויות אחרות.

לגופו של דבר, אדוני היושב-ראש, אם השרידי ביטוח שהדבר הזה יתקן ויוצא מההגדרות, ויוסכם ששרידי גופם של בני-אדם, תנאים ואמורים, ויהיו מי שיהיו, הם לא עתיקות ולא חל עליהם דין עתיקות, אלא מה שכתוב בחוק הפלילי, מה שהשכל הישר והלב הבריא אומרים — הרי אני אצביע בעד החוק. כמובן, נתידין על מה שדורש דיון, אם השר לא יוכל להבטיח שהדבר היסודי הזה יתוקן, מובן שאני חייב הצביע נגד החוק ולהצביע להתחזיר את החוק לממשלה.

הד"ר ב. צ. קשת:

ישות הדיבור להכריח הכנסת שינמן, ואחריו — לחבר הכנסת פעיל.

פנחס שינמן (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק העתיקות, המוצע לנו לקריאה ראשונה, ראוי הוא בכללו לציון לשבח, כי לא נאה ולא יאה שלעם עתיק-יומין כעם ישראל לא תהיה מסגרת-חוק מוסכמת, אשר תפקידה לשמור על אתרים ועל חפצים עתיקים, כלים או שברי כלים ששרדו מתקופות קדומות ביותר בהיסטוריה או בתרבות היסטוריה.

אמנם אין אנו זקוקים להוכחות ארכיאולוגיות וגיי-לויים על-ידי חפירות באשר לקיומנו כעם מאז אלפים בשנים, היות שידוע הדבר ומודים בכך על העמים, כי אנו היום בעולם העם הוותיק והזעיק ביותר, ששמר גם זהותו הלאומית ונשאר ברענותו ובמקוריותו מקדמת-דנא, מבלי שיתערב, יתחולל וייטמע בין הגויים.

ובכל זאת חובה לשקוד על השמורות העתיקות שבארצנו, לטפח אותן, לקיים חפירות, לגלות ולחשוף

נכס המדינה, גם רטרואקטיבית, בלי הפילופוליסטיקה שהביא חבר-הכנסת שמואל תמיר, שאני מסכים לה. הוא הביא הוכחה משפטית שאכן הניסוח צריך להיות רטרואקטיבי, אינני חושב שכלל הוא מלפני ריבונות של-עולם שאסור לחקוק חקיקה רטרואקטיבית. זאת דעתי. קל וחומר בעניין זה. העתיקה היא נכס מדינה באופן עקרוני, ולכן צריך שכן שיהיה כתוב בסעיף 2, וגם אציע הצעת תיקון קונקרטי לנושא זה. בכל זמן שנמצאה, ואצל מי שהיא נמצאת — היא נכס המדינה, והמדינה על-ידי שליחיה צריכה להתייחס לעובדה זו התייחסות שונה, בין אם העתיקה מצויה עדיין בבור לפני שנתגלתה, בין אם היא נמצאת אצל מישהו כבר שלושים שנה — ותיכף אדבר על כך. זאת ההערה הראשונה. ואם החוק ישונה בנושא זה, נדמה לי שנסס חשוב —

שמואל תמיר (הליכוד):

יש אחרים שלמים שאתה יכול לעבור בהם מחצר לחצר ולראות עתיקות חשובות מאוד, בית אחרי בית, המוני אנשים. מה ההבדל בין זה ובין מה שאתה רוצה?

מאיר פעיל (מוקד):

אני מסכים. את ההסבר המשפטי שלך אני מקבל — — —

אברהם כץ (הליכוד):

אפשר להכריז על מקום כזה כאתר.

מאיר פעיל (מוקד):

אפשר להכריז על זה כאתר. עקרונות אני מקבל את מה שאמרת, ואת ההסבר העקרוני שלך. אבל אני מסתפק בהסבר העקרוני: עתיקה היא נכס המדינה בכל מקום שתהיה ואין זה משנה מתי נמצאה, אפילו מצאו אותה בתקופת המאנדאט או בתקופת התורכים, והיא הועברה למקום X במקום Y; היא נכס מדינת ישראל לעולם.

ההערה השנייה: יש בעיה של ההתייחסות של המדינה לעתיקה זו. ולכן אני מציע שסעיפים 4, 5, 8, ואולי 14, ינוסחו מחדש, וכאן יש בעיה שצריך להגדיר אותה.

דבר ראשון: אני מציע שבנושא של העברת עתיקות, רכישתן, מכירתן או מנהל באישור המועצה לארכיאולוגיה בא"י שור המועצה לארכיאולוגיה, כדי שלא יהיה מצב כזה שאדם לבדו מחליט החלטות. ייתכן שהוא יהיה באמת קצת מוגבל בחופש ההכרעה, אבל כדאי שתהיה רשות ציבורית שתשים עין על מעשיו של המנהל.

אבל יש כאן בעיה יותר מסובכת. אני רשמתי לעצמי מה יכול מנהל או מנהל באישור המועצה לארכיאולוגיה לעשות בעתיקה, בכל מקום שתהיה. הוא יכול לבקש ממי שבעליה למסור אותה למדינה. אני לא יודע מדוע לא תהיה לו סמכות גם להפקיע, ממורת תשלום, ולפי דעתי הוא צריך לקבל גם סמכות להפקיע דרך בית-משפט. הוא יכול לדרוש השאלה ואילו בעליה של העתיקה יכול להסכים למכור, הוא יכול גם להסכים למסור. אני חושב שהוא גם יכול להסכים להשאיל, וזה יכול לשמש פתרון ביניים, נאמר, אם בחצרות המפורסמות שחבר-הכנסת שמואל תמיר הזכיר אותן — — —

שמואל תמיר (הליכוד):

אני לא דיברתי על חצרות מפורסמות. יש חצרות לאלפים.

גוף של אדם מן החוק. כי אין זה נאה שהמסחר בעתיקות יתייחס לשרידי גוף.

בפרק ז' — אתרים היסטוריים — סעיף 31 (א) אומר: "המנהל רשאי להודיע ברשומות כי מקום פלוני הוא אתר היסטורי". הייתכן שתהיינה סמכויות כה גר-הות למנהל בלי שתהיה לידו ועדה הרשאית לקבוע יחד אתו?

לסעיף 32(ג) אני מציע תוספת כדלהלן: "כל מקום קדוש לדת היהודית, כמו בתי-כנסת, בתי-קברות, מצבות וכו' — אי-אפשר לעשות בו שינוי אלא בהסכמת שר הדתות ושר החינוך והתרבות".

אדוני היושב-ראש, לפרק ט' — המועצה לארכיאולוגיה — סעיף 38, אני מציע שאת ועדת הערר ימנו שר המשפטים, שר החינוך והתרבות ושר הדתות, אך לא המועצה לארכיאולוגיה עצמה.

לסעיף 39(א) אני מציע שלא רק הנפגע מהחלטות המנהל ביחס לשבעת הסעיפים המוזכרים בחוק רשאי לערער עליהם לפני ועדת הערר, אלא הערר יכול להיות לכל דבר, גם מעבר לשבעת הסעיפים. הצעתי היא כי במקביל למועצה הארכיאולוגית, המתמנה על-ידי שר החינוך והתרבות, תמונה גם מועצה לעתיקות וחפצי-קודש יהודיים על-ידי שר הדתות, ולמועצה זו תהיינה סמכויות ייעוץ מקבילות לסמכויות המועצה לארכיאולוגיה.

ובסוף, לפרק י', עבירות ועונשים: העונשים קשים למדי, ויש לתקנם. במיוחד בסעיף קטן (ג): "העובר על הוראה מהוראות... דינו — מאסר שנה או קנס 30,000 לירות". יוצא שגם מאסר שנתיים, יש במקומו קנס של 30,000 לירות, וגם מאסר של שנה, יש במקומו קנס של 30,000 לירות. הייתכן?

אדוני היושב-ראש, לא מיציתי את כל הדברים אשר בחוק כי הצעות ליקון עדיין מרובות הן. אני מציע, על כן, להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט בתקווה שיתוקנו הסעיפים ברוח הצעותי, ויהיה החוק שלם ובעל תועלת לדורות.

הד"ר ב. צ. קשת:

חבר-הכנסת שינון, אני מבין שאתה מתנגד שהחוק יועבר לוועדת החינוך והתרבות?

פנחס שינון (חזית דתית לאומית):

אני מציע — לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

הד"ר ב. צ. קשת:

רשות הדיבור לאחרון הנואמים, חבר-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מוקד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גם אני אציע בסוף ההערות שלי לחוק להעבירו לוועדה ואצטרף בכך לאחרים. אבל בשום פנים אינני חושב שהצעת החוק צריכה לעבור לוועדת החוקה, חוק ומשפט. היא צריכה לעבור לוועדת החינוך והתרבות. ואם צריך לספח ולצרף לוועדת החינוך והתרבות כמה משפטים — אפשר לצרף כמה משפטים. כי אני חושב שהשיקול הדומיננטי בקיבום של החוק הזה צריך להיות שיקול שהחינוך והתרבות הם שיקורו.

עכשיו אני רוצה להעיר מספר הערות לחוק הזה.

ההערה הראשונה: אני חושב שסעיף 2 עושה חטא לרעיון של החוק. אני בפירוש מוכן לומר שעתיקה היא

מאמר פעיל (מוקד):

בתיכונן סביבתי, כי אם אתה עומד להכריז על אתר כעל אתר היסטורי — הוא צריך להשתלב בתכונן הסביבתי. יהיה זה משגה אם רק אלה המופקדים על חשיבותו ההיסטורית-חינוכית של האתר הם אשר יקבעו. צריך שגם אלה המנהלים את חיי היום-יום יוכלו לשבח את ההווה בתיכונן הסביבתי לקראת העתיד.

מועצה זו צריכה להתמנות, כאמור, על-ידי שר-החינוך והתרבות. מועצה כזאת לא חייבת לפעול ולעבוד רק עם מנהל אגף העתיקות כי יכול להיות שמסמכויותיה והתעניינותה חורגות, או לפחות אינן תואמות את אלו של אגף העתיקות. לדוגמה, האם גבעה 113, שליד קיבוץ נגבה, תוכרזו כאתר היסטורי או לא תוכרזו כאתר היסטורי בגלל חשיבותה במלחמת העצמאות? ברור לי כשמש שלמנהל אגף העתיקות אין בנושא הזה עניין עמוק. יש לו, ודאי, עניין בנושא זה כיהודי, או כאדם אשר מכיר את ההיסטוריה, אבל הדבר פחות חשוב בעיניו כראש אגף העתיקות.

צריך, אפוא, לקבוע קשר אחד בין המועצה ובין אנשי משרד החינוך והתרבות, לאו דווקא רק דרך מנהל אגף העתיקות. צריך לחשוב על דרך אחרת. אבל אם רוצים שאתרים היסטוריים לא יוכרזו בשיטה של שערוריית בלתי-פוסקות אני מציע כי מי שיעסוק בפירוט החוק יקבע בחוק שצריכה להיות מועצה לאתרים היסטוריים, המתמנה על-ידי שר החינוך והתרבות. צריך לחשוב היטב איוה מן האגפים השונים במשרד החינוך ובמשרד הממשלה האחרים יעבוד בדרך כלל עם המועצה הזאת. ברור לי שלא רק מנהל אגף העתיקות. אבל גדמה לי שבשיטת המועצה הציבורית נצליח לסדר את העניין יותר טוב.

במקרה קיבלתי ספר ממשרד הפנים, חוברת גדולה מאוד, המסדרת את האתרים שמשרד הפנים ממליץ לקבוע אותם כאתרים היסטוריים, מהתקופה ההיסטורית של מלחמת העצמאות בעיקר. אני מניח שלי ולחברים אחרים בוודאי תהייה הערות מה להוסיף ומה להשמיט. בנושא זה צריך לקבוע שיהא אחראי עליו משרד ממשלתי אחד.

(חברת הכנסת א. הרליץ קוראת קריאת-ביניים)
אני יודע. לא איכפת לי.

אני ממליץ שהאחריות תעבור למשרד החינוך והתרבות, משום שבעיקרו של דבר אתר היסטורי נקבע כדי לחנך דור חדש או דורות חדשים על מורשת ערכית. אם לא ימצאו מוצא אחר בממשלה, אזי שתמונה במועצה הציבורית לאתרים היסטוריים על-ידי שר החינוך ושר הפנים גם יחד. אני מתאר לעצמי מה ישרור שם בדרך כלל, בוודאי יתקיימו ויכוחים כל הזמן בין חילוניים ודתיים. אולי כדאי שנקבע בראש המועצה יהודי רפורמי, וייתכן שזו תהיה הפשרה.

אני מציע ששר החינוך והתרבות יהיה השר הממונה על כל העניין הזה. במטותא מכבודו של שר הפנים, כל הנושא של האתרים היסטוריים ברחבי ישראל יילקח ממשרדו וימצא באחריות בלעדית של שר החינוך והתרבות. אם עוסקים באתרים היסטוריים ברור שטורחים לא רק בקישוט הארץ אלא בחינוך אזרחיה והמטיילים בה על-פי מסורת היסטורית של הארץ הזאת.

כל הנושא של אתרים היסטוריים לא יתקדם לשב"ע רצון ולא נימנע מביקורת ציבורית חריפה מאוד

על אתר מפורסמת שאנחנו יודעים. אם בחצר מפורסמת, פחות או יותר, ישנן עתיקות חשובות או לא חשובות ושר החינוך או נציגו אינו רואה צורך להכריז מלחמות של דו"ח-קישוט כנגד בעל החצר הוא יכול להסדיר, על-פי החוק, שהעתיקות הללו בחצר פלוגית או אלמונית נמצאות בהשאלה על-ידי המדינה במקום הזה למשך תקופת זמן וכי בתום התקופה או עם מות האדם שהעתיקות נמצאות אצלו הן חוזרות למדינה או שיש למדינה זכויות מסויימות עליהן כדי להביא חוקרים ואנשים אחרים למקום שבו הן נמצאות. זאת אומרת, צריכה להיות מערכת שלמה של העברת בעלות, לקנות, למסור, להשאל מהמוצא והחופר אל המדינה ומהמדינה אל אנשים. זה צריך להיות מנוסח בסעיף אחד או בקבוצת סעיפים שעניינם הוא העברה, או מסירת בעלות על עתיקות מהמדינה ולמדינה. בנושא זה צריך להיות מרוכז ומאורגן כהלכה כדי שכל עתיקה אשר תימצא אצל מישהו פרטי תוכל להימצא אצלו רק על-פי אחד מהסעיפים הללו: או שהמדינה השאילה לו, או שהמדינה מסרה לו, או שהמדינה מכרה לו והמדינה אף רשאית לבקש למסור לה עתיקה הנמצאת בידי מישהו שלא על-פי חוק זה, או להפקיענה. זאת אומרת, שכל הנושא הזה צריך להיכתב מחדש בצורה מסודרת. חלק מהאלמנטים ישנם בהצעת החוק וחלק, לעניות דעתי, חסר.

סעיף 14 צריך יהיה, לפי דעתי, לשנות בהתאם למה שאמרתיו קודם במגמה לנסח מחדש את כל הפרוצדורה של השאלה, מכירה, מסירה וכדומה.

אני מעריך שכל פרק ו' העוסק באספני עתיקות יושפע גם הוא מהשינוי הזה, כי יצטרכו, גם באופן עקרוני, אספני העתיקות לנהוג על-פי הקריטריונים שציניתי קודם.

ברשותכם, אני רוצה לסיים בעניין אשר חורה לי מאוד — בנושא של אתרים היסטוריים. אני לא מקבל בשום פנים ואופן שאתר היסטורי זהה עם אתר ארכיאולוגי. יכולים להיות אתרים היסטוריים חשובים מאוד, למשל מימי מלחמת העצמאות, מימי מאורעות 1936—1939, מימי חומה ומגדל, שהם אתרים היסטוריים מודרניים, אבל יש להם חשיבות היסטורית גם לימים הבאים ולא צריך כלל מומחה ארכיאולוגי בשביל להעריך את חשיבותם. להיפך, דווקא ארכיאולוג עלול להזיק יותר מאשר להועיל משום שבכבודו שרדיים עתיקים הם מעניינים יותר וחשובים יותר מאשר מבנים שהוקמו במאה ה-20.

לפי דעתי, צריך בהקשר לפרק ו' למנות מועצה לאתרים היסטוריים, בלא שום כחל ובלא שרק. השר האחראי לכך צריך להיות שר החינוך והתרבות. אני חושב שבמועצה זו צריכים להיות אנשי מדע בדיסציפלינות שונות — זה תלוי בסוג האתר היסטורי של מה — לכן טוב שהיה בה היסטוריונים שונים ואולי גם כמה ארכיאולוגים, אבל מכמה דיסציפלינות היסטוריות. צריכים להיות בה אנשי דת, כמוכון יהודים, אבל לא רק יהודים, באשר בארצנו נמצאים אתרים היסטוריים של דתות ועדות שונות. אני מתכוון, כמוכון, למומחים אשר יודעים פרק בהלכות הדת שאותה הם מייצגים. אני חושב שצריכים להיות במועצה אנשי ציבור, כי כל אתר היסטורי הראוי להנצחה צריכה להיות לו גם חשיבות ציבורית-חינוכית. צריכים להיות שם אנשים העוסקים

חברת ל"ח, ישיבה שכ"ג

— חוק העתיקות (פעיל, גיבלבר, אברהם יפה, ידליו, ש. תמיר) —

על כך, נעשתה עבודה יוצאת מן הכלל על-ידי אנשים במשרד הפנים במקרה הזה. מה יצא מכל זה? במשך השנים האלה האתרים הללו, שאנו רוצים לשמור, הולכים ונהרסים. צריך לחכות רק עוד עשר שנים ולא לעשות כלום, והבעיה תיפתר; כי עד שנוכל לעשות משהו ולהת-יחס לדברים בצורה ממשית, הם ייעלמו. היכן, למשל, הבית בטירת-צבי, בית החומר הבנוי מלבנים, שבו היו אנשי טירת-צבי? משרד הפנים קבע שהבית הזה יישאר, שהבית הוא אתר היסטורי, אבל עד שיוכלו לפעול ועד שיהיה לנו גרוש — אני אומר בפירוש גרוש אחד — כדי לטפל בבעיה, הבית הזה נהרס, הוא איננו היום. יש עוד הרבה אתרים כאלה, אותם אתרים שחברי-הכנסת פעיל דיבר עליהם. כאשר נתחיל לטפל בהם הבעיה כבר לא תהיה קיימת, כי הם ייעלמו.

הוא הדין לגבי אתרים היסטוריים ואתרים בכלל. אם המצב כפי שהוא היום יימשך ואם תינתן תשומת-לב כמו היום מבחינה תקציבית או מכל בחינה אחרת, נפסיד למעשה, — ברוך-השם, מגלים כל פעם דברים חדשים — בשטח את מה שאנו רוצים לנצל ואת מה שיש לנו.

לכן אני קורא לחברי הכנסת הנכבדים, שנשתדל להשפיע ככל יכלתנו שיתנו למנהל מחלקת העתיקות ולמחלקת העתיקות כלים, תקציב ואפשרות להשיג משהו, כי השעה חמש דקות לפני שתים-עשרה אלא שעה אחת אחרי השעה שתים-עשרה, והדברים הולכים לאיבוד ונעלמים.

היו"ר א. גיבלבר:

רשות הדיבור לשר החינוך והתרבות, לתשובה.

שר-החינוך והתרבות א. ידליו:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר-הכנסת תמיר דיבר על כך שמא הוזדרנו בהגשת הצעת החוק —

שמואל תמיר (הליכוד):

שהזמן לא נוצל כהלכה.

שר-החינוך והתרבות א. ידליו:

לא הגענו את החוק מיד עם הקמת המדינה. צברנו קצת נסיון. מיטב אנשי המדע הנוגעים לתחום הזה דנו בהצעת חוק זו והיו גם בירורים ציבוריים. אינני אומר שהיא מושלמת; אינני חושב ששר יכול לעלות על בימת הכנסת ולומר שהביא דבר מושלם. הוא מביא הצעה לעיונה של הכנסת, לטיפול בשלוש קריאות, ואין לי שום ספק שהצעת החוק הזאת תחייב עבודה יסודית ומפורטת בוועדה. אני רוצה לקוות שגם את העבודה תתמשך חודשים לא מעטים, תבוא ההצעה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית לקראת שנת השלושים לעצ-מאות ישראל.

הסדר הבעלות ושימור עתיקות ארכיאולוגיות במדי-נת ישראל, בארץ-ישראל, הוא עניין, ללא ספק, מורכב ומסובך. זוהי ארץ שופעת שרידי עבר, זו ארצנו המיו-חדת במינה של העם היהודי, וזו ארץ שבה נמצאים גם נכסים וגם אתרים הקדושים לאיסלאם ולנצרות. ולכן יש בעיות לא קלות בניסוח סעיפי החוק השונים. אני מקווה שאם הכנסת תחליט להעביר הצעת חוק זו לוועדה, תמצא הוועדה פתרונות לכל הבעיות הגנוזות בה.

אין שום ספק שעלינו לכבד אתרים של דתות אחרות. זהו מבחן שבו עומדת המדינה. אבל אנו צריכים, כמוכן, להבטיח חשיפת האוצרות הגנוזים של העם היהודי בקרקע

אם אנחנו לא נעודד ולא נקבע בחוק שתהיה מועצה ציבורית.

יש לי נימוק נוסף להקמת המועצה הציבורית. עצם השיטה של מועצות ציבוריות מעודדת שיתוף אזרחים בקביעת מדיניות או מדיניות בנושאים שונים, וזה כש-לעצמו דבר חיוני. ואז, אם המועצה תורכב לא ממאות אנשים אלא ממספר מצומצם של עשרות, ואם ינהלו אותה היטב במשרד החינוך והתרבות ואם תהיה לה מזכירות טובה, ואם תיפגש לעתים מזומנות, אני מניח שהיא תהיה גם ציבורית, גם תשקף מגוון של נציגויות, גם תשמע חוות-דעת וגם תהיה יעילה. בסופו של דבר, אט אט, יתחילו לצמוח בישראל ולבלוט בה אתרים היס-טוריים, על דעת הממסד ועל דעת הציבור, לטובת כל מי שאנו חושבים שצריך לחנך אותם על המסורת ההיסטורית החיובית של מה שקרה פה בארץ.

אני בעד העברת החוק לוועדת החינוך והתרבות. לא אתנגד אם ידונו בו שנה כדי לעשות עבודה יסודית. צריך לשאוף שכעת חיה בעוד שנה תוכל ועדת החינוך להציג את החוק לקריאה שנייה ושלישית עם כל התי-קונים הדרושים בה.

היו"ר א. גיבלבר:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אברהם יפה.

אברהם יפה (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביקשתי לדבר על נושא זה מפני שאני חושב שאנו חוטאים בו כל הזמן בחוסר מעש משווע, ויש, למעשה, הפקרות גמורה בכל הנוגע לעתיקות, לאתרים היסטוריים, לאתרי התיישבות ולאתרי מלחמת השחרור.

אפשר היה להסתפק בכך שנאמר על החוק "בראון, זה חוק מצויין". אבל מי שמעיין בחוק ומי שידוע מה שנעשה בשטח יבין שזו דוגמה להרבה דברים שאנו עושים בארץ: מחוקקים חוקים שאין להם שום כיסוי. נניח שהחוק הזה יועבר, יתקבל לאחר עבודה מסוימת של הוועדה — כמו שמציע חבר-הכנסת פעיל — יתקיים עליו דיון ויעבור בקריאה שנייה ובקריאה שלישית; ובכן, מה יקרה? האם יקרה משהו? האם יתנה משהו? אני מעז לומר מעל הבימה הזאת שלא יקרה שום דבר, לא יתנה שום דבר, וזה מסיבה פשוטה מאוד: אנו מחו-קקים חוקים, אנו מחליטים החלטות, אבל אין למעשה שום דבר שיבטיח את ביצועם של החוקים האלה ויבטיח אחר כך שמירת החוקים שאנו מחוקקים אותם. זאת תהיה עוד דוגמה של חוק שהכנסת תקבל, ומסיבות אחרות לגמרי הוא לא יצא לפועל.

למה אני מתכוון? היום נמצאת במשרד החינוך מחלקה האחראית לעניין העתיקות. אינני יודע אם אתם יודעים, אבל למעשה מחלקה זו מחוסרת כל יכולת לפעול. היא עומדת, למעשה, חסרת אונים מול הבעיות הניצבות בפניה, לא רק בגלל העדר חוק אלא בגלל חוסר כסף, חוסר תקציב וחוסר תשומת-לב מספקת לבעיה. מה יועיל חוק נוסף? מה תועיל חקיקה נוספת שתאמר לעשות כך ולעשות כך אם בסולם העדיפויות תהיה בעיה זו בעדיפות ח', למשל? זו תהיה עוד החלטה, עוד חקיקה, אבל למעשה לא נוכל לבצע כלום באשר אין שום דבר מאחוריה וזה רק לעג לרש.

הנה הוכירו פה כמה חברים את הבעיה של אתרים בהתיישבות החדשה, שאנו עוסקים בה כבר שנים מספר. יש חוק, יש אנשים המטפלים בנושא, יש ועדות המחליטות

אני רוצה להסביר שבסעיף 32, לגבי אתרים המוגדרים כאתרים היסטוריים וגם לגבי אתרים המשמשים לצרכים דתיים או מוקדשים להכלית דתית והם קניינם של דתות אחרות, אנו באים לתת סמכות למנהל האגף למנוע בנייה, תצורה או נטיעה, למנוע הפירה או חריש לעומק של יותר מחצי מטר, למנוע הנחת עפר או פסולת, לרבות הנחתם בנכס הגובל את האתר, למנוע שינוי, תיקון או תוספות בעתיקה הנמצאת באתר, למנוע פירוק עתיקה או הסרת חלק ממנה, למנוע כתיבה, חריטה או צביעה, ולמנוע כל פעולה אחרת שקבע המנהל לגבי אתר היסטורי פלוגי. נכון הדבר שלגבי שני נושאים לא אמרנו את הדברים בצורה מפורטת, לגבי פיסקה 4 "שינוי, תיקון או תוספות בעתיקה הנמצאת באתר"; ולגבי פיסקה 7 — "הקמת בניינים או קירות הגובלים באתר".

במצב הקיים אין הכרח שגוף דתי ימסור הודעה למנהל אגף העתיקות. באנו איפוא לסתום פירצה חשובה בחוק. אבל אני מוכן לכתר שהוועדה לבדוק שני אלמנטים טיפיים אלה. אני רואה הבדל מסויים בין פיסקה 4 ובין פיסקה 7. יכול להיות שלגבי פיסקה 4 צריך לבטל זאת, כי הנושא הוא שינוי, תיקון או תוספת, ויש לזה מעמד כמו לחריטה או לצביעה; לגבי פיסקה 7 יכול להיות שאפשר לדון לקולא. אבל אני מסכים שהוועדה תבדוק ותלמד סוגיה זו.

באשר לנושא של אתרים היסטוריים בכלל יכול להיות שהמונח "אתרים היסטוריים" אינו נכון, כי זהו חוק להגנה על עתיקות ארכיאולוגיות. יכול להיות שהמונח הנכון הוא עתיקות ארכיאולוגיות. חוק זה לא בא לכסות אתרים היסטוריים מהתקופה האחרונה, ובוודאי לא מהתקופה של מאה שנות ההתיישבות היהודית החדשה בארץ-ישראל.

מאיר פעיל (מוקד):
מדוע?

שר-החינוך והתרבות א. ידלון:
כי לעניין זה יש חוק אחר.

אני בהחלט רגיש בנקודה זו. ואני חושב שההערות שהושמעו הן נכונות, רק אינני יודע איך אפשר לקשור נושא זה בנושא של עתיקות ארכיאולוגיות. אבל הוועדה תוכל לבדוק גם נקודה זו.

הנושא והאחרון שאני רוצה להעיר עליו הוא הנושא שהועלה על-ידי חבר-הכנסת לורינג. אין שום ספק שאדם נברא בצלם אלוהים ואין שום ספק שהחוק לא בא לפגוע בקדושתם של בתי-קברות. לגבי שרידי גוף אדם, לגבי עצמות אדם, בא החוק לאפשר מניעת הפקרה. בסדר-הכלל אומר החוק שעתיקה כזו יכולה להיות נכס המדינה, והמדינה מוסמכת להחליט על גורלה. כך שהדאגה שלך, חבר-הכנסת לורינג, היא דאגה, והיא אינה נפגעת על-ידי החוק. מה שהחליטה הממשלה בזמנה, כאשר הטילה על ועדת שרים לטפל בנדון, היה מכוון לעצמות של יהודים המתגלות בחפירות. והממשלה החליטה או שני דברים: (א) צריך להבטיח את האינטרס של המחקר המדעי; (ב) צריך להביא את העצמות לקבורה בתחום המחקר המדעי. פה יש שאלה סבירה, אבל אתה יודע שבכמה מקרים ויתרתי על האינטרס של המחקר המדעי כדי לשמור על קדושת המת. אולם הבעיה בעיני עומדת גם מעבר לחוק זה. וחוק זה אינו מכביד על הממשלה למצוא לה פתרון המניח את הדעת.

הארץ. ואני מקווה שהוועדה תמצא דרך לנסח את הדברים נכונה.

גאולה כהן (הליכוד):

מה לגבי סעיף — — —

שר-החינוך והתרבות א. ידלון:

אגיע לסעיפים. עכשיו אני מעיר הערות כלליות. אני רוצה לומר לחבר-הכנסת יפה: אני חושב שאת הפרות. זהו אגף העתיקות, לא מחלקת העתיקות, והשם מרמז על תשומת-הלב. נכון שאנו חיים במצוקה תקציבית, במצוקה תקציבית בכל שטחי החיים. אבל לא הטלנו קיצוצים —

מאיר פעיל (מוקד):

אדוני השר, אולי תיתן הוראה לבדוק במקום שבונים את הקאמפוס בהר הצופים, מה שאירוי בהר-הצופים משרידי התקופה שהר-הצופים היה מנותק ומכותר? האם השאירו את חדר המיבצעים, את התעלות? אם תיערך בדיקה יתברר לכבוד השר שדבר כל כך חשוב, לא נותר ממנו זכר. אבל אילו היו מוצאים אבן מימי הור-דוס, איזו צעקה היתה קמה.

היו"ר א. גיבלבר:

חבר-הכנסת פעיל, כמה נאומים באותו עניין?

שר-החינוך והתרבות א. ידלון:

— לא הטלנו גזירות של קיצוצים על אגף העתיקות. ונעשה כל מה שאפשר כדי לסייע לו, אם כי אני יודע את בעייתו. אבל אתה, חבר-הכנסת יפה, לא שמעת את דברי הפתיחה. אני ציינתי רק מספר אחד, והוא שבשנה החולפת היו 50 חפירות יומות ו-200 חפירות-הצלה. חפירות-הצלה פירושה שכאשר עובר בול-דורז וחושף שטח חפירה — אין מנוס, מיד נזעקים להציל. 200 חפירות-הצלה היו בשנה החולפת. אני יכול להבטיח לך שבדרך כלל אנחנו — אני אומר בשם משרד החינוך — איננו ממהרים להביא הצעות חוק שאיננו יכולים לעמוד בהן. לא נרתענו מלהציע שינוי חוקים, כמו שינוי חוק הפיקוח על מוסדות החינוך, כי ידענו שלא יעמוד לרשותנו המנגנון הדרוש. באנו ואמרנו לכנסת שאיננו מסוגלים לבצע את החוק. אולם לא בתחום זה של עתיקות. בתחום זה אסור שתישאר פירצה חוקית. אני יכול להבטיח לך שנעשה כל מה שאפשר, וכאשר יתברר שצריך להתגייס לעבודה בתחום זה, ייעשה הדבר.

ועתה ברצוני להעיר הערות מספר פרטים. אני חושב שחבר-הכנסת תמיר הצביע בצדק על כמה פרצות ועל כמה נושאים שאינם מוכוסיים דיים. אני מניח שאפשר יהיה למצוא לזה תיקון בוועדה. אם מבחינה משפטית ניתן לנסח ניסוח כלשהו בעל משמעות רטוראקטיבית, אני לא אתנגד לכך. אבל פה יש בעיה משפטית, וכידוע בכנסת יש הלך-רוח נגד חקיקה רטוראקטיבית. אני חושב שיש מקום לגבי סעיף (1)2 לחפש דרך להסדיר זאת.

חברת-הכנסת גאולה כהן הפנתה את תשומת-הלב

לסעיף (א)32.

גאולה כהן (הליכוד):

סעיף 31(ג).

שר-החינוך והתרבות א. ידלון:

סעיף 31 עניינו אתרים היסטוריים. עוד אחזור אליו בהמשך הדברים, גם בהקשר הערותיו של חבר-הכנסת יפה.

חוברת ל"ח, ישיבה שכ"ג

— חוק העתיקות (ג. כהן, לורינץ, ידליו, גיבלבר, שינמן); חוק רשות השידור (הוראת שעה) (גיבלבר, ידליו, מאב, ש. תמיר) —

נאולה כהן (הליכוד):

מה בקשר להר"הבית?

שלמה לורינץ (חזית דתית תורתית):

מחקרים אלה הם בניגוד להלכה, בניגוד למסורת היהודית ובניגוד למוסר היהודי.

שר-התינוך והתכונות א. ידליו:

הסברתי לך שאין בזה תוספת הכבדה על הבעיה המעיקה עליך. בעיה זו היא בעיה.

אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את הצעת החוק לוועדת התינוך והתרבות ולא לוועדת החוקה, חוק ומשפט. אני מתאר לעצמי שוועדת התינוך והתרבות, בכל הסוגיות בעלות האופי המשפטי, תסתייע בכל מי שיכול לסייע לה, ותביא — לאחר לימוד רציני — הצעת חוק, אני מקווה, מושלמת, אם כי ספק אם יש משהו מושלם עלי אדמות.

הי"ר א. גיבלבר:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. לפנינו הצעה להעביר את חוק העתיקות, תשל"ו—1976, לוועדת התינוך והתרבות.

פנחס שינמן (חזית דתית לאומית):

אני הצעתי להעביר את החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

הי"ר א. גיבלבר:

השר ביקש להעבירו לוועדת התינוך והתרבות. לא נצביע לאיו ועדה להעביר את החוק. ועדת הכנסת תחליט בעניין.

שלמה לורינץ (חזית דתית תורתית):

אני הצעתי להחזיר את החוק לממשלה.

הי"ר א. גיבלבר:

ובכן לפנינו שתי הצעות, האחת — להעביר את החוק לוועדה, השנייה — להחזירו לממשלה. אעמיד אותן להצבעה זו מול זו.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה — רוב

בעד ההצעה להחזיר את הצעת החוק לממשלה — מיעוט

ההצעה להעביר את הצעת חוק העתיקות, תשל"ו—1976, לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

1. חוק רשות השידור (הוראת שעה), תשל"ו—1976 * (קריאה ראשונה)

בועז מאב (תנועה לזכויות האזרח):

מדוע בוועדת הכספים?

שר-התינוך והתרבות א. ידליו:

כי האישור הוא בידי ועדת הכספים. הכוונה היא שכאשר הנושא יגיע לוועדת הכספים לא יהיה מניעה חוקית לדון בו עקב הפסוק שהתשלומים החצי-שנתיים צריכים להיות שווים.

מדובר על הוראת שעה לשנת תשל"ו, בעקבות דבר שהיה מיוחד לשנה הזאת, והוא הנהגת מס ערך מוסף. אני מבקש להעביר הצעת חוק זו לוועדת הכספים.

הי"ר א. גיבלבר:

אנו עוברים לדיון. הדיון הוא אישי. רשות הדיבור לחבר-הכנסת שמואל תמיר.

שמואל תמיר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שר התינוך והתרבות מודע לעובדה שכאשר נוגעים ברשות השידור, ויהיה הסדק אשר יהיה, הבעיה של הרשות בכללותה מתעררת במלוא חריפותה. סוף סוף המסך הקטן הפך להיות לבן-לווייתו של האזרח הישראלי בימים, כערבים, ובשבוע האחרון אפילו בין חצות לשעות הבוקר, בגלל האולימפיאדה. ואין פלא שאובייקט המעסיק את האזרח במשך שעות מרובות כל כך מוצא את הדיו וביטויין כאן בדיונים בבית ובחברה הישראלית בכללה. והואיל וחברים שונים בבית, מסיעות שונות, לאו דווקא לפי חתך מפלגתי, הביעו דברי חצות מוחצים מאוד על המתחולל ברשות השידור בתקופה האחרונה במיוחד, אני רואה לנכון לנצל את הדיון היום ולהזכיר את הבית,

הי"ר א. גיבלבר:

אנו עוברים לטעיף הבא בסדר-היום: חוק רשות השידור (הוראת שעה), תשל"ו—1976, קריאה ראשונה. את החוק יביא שר-התינוך והתרבות.

שר-התינוך והתרבות א. ידליו:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, על שולחן הכנסת מונח חוק רשות השידור (הוראת שעה), תשל"ו—1976. החוק האמור בא לאפשר מבחינה משפטית להטיל תוספת על אגרות הטלוויזיה והראדיו לשנת 1976, ובשנת 1976 בלבד, כפי שהדבר מתחייב מהפעלת מס ערך מוסף.

בניגוד לאגרות אחרות מסודרות האגרות שמטילה רשות השידור בחוק, לפי חוק רשות השידור, תשכ"ה, תוספת על האגרה המתחייבת מהפעלת מס ערך מוסף אינה ניתנת להיעשות, כי סעיף 29 בחוק קובע כי יותר לשלם את האגרה בעד החזקת מקלט טלוויזיה, הכוללת תשלום בעד החזקת מקלט ראדיו, בשני תשלומים חצי-שנתיים שווים, ופה קיימת פיסקה, שהיא מיוחדת רק לחוק רשות השידור, המזכירה שני תשלומים חצי-שנתיים שווים. לפיכך לא ניתן להגדיל את האגרה באופן שהתשלום החצי-שנתי לשנת 1976, שישולם ב־1 באוקטובר 1976, יהיה שונה מהתשלום החצי-שנתי הראשון, שכבר שולם ב־1 באפריל 1976.

כדי לאפשר הגדלת שיעור האגרה יש איפוא צורך לקבוע כי ניתן יהיה להטיל בשנת 1976 תוספת על האגרה שנקבעה, באופן שהיא תשולם ביחד עם התשלום החצי-שנתי השני לשנת 1976. לא נקבע כרגע מה גודל האגרה; הנושא יידון בוועדת הכספים.

— חוק רשות השידור (הוראת שעה) (ש. תמיר, מואב, קורן, ג. כהן, גיבלבר, פעיל) —

וכי' — למרות כל הפגמים האלה, אם עכשיו ניגע בחוק הזה ונפתח אותו, נהרוס את הנסיון לקיום רשות שידור עצמאית, שעושה הרבה מאוד שגיאות אבל צריך לתת לנסיון הזה להימשך תוך כדי הפעלת ביקורת ציבורית. אם הנציגים היושבים בוועד המנהל לא יהיו שקועים ראשם ורובם בהבטחת הזכויות הצרות של המפלגות ששלחו אותם לשם כדי להבטיח שפלוני יופיע עוד כך וכך דקות, אלא ידאגו לרמה, יתערבו במה שהולך יום יום, הם יעשו שירות לחיסול התופעות השליליות וההרסניות הקיימות ברשות השידור. ואני מאוד ממליץ גם לא לבנות רשות שידור שתהיה תלויה בגודל הסי-עוה, בצורה תלושה, ותיצור טלוויזיה וראדיו משעממים במידה שאינה לא ירצה לשמוע ולהתבונן.

גם הצעות שהועלו לאחרונה, לעקור את המצלמות מן הבית הזה מכיוון שהן מצלמות אמת גם כאשר המו-שבים ריקים, או שהן מצלמות תופעה זו או זו שאינה לרוחם של חברים מסויימים, גם הצעות אלה הן הצעות לסובב את השעון אחורנית. הדבר גם לא ילך, דעת הציבור לא תשלים עם כך.

גאולה כהן (הליכוד):

היא השלימה בארצות-הברית, היא השלימה באנ-גליה.

שמואל תמיר (הליכוד):

חברת-הכנסת, ידידתי גאולה, כהן, לאחר שהמצלמה בפנים שוב אי-אפשר להוציא אותה. את יכולה לשאול אם צריך היה להכניס אותה. אני חושב שכן, אני חושב שהיא צריכה לרדת גם לוועדות. אין כאן סודות, צריך שעם ישראל יידע מה קורה פה, ואם הדבר הזה יביא לרפורמה בתוך הבית, מה טוב. האמיני לי, אני זוכר את הכנסת בתקופה שלא היתה פה טלוויזיה, ואילו היית אז כאן בבית, או אם הסתחלילה תחקבל ההצעה להוציא את המצלמות, תקונני מרה על הניתוק בין הבית לבין הציבור, על המרחק, על אי-ידידות. כל צורה אחרת לא תוכל לפתור את הנושא, והראשונים שיבאו בתלונות, ובצדק, יהיו אנשי האופוזיציה. כך שאני מזהיר את עצמנו, בראש וראשונה אנשי האופוזיציה, לא להיתפס לפיתויים הקלים לכאורה, שרק יגבירו את כוח הממסד והמשטר כהנה וכהנה.

עם כל חולשות רשות השידור יש בה קורטוב של עצמאות, ואסור לוותר עליו כהוא-זה, ואסור לוותר על קורטוב של עצמאות ויותר מקורטוב גם של בחורים טובים. לא כולם שם הם אנשי "ההלקאה העצמית", יש שם גם אנשים טובים, בעלי מקצוע, הפועלים לפי שיקול מקצועי ענייני, וצריך שלוד אותם ולהגביר את המגמה הזאת. גם הזמני יעשה את שלו ובל ניתפס להצעות שהן אנטי-ליבראליות ובסופו של דבר הראשונים לבטא חרטה עמוקה נהיה אנחנו, מספסלי האופוזיציה.

היוז"ר א. גיבלבר:

רשות השידור לחברת-הכנסת גרוסמן. איננה. רשות הדיבור לחברת-הכנסת, פעיל.

מאיר פעיל (מוקד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אצביע נגד החוק הזה, ולוא רק בגלל עניין נוהלי של תקציב. הסיבה היבשה היא: אני חושב שמוסד ממלכתי, ציבורי, בישי-ראל — רשות השידור וממשלת ישראל, שחלק מתקציב רשות השידור בא ממנה והאגרה היא חוק של הכנסת — צריך להיות מבוגר דיו כדי לתכנן צעדיו שנה

את הממשלה, את כולנו, בכל לשון של הזהרה, מפני המגמה להעביר שוב את רשות השידור, ובמיוחד את הטלוויזיה, לממשלתית ישירה ומוחלטת. מי שיעשה כן או מי שיתן ידו לעשות זאת — ויהיה זה איש אופוזיציה לא פחות מאשר איש ממשלה — — —
בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):
 חבריך בליכוד.

שמואל תמיר (הליכוד):

ובכן אני אומר זאת גם להם. מי שיעשה זאת או מי שיציע לעשות זאת ישלול ממדינת ישראל את הזכות להיקרא מדינה חפשית. מכיוון שמדינה שיש בה ערוץ אחד, וגם הוא נתון לבעלות ממשלתית בלבד, אינה זכאית בתקופה המודרנית להיחשב למדינה שיש בה — — —

דוד קרוץ (המערך):

שיקמו עוד ערוץ באופן חפשי על חשבון אנשים פרטיים.

שמואל תמיר (הליכוד):

בדיוק, אבוא לזה. אני בעד קיום שני ערוצים. יצאתי ראשון בתביעה זו, ואני חושב שלא יהיה מנוס מכך ויהיה כמו בנושאים אחרים, שהממסד הישראלי הלך, אמנם באיחור, בעקבות הראשונים שתבעו רפורמות מסויימות — למשל, בעניין חוק המפלגות. שבע-שמונה שנים לאחר שהמרכז הפגיש תוב חוק מפלגות אני שמח להיווכח שמפלגת העבודה טוף טוף נוכחה בצידיקת התביעה. אמנם לא בשלמות, רק בחלק, אבל עקב בצד אגודל מתקדמים, ואני מברך על כך.

במה שנוגע לרשות השידור אני ער ומודע לכל הפגמים החמורים. אני סובל יחד עם רבים מעמיתים בבית הזה, ממפלגות שונות, מכמה וכמה ביטויים חזורים של הלקאה עצמית אצל שדרנים מסויימים ברשות השי-דור, ואני חושב שהחברה הישראלית צריכה להתמודד עם התופעות החולות האלה, שהן ממש הרסניות. אבל הפתרון של החזרת המצב לקדמותו, כשמשדר ראש הממשלה היה מכתוב את החדשות — וכך היה, ידידנו טדי קולק, המנכ"ל, היה מכתוב את החדשות לממונה על החדשות — — —

דוד קרוץ (המערך):

האם אתה מוכן לעמוד לדין על הדיבור הזה?

שמואל תמיר (הליכוד):

אני מוכן לומר יותר מזה. אני מוכן לומר לך שהיתה רשימה שחורה בראדיו, אני נמנתי עם באיה, וכל מי שהיה כלול ברשימה הזאת אסור היה להביאו למיקרופון בשום נושא, ויהימה. היה פעם ערב שבו התכנסו כל מי שהיו קיינים בעבר, ולמרות היותי קריין לשעבר לא הוזמנתי, משום שהייתי ברשימה השחורה. אומר לכם מי עוד היה ברשימה השחורה: המנחם אליעזר ליבנה, ייבדל לחיים ארוכים פרופסור ליבוביץ, אורי אבנרי, אנשים מגוונים, שונים מאוד. היתה רשימה שחורה, אני אומר זאת פה ואני מוכן לומר זאת בכל במה שהיא. וחדשות שוטפות בנושאים אקטואליים היו עוברות צנזורה של משרד ראש הממשלה.

זה היה מצב חולה, אומלל ומביש, ולא ביטא מדינה חפשית ומדינת חוק.

עם כל החולשות והפגמים — ואני חושב שחוק רשות השידור מלא פגמים, קודם כל מפני שכמעט הכל הופקד שם בידי הממשלה: מינוי הוועד המנהל, מינוי המנהל

הולך — יבטלו תכנית, או בלי-ברירה אחרת יגהק וישהקו שלוש פעמים ויזמינו איזה איש פוליטי מהקבוצה השמאלית ממש. מעל במה זו אני מאשים את אנשי רשות השידור ובעיקר את אנשי הטלוויזיה בפחדנות, ואני רוצה לומר שהליכוד יכול להיות שבע רצון. יש היום רשות שידור שהיא לכאורה עצמאית, היא ממלכתית, אבל בנושאים הפוליטיים היא עובדת כמעט על-פי מתכונת מחולקת: מערך, ליכוד, מפד"ל, וכל השאר — אין עם מי לדבר.

גאולה כהן (הליכוד):
כך רצה עם ישראל.

מאיר פעיל (מוקד):

סלחי לי. קודם כל לא כל עם ישראל רצה או לא רצה. במדינת ישראל חיים בקושי שלושה מיליון יהודים. רוב עם ישראל עדיין לא בארץ. כל הזמן לדבר בשם עם ישראל? הגיע הזמן שתירגעו קצת.

גאולה כהן (הליכוד):
אל תהיה דמאגוג.

מאיר פעיל (מוקד):

מי שאומר שכך רצה עם ישראל הוא דמאגוג.

דבר שני: בנושאים התרבותיים, האידיאולוגיים, הפוליטיים לא נאמר בשום מקום שאיכותו הרעיונית של הרוב היא גדולה יותר. דווקא מדינה דמוקרטית, דווקא רשות שידור במדינה דמוקרטית, מה גם ממלכתית, צריכה להפגין את חופש הביטוי על-ידי כך שהיא נותנת לקבוצות שלא זכו להגיע עדיין לכוח פוליטי גדול להביע את דברן ולא לחנוק אותן.

מנחם ידיד (הליכוד):
אתה האחרון שצריך להתלונן.

מאיר פעיל (מוקד):

מה שאתם עושים היום — הצלחתם באמצעות הפה הגדול שלכם וכוחכם הפוליטי, 38 חברי כנסת, להפחיד אותם פחד מוות. הם מפחדים מפטורין, הם מפחדים שיעיפו אותם והדבר מעניין ביותר — אנשי המערך הגיבורים גם אותם אותים חיל ורעדה.

אמנון לין (הליכוד):
אתה רוצה לשכנע אותי?

מאיר פעיל (מוקד):

אגיד לכם מדוע; משום שבפועל היריב האמיתי של המערך הוא לא אתם, לא הליכוד. היריב האמיתי שלו הוא מה שצומח משמאל לו, ממנו הוא מפחד פחד מוות. כך קרה דבר חמור: הקול הוא קול הליכוד, הידיים ידי המערך והמעשה הוא מעשה רשות השידור.

שר-הבריאות ו. שם-טוב:
אתה לא אוריגינאלי. אמרו זאת לפניך.

מאיר פעיל (מוקד):

לא אמרתי שאתה אוריגינאלי בכל דבר. גם העברית שלי אינה אוריגינאלית. אני משתמש בשפה עתיקה מאוד. אסור לדבר עברית? כבוד שר-הבריאות שם-טוב, אם אתה רוצה להאשים את חברי הכנסת בכך שהם מחפשים דגמים היסטוריים עתיקים — אתה ומפלגתך דוגמה קלאסית לכך. יותר טוב שתרפה מזה.

מראש. צריך להרגיל את המוסדות בישראל שיתכננו תקציב לשנה ושלוש על ישראל, למען לא יבואו לבלבל לכנסת את המוח כל חודשים שלושה חודשים, על אף מצבנו הכלכלי. אם ננהג להבא לא לאשר סוג כזה של התנהגות, נגרום לכך שהמוסדות המבצעים יתכננו יותר טוב את מעשיהם לעתיד, יתכננו אגרה של ממש; אם צריך, יביאו אותה לאישור בזמן ויכללו את מעשיהם כהלכה. זו עמדותי הפורמאלית בקשר לפרשה זו.

יש לי עמדה ממלכתית עקרונית: אני עבדכם הצעתי — ומי שטרח לקרוא בתיקונים שלי לחוק התקציב יוכל לראות זאת — לתת לרשות השידור יותר ממון ממלכתי כדי שתוכל לפעול ביתר היקף, בלי שתהא תלויה יום ביום בממשלה.

בהודמנות זו שדנים על רשות השידור אני רוצה להביע את מחאתי, כנציג של תנועה קטנה ונציג של תנועה שמאלית, נגד הנוהג הפושה לאחרונה ברשות השידור. אני חושב שהליכוד משיג את שלו. אינני יודע למי יש להפנות את זעקתי, כי אני רוצה שרשות השידור תמשיך להיות עצמאית, ולא הייתי רוצה ששר בישראל יכתיב לעובדיה מה לעשות. אני חושב שהצעות של השנתיים האחרונות שהופעלו על ידי הליכוד בכל אמצעי התקשורת הביאו את הממונים על רשות השידור לכלל חיל ורעדה בנושאים פוליטיים.

גאולה כהן (הליכוד):
במה זה מתבטא?

מאיר פעיל (מוקד):
אסביר מיד.

אני מאשים אותם מעל במת הכנסת בפחדנות אינ-טלקטואלית.

אליעזר שוסטק (הליכוד):
בההה...

מאיר פעיל (מוקד):

אני מאשים אותם. לפחות את זה אני יכול לעשות, הם בלאו הכי לא ישרו את זה, אל תדאג. את ה"בוההה" שלך הם ישרו, תכי אתה ליכוד ואת זה הם צריכים לעשות כדי שלא תעשה "בוההה".

אני חושב שקורה ברשות השידור דבר חמור: כשיש תכנית פוליטית והם רוצים להמחיש עמדות המקובלות על המערך או הדתיים או הליכוד, הם יזמינו אנשים מכל המינים כדי לייצג עמדות אלה — אמנים, הוגים, אקדמאים, פוליטיקאים ומדינאים. כשהם רוצים או צריכים או נדרשים להציג עמדות של תנועה קטנה, ובעיקר של תנועה שמאל קטנה, הם עושים אחד מן הדברים הבאים: יש להם ניהול לא כתוב, אני מפרש על-פי המעשה, אין החלטה, אין הוראות ריגמנטאליות, יש החלטות של מפיקים, במאים, כתבים כל אחד במגורו — אם ניתן להציג את העמדה של השמאל הזה על-ידי אינטלקטואל ורוד, חמוץ-מתוק, שאי-אפשר להגיד עליו שהוא כבר שייך לתנועה שמאלית, זה טוב מאד; אם לא מוצאים את האינטלקטואל הזה, הם יעדיפו להזמין אמן. זו הסיבה של הפקת התכניות האמנותיות שרוגזו של הליכוד קפץ עליהן, איך הם אומרים? — טוב אמן מאיש השמאל עצמו. אם גם זה לא בנמצא, יזמינו איש מהמערך או ממפ"ם, חמוץ-מתוק מוקצועי, להציג את השקפתו. הוא עדיין שייך למערך עליו לא "יעלו". אם גם זה לא

חבל מאוד ש"שידורי ישראל" והטלוויזיה שלנו אינם מנהיגים פה מה שנהוג היום באנגליה, הארץ הליי-בראלי, ארץ הדמוקרטיה. שם לא רק לפני הבחירות יש מפתח מפלגתי להופעות בראדיו ובטלוויזיה, אלא גם לאורך כל השנה. אין להם שום ברירה אחרת, אין להם שום מפתח אחר, ולכן לאורך כל השנה יש מפתח מפלגתי להופעות הסיעות בפארלאמנט ולהופעות המפלגות בחוץ, בטלוויזיה. אילו היו מנהיגים נוהג זה גם כאן, היה זה צודק והוגן — לא מוחלט, איננו חיים בעולם המוחלט, אנו חיים בעולם היחסי, ובכך אנו רק מחזירים לציבור את מה שהוא נתן לנו. הציבור אמר לנו שהוא רוצה לשמוע 39 פעם את קולות הליכוד על כל פעם של מאיר פעיל. זה מה שאמר לנו הציבור.

מאיר פעיל (מוקד):

הדבר היחיד הנכון הוא שפעם אחת של מאיר פעיל שווה אתכם 39 פעמים.

גאולה כהן (הליכוד):

מה קורה בבית הזה? אנחנו שומעים 39 פעמים את חבר-הכנסת מאיר פעיל.

אני רוצה לומר כמה דברים בקשר לרשות השידור. השבוע כולנו הופתענו לראות כיצד הנהלת הטלוויזיה פעלה מהר מאוד ופיטרה אנשים מהר מאוד. מה קרה?— קרה שהיה שידור בכלבו-טק שבו קודמו האינטרסים של סוחר אחד, של חברה כלכלית אחת, או של בית מסחר אחד על חשבון האינטרסים של חברה אחרת, והטלוויזיה היתה מעורבת כאן באופן ממש, גרושא שאפשר לתרגם אותו לכסף, אפשר לממש אותו. כאשר עוסקים במספרים, כאשר עוסקים בעניינים כלכליים — הדברים גלויים. כסף מיד מוציא אותנו מן הדעת. מיד אנחנו מתרגשים. אבל כאשר לאורך כל השנים יש קידום ענייניהן של מפלגה מסויימת או של מפלגות מסויימות, של דעות מסויימות — שום דבר לא קורה. הטלוויזיה שומעת זאת במשך כל השנים, מוכיחים לה זאת שחור על גבי לבן, מראים לה זאת, היא יכולה לשמוע עוד פעם את השידור וגם לראות עוד פעם את ההקרה — אבל הטלוויזיה כאן לא זעה, לא נעה, לא שום דבר. פה מדובר בדעות, בדברים החשובים ביותר שאפשר לעשות בהם שטיפת מוח; מדובר בדברים של חיים ומוות, לא בדברים של כסף, שאפשר להחזיר אותם. אני חס-ושלום, לא מצדיקה את מה שנעשה, אבל בכל זאת, אילו פרופורציות? מעלו באמון — בסדר; הנוק שנגרם לחברה אחת הוא קשה ולא רק מעורר את הנושא של כלבו-טק אלא מחייב בכלל רביונה של השיטה שבה נערכים הדברים היום ברשות השידור הממלכתי. אמנם הדבר נגע להפסד לחברה מסויימת, אבל זה מעוות שיכול לתיקון. תארו לכם שהדבר הזה יכול להיעשות בנושא פוליטי, בנושאים הנוגעים לחיים ומוות — פה לא זו בלבד שהטלוויזיה לא זעה ולא נעה, אלא היא אף באה ומקטרגת על המקטרגים.

מאיר פעיל (מוקד):

גאולה כהן (הליכוד):

אני רוצה לומר כי צריך להשאיר את עצמאותה של רשות השידור, צריך אף לעזור לה בכך. אבל אני מעל במה זו, לפחות, אמתה כנגדה בקול ובכוח הפוליטי הקטן שיש לי. זאת אני יכול לעשות? אני מאשים אותה בפחדנות פוליטית. את האשמה הזאת הגיע הזמן שגם ישמעו — אם הם רוצים לשמוע — בפומבי.

היו"ר א. גיבלבר:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת גאולה כהן. איש לא מדבר על החוק המוצע.

גאולה כהן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, גם אני לא אדבר על החוק המוצע וגם לא אתוכח על הדברים שנאמרו פה עליידי חברת-הכנסת פעיל. בודאי, כל עוד אין לנו קנה-מידה למדוד איכות עדיין נמדוד כמות, חברת-הכנסת מאיר פעיל.

מאיר פעיל (מוקד):

על מיתתו של ירמיהו הנביא, כל הכבוד.

גאולה כהן (הליכוד):

אנו לא עוסקים פה לא באמנות, לא בתורה מה שמיים ולא בנבואה. אנו עוסקים פה בהצגת דעות פוליטיות.

מאיר פעיל (מוקד):

תשמעו את הדעות הפוליטיות — שיכאב לכם, אין דבר.

גאולה כהן (הליכוד):

היתה תקופה שלא עסקתי בדברים דמוקראטיים ולא שאלתי את הרוב מה הוא רוצה ולא שאלתי איפה היא כות. היתתי בטוחה וידעתי היכן נמצאת האיכות. היה זה לפני קום המדינה. במדינה דמוקראטית, אדוני, זהו הרע במיעוטו. עליך להשלים עם זאת אם אתה רוצה להיות בבית הזה.

מאיר פעיל (מוקד):

אם את תהיי בשלטון אני אהיה בבית-הכלא, אני יודע.

היו"ר א. גיבלבר:

חברת-הכנסת פעיל, תן דוגמה של איכות ואל תפריע כל כך הרבה.

מאיר פעיל (מוקד):

גם אתה תהיה בבית-הכלא כשהיא תהיה בשלטון.

גאולה כהן (הליכוד):

אדוני, מי שרצה לשים אנשים בבית-הכלא כשהם לחמו על דעותיהם לא הייתי אני, אלא היית אתה וחבריך. מי שעקב ומי שעשה דברים חמורים יותר מאשר לעקוב — אתה יודע את הכתובת הפרטית שלך. עכשיו נעזוב את בית-הכלא. אחזור לעניין האיכות. אינני יודעת מה היא האיכות הנקראת מאיר פעיל, אבל אני שומעת אותה כל הזמן מהצד ההוא, בפינה. יש לי קנה-מידה אחר לטעם וגם איכות. מכל-מקום, אני מעולם לא וילולתי במי עוט וגם היום אינני מזלזלת; בשום פנים ואופן אין זה אומר שהצדק נמצא אצל הרוב. לא בהמון דעות — רוב דעה, בשום פנים ואופן. יש דברים שאתה צריך להשלים איתם.

מה שאמר כאן חברת-הכנסת פעיל, שמפתחים היום מהליכוד — הלוואי שהיו מפתחים לא מן הליכוד אלא היתה להם קצת יראת-כבוד לפני הציבור. כי זה לא עניין של הליכוד ולא עניין של מפלגה זו או זו. הם מצפצפים על הציבור. באמת זה לא עניין של שמאל וימין, אני לא בטוחה ששולט שם השמאל — מי עשה פעם את החשבונות האלה? אני בטוחה שאין שם אחריות ציבורית, וזו הבעיה. הפקרות היא הרבה יותר מסוכנת

עובדים מחוץ למליאה, אבל הכנסת ריקה מהרבה מאוד סיבות אחרות, ואולי מפני שהיא מרוקנת ממתח אדיבי-אולגי ורעיוני שצריך היה להעסיק את נבחרי האומה. אנחנו עוסקים פה בכל מיני דברים שוליים ולא בעניינים הרציניים, אבל לא את הנושא. הבעיה איננה אם יצלמו את המליאה ריקה, בשום פנים ואופן לא זאת הבעיה.

אלא הייתי רוצה שיבוא איש אחד, עם כל הכבוד לו, גם אם יהיה מלאך, יהיה אישיות אידיאלית, לא הייתי רוצה שהוא יחליט בלעדית איוז מההצעות לסדר-היום ויראה עם ישראל ואיוז לא, איוז חבר כנסת ראוי להופיע ואיוז לא. כל עוד זה נתון בידי, העם בארץ לא יודע בכלל מה קרה בכנסת באותו יום: עלו עשר הצעות לסדר-היום, מדווחים על אחת או שתיים; היו הרבה הצעות חוקים באותו יום ולא יודעים עליהן, צריך למסור את הנעשה בכנסת בצורה של דיווח. אפשר להתיר צילומים באירועים חגיגיים מאוד, כמו ישיבה לציון מיבצע-אנטבה, ישיבה למלאת מאתיים שנה לארצות-הברית, או בפתחת הכנסת — אז בבקשה לצלם, כי אז הכל הצגה. אבל כשמדברים על דברים שצריך להתדיין עליהם, ילכו בבקשה ויראינו בחוץ חבר כנסת זה או זה. במליאה הכנסת קובעת את סדר העדיפויות. הכנסת החליטה שיש 5 הצעות דחופות לסדר-היום, הכנסת החליטה שהן חשובות — הן צריכות להיות ידועות לציבור. כך החליטה הכנסת, ואי-אפשר שאחרי העדפה של הכנסת תהיה עוד העדפה אחת, ולוא גם של מלאך; אי-אפשר לתת לאדם אחד את האפשרות להחליט בעצמו. לפיכך הצעתי מה שהצעתי ועדיין אני עומדת על הצעה זו.

הי"ר א. גיבלבר:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת מואב, ואחריו — לחבר-הכנסת שוסטק.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני לא מתכוון להצטרף לחזרה הכללית לפני הדיון על הצעות חוק שונות ושינויים בחוק רשות השידור. אתייחס להצעה שהגישה הממשלה לתיקון חוק רשות השידור (הוראת שעה), תשל"ו—1976. את הערותי לנושא הממלכתי ברשות השידור אשמור להודמנות אחרת.

הצעת החוק הנוכחית אמנם נראית כתיקון קל, אבל היא מזורה ביותר. אנחנו נצביע נגד ההצעה, כי לדעתנו אין לחוק הזה מקום ואסור שיהיה לו מקום בספר החוקים. ראשית, מפני שהוראת שעה מסוג זה משמשת תקדים לשינוי של מסים ואגרות באמצע שנת המס. גם העריות עשויות להשתמש בדוגמה זו, להעלות מסים בכל חודש, כל רבע שנה, ללא כל הודעה מוקדמת, ללא אזהרה מראש למי שלא שילמו את המסים בתחילת השנה.

שנית, בדברי ההסבר להצעת החוק נאמר כי "עם הנהגת מס ערך מוסף נמצא צורך להעלות את אגרות הראדיו הטלוויזיה בשיעור המתחייב מהטלת המס". אם הדבר כל כך פשוט, מדוע לא צויין בחוק עצמו כי שיעור ההעלאה יהיה השיעור המתחייב מהטלת מס ערך מוסף? מדוע נאמר בהצעה כי "הוועד המנהל של רשות השידור, באישור השר, שהסמיכה הממשלה לבצע את חוק רשות השידור, תשכ"ה—1965, ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי להטיל תוספת על האגרה להחזקת מקלט טלוויזיה ומקלט ראדיו...?" אם הממשלה רוצה להעלות אגרה באמצע השנה לפני התשלום השני,

מאשר אדם שיש לו דעה, אמונה; באילו אתה יכול להיחלם, האדם גם מודה בה בגלוי, אתה יודע עם מי יש לך עסק.

אני לא מאשימה את כולם, חס-וחלילה, אבל התמונה המצטיירת במשך הזמן היא שיש גילויים של חוסר אחריות ציבורית, נכונות לפגוע ברגשות הציבור. היום מונחת לפני הכנסת הצעת חוק לתיקון חוק רשות השידור, של חבר-הכנסת שוסטק ושלי, ואני מקווה שתבוא לדיון במושב הבא. היא מעלה דברים בקשר לפגיעה ברגשות הציבור, ושוב, מי לנו כמו אנגליה, במובן של דמוקראטיה, ליבראליות ואי-רצון לפגוע בחופש? והנה שם יש סעיף ברור בנושא זה ויש סאנקציות נגד מי שעובר על הסעיף. שם לא יכול לעלות שר ולהגיד, כמו שאמר כאן שר החינוך והתרבות, מכיוון שהחוק אינו מאפשר לו דרך אחרת: אני לא יודע מה לעשות, אין לי סמכות לשנות.

אזכיר בקיצור כמה דברים, כי אני צריכה לסיים. הייתי רוצה פעם אחת ולתמיד להבין, אדוני שר החינוך והתרבות, מה פירוש הדבר שיש איוון לאורך זמן. איך אתה יכול בכלל לאזן אתה יכול לאזן שני דברים מאותו סוג, אתה יכול לאזן גודל, כמות; אתה לא יכול לאזן מים עם רוח, כיסא עם מגורה. אם אנשים משמיעים שתי דעות, והאחת יכולה לסתור את השנייה, איך אתה יכול לדבר על איוון? אם ב"עלי כותרת" נותנים לנעמי שמר לשיר שיר, ובאותו שידור עצמו או בשידור אחר מביאים את יהונתן גפן — איך אפשר לאזן דברים? אם קודם הרסו או הרעילו, איך אתה יכול אחר כך לאזן? בהקשר דומה היה זאב ז'בוטינסקי מספר משל על אדם שרצה לעשות מרק, לקח את התבלינים הכי טובים, הברש הכי טוב, הירקות הכי טובים, כל מה שאפשר לעשות ממנו מרק טוב, אבל אחר כך הכניס טיפ-טיפונת רעל, ואת כל המרק הנפלא הזה אי-אפשר היה כבר לאכול. נניח שאתה עושה שידור נפלא, נותן עשר פעמים את מגילת-העצמאות, אחר כך אתה לוקח טיפ-טיפה של רעל והופך את כל מגילת-העצמאות, או דברים אחרים חשובים, לצחוק. איוז איוון יכול להיות בנושא זה?

אני רוצה לסיים בעניין שהצעתי כאן, ונגדו דיבר חבר-הכנסת שמואל תמיר. הצעתי להוציא את המצלמות מאולם המליאה. אני לא אומרת שהטלוויזיה תפסיק לדווח על פעולות הכנסת ותיצור אי-מעורבות. ראשית, נראה את הדברים כמו שהם היום. באנגליה אסור לצלם במליאה, ורק לפני כמה שנים הורשה הראדיו להקליט, ורק הראדיו. באמריקה עד היום אסור בטלוויזיה לצלם במליאה. מה קורה לנו, רבותי? הבאתי דוגמה משתי ארצות גדולות. זה לא שייך בכלל לשאלה אם הכנסת ריקה או לא ריקה. כמו שאסור לצלם ברשות השופטת—בבית-המשפט, כמו שאסור לצלם ברשות המבצעת — בממשלה, כך אין לצלם גם ברשות המחוקקת. מאלף סיבות זה מפריע.

הי"ר א. גיבלבר:

בוועדות הכנסת אסור לצלם.

גילאה כהן (הכנסת):

העליתי בעיה זאת לא מתוך רצינית שלא יצלמו את הכנסת ריקה—זה אולי הדבר הכי טוב שהטלוויזיה עושה כי אני חושבת שמוסר העבודה של הכנסת ירוד ביותר, ולא מפני שכולנו עובדים מחוץ למליאה, זאת לא אמת.

יכלה לומר זאת במפורש, ולא בטענות של החלת מס ערך מוסף.

שר־החינוך והתרבות א. ידליו :

יכול להיות שאפשר יהיה להעלות פחות, לספוג חלק. הכוונה היא שלא יהיה מעבר לזה.

(חבר־הכנסת י. קרגמן קורא קרי־את־ביניים)

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח): מדוע לא לקבוע זאת בחוק?

שר־החינוך והתרבות א. ידליו:

כדי לאפשר בדיקה של ועדת הכספים, אולי חלק מההעלאה המתחייבת אפשר לספוג בדרך של חסכונות. לא יהיה מעבר לזה.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח): צריך לקבוע זאת בחוק.

שר־החינוך והתרבות א. ידליו: בזה אתה לא צודק.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

כבוד השר, אם הכוונה היא להעלות ב־5% אפשר לומר זאת. אם לא רוצים לנקוב במספר, אפשר לומר: השיעור המתחייב ממס ערך מוסף.

שר־החינוך והתרבות א. ידליו: זה בבדיקה.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

אני מקווה שאם ההצעה תועבר לוועדה תדאג הווי־עדה שזוה לא יעלה מעבר לשיעור המתחייב ממס ערך מוסף. מכיוון שהדבר לא נאמר בחוק במפורש, זה אחד הטעמים שאני אצביע נגד החוק.

הטעם השלישי: לא ברור לי מדוע הממשלה באה בהצעת חוק כזאת להגדיל את הכנסות רשות השידור בשעה שיש לפחות 50% של מחזיקים במקלטי ראדיו וטלוויזיה שאינם משלמים מס. יש צורך להגביר את המאמצים לגבות את המס המחייבים מס ולא לבזא באמצע השנה בהצעה להעלות ב־5% את התשלום השני של האגרה. זה מגוחך.

הערה אחרונה: עם הנהגת הרפורמה בוטל הפטור, שניתן עד אז למקבלי קיצבות סעד, מתשלום של אגרות ראדיו וטלוויזיה. נראה לי כי עם העלאת האגרה היום — אם האגרה תעלה — והיא גם היום גבוהה יחסית, ייווצר מצב שאנשים המקבלים קיצבות יצטרפו למעגל של מס שאינם משלמים את אגרות הראדיו והטלוויזיה, מסיבות מובנות.

אני חושב שצריך לשקול מחדש את השאלה הזאת. זה היה יפה מאוד עם הנהגת הרפורמה. אני חושב שהדבר לא היה מוצדק. זה אולי המעט שנותר להם — הקשר שלהם עם החברה, לשמוע שידורי ראדיו ולחנות בטלוויזיה. זה יהיה בלתי־מוצדק, וצריך לשקול את הדבר מחדש כאשר דנים מחדש בשיעור אגרות הראדיו והטלוויזיה.

היו"ר א. גיבלבר :

רשות הדיבור לאחרון הדוברים, חבר־הכנסת שוסטק.

אליעזר שוסטק (הליכוד):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, מבחינת התוכן של החוק — יש בו הגיון רב, בייחוד שזו הוראה שעה. עניין מס ערך מוסף נוסף הקנה הזאת ואין כל אפשרות לתקן את הדבר הזה אלא בצורה הזאת. אולי יש איוו שהיא בעיה של ניסוח יותר מדויק, יותר משוכלל — זה ייעשה בוועדה.

אבל אני חושב שבעניין הטלוויזיה, בעניין רשות השידור, חל מה שנאמר אצלנו בהגדה של פסח: כל המרבה לבקר הרי זה משובה. לא צריך להזניח שום הזדמנות, מבחינת העניין, מבלי לעמוד על מה שמתרחש בטלוויזיה.

אני יודע שבאופן דמאגוגי העמידו את הדבר הזה כאילו יש חלק שהוא בעד חופש דיבור, חופש עתונאות ועצמאות, ויש חלק שהוא כאילו בעד צנזורה, שליטה ופיקוח. אין בזה שמץ של אמת. לא זה הוויכוח. הוויכוח הוא על דבר אחד: האם הטלוויזיה היא שירות לציבור, שירות שהוקם על־ידי המדינה לשרת את הציבור, או שהוא שירות עצמאי השייך לעובדי הטלוויזיה?

כולנו היינו נלהבים בזמן שקמה הטלוויזיה. כולנו היינו צמאי טלוויזיה בארץ. ידענו שזה מכשיר חשוב מאוד, המביא לתוך כל בית את הידיעות, את החדשות, את הבידור, את החינוך. אבל היינו, לדעתי, נאיביים בכך שלא הבהרנו דברים רבים בחוק. החוק שלנו הוא ריק, הוא כל כך יפה עד שהוא איננו אומר שום דבר. מסרנו שירות כזה, כל כך חשוב וכל כך רציני, בידיים של אנשים מספר שאין עליהם שום מרות ואיש אינו מתעניין בהם.

אני יודע מה היא עצמאות. אבל עצמאות אין פירושה להיות מנותקים. היום מתארגנת בארץ פטיציה נגד הטל־וויזיה מצד עשרות אלפי אנשים, שהם אינם אנשי מפלגה ואין להם עניין של פגיעה במפלגה זו או זו. הטלוויזיה לא אחת מרתיעה את דמו של חלק גדול מן הציבור בעצם התכניות שלה. מפני שיש בטלוויזיה התחרות בין קבוצות. כל קבוצות עובדים שתביא חומר יותר מרגיז, יותר מרתיע, הרי היא מצטיינת בשירות. מה שקרה אתמול — שלושם בתכנית "כל בו־טק" הוא רק הוכחה מה יכול לקרות. אמנם מנהל הטלוויזיה הסיק מסקנות כלפי שלושת האנשים שעשו את הדבר הזה, אבל עצם הדבר שזה יכול לקרות, שאנשים מספר יכולים לעשות מעשה כזה, אומר דרשני. זה אמנם קרה בשטח המסחרי, אבל זה נעשה גם בכל יתר השטחים.

יש עתונות חפשית בארץ ובעולם — אז אין מערכת לעתון? האם כל עתונאי יכול לפרסם בעתון כל מה ששולה על לבו? יש עורך. יש מערכת, והמערכת לא תיתן לפרסם סתם דברים. בטלוויזיה אין מערכת. היום קראתי בעתון מה שהתרחש אתמול במליאת רשות השידור. המליאה אומרת: אין לה שום מגע, אין לה שום ידיעה וערך. כל קבוצת עובדים בטלוויזיה עושה כמו בתוך שלה. זוהי הבעיה. מישהו בארץ כתב מאמר ואמר: אנחנו יודעים על שלוש רשויות: רשות המחוקקת, הרשות המבצעת והשלטונית והרשות השיפוטית; במדינת ישראל יש רשות נוספת — הרשות של שירות השידור, הסמכות של הטלוויזיה.

אני אומר שהטלוויזיה שייכת לציבור. אם יש בטלוויזיה תכניות הפוגעות בציבור, צריך הציבור להתגונן. באנגליה היה משפט בעניין דומה. למישהו

אין שביעות-רצון מהשירות הציבורי הטלוויזיה נתנת לנו, ומצווה גדולה מאוד לחקן מה שאפשר. ייתכן שגם התקנה הזו עדיין לא יספיק, ואז שוב נבדוק. וטוב מאוד מה שאמר כן חבר-הכנסת פעיל, שיש עכשיו בטלוויזיה קצת חיל ורעדה בגלל הביקורת. הלוואי וזה היה אמת, הלוואי וזה היה כך.

(חברת-הכנסת א. הרליץ קוראת קריאת-ביניים)

אדוני, משפט אחד וסופי: בחוק האנגלי קיימת חובה לקיים בכל תקופה משאלי דעת-קהל על תכניות השי-רות בטלוויזיה ובראדיו, והחוק מחייב את המינהל של הטלוויזיה ושל הראדיו להתחשב בהם ולהסיק מהם מסקנות. הם יודעים שזהו מכשיר מסוכן, צריך לשמוע את הציבור. אצלנו אין שום דבר בעניין זה.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

אילו עשו זאת היה "ניקי ראש" ממשיך להופיע.

אליעזר שוסטק (הליכוד):

הובה לתקן את החוק ולמלא אותו תוכן. זה גם לטובת שירות השידור עצמו.

הי"ר א. גיבלבר:

ישיב למתווכחים שר החינוך והתרבות.

שר-החינוך והתרבות א. ידליון:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יריעת הדיון הור"חבה הפעם שלא בדיון. אומר רק זאת: גם לי יש ביקורת מדי פעם על שידורי הטלוויזיה, ואני עושה כל שביכולתי לחזק את הגורמים הציבוריים המופקדים על הנהלת הטלוויזיה. אבל אין להתעלם מתהליך של שיפורים. והייתי רוצה הפעם לשבח את הטלוויזיה הזו על אשר עשתה בסיקור מיבצע-אנטבה והן על הנוגע לשידורים מהאולימפיאדה במונטריאול.

יש לנו מה ללמוד מהחוק האנגלי, ויש בצקלונזי שורה של הצעות תיקונים לחוק הקיים. אתנגד לעשות את רשות השידור למחלקה ממשלתית הכפופה לשר ממונה.

ובאשר להצעת החוק, חבר-הכנסת מואב: אני מאמין שספר החוקים הוא ספר חי. יש בו, כמובן, חוקי-יסוד לדורות. אבל אנו חלק מחברה חיה, שבעיות צצות ועולות בה, ואינני מתבייש בהוראת-שעה חובית. אני יכול רק לומר לך: אין כל כוונה להעלות את האגרה מעל למתחייב מן ההוצאות הנובעות מהטלת מס ערך מוסף. אפשר גם שתימצא פה ושם הדרך לחסכון כדי לא להעלות את האגרה במלוא השיעור. והעניין ייבדק, כמובן, לוועדת הכספים. לדעתי רשות השידור עשתה השנה קיצוץ וחיסכון חשובים. התקציב הממשלתי מוגבל, אין מנוס מהגדלת האגרה, ויש כאן מעצור חוקתי שיפריע לוועדת הכספים לדון בעניין. אנחנו מבקשים הוראת-שעה כדי להתגבר על המעצור החוקתי הגורם שני תשלומים חצי-שנתיים שווים.

הנושא לגופו יידון, כמובן, בוועדת הכספים לאחר שאביא לפניו הצעה קונקרטית.

אני מבקש להעביר הצעת החוק לוועדת הכספים.

הי"ר א. גיבלבר:

חברי הכנסת, כעת נצביע על חוק רשות השידור (הוראת שעה), תשל"א—1976 — הצעה להעביר את החוק לוועדת הכספים.

היה נדמה שהשידור פוגע ברגשותיו, והעניין בא לפני בית-הדין העליון. הנהלת שירות השידור טענה: האם אנחנו יכולים לדעת מה פוגע בציבור ומה לא פוגע? אמר השופט העליון: אני אפסוק אם זה פוגע ברגשות הציבור. אם יש תלונה, אני אפסוק. במדינת ישראל אתה לא יכול אפילו להתלונן. המעשה נעשה, יש מעוות ואי-אפשר לתקנו. האם אנחנו לא מבינים שלטלוויזיה ולעיתון יש רשות להביא גם סאטירה?

רב זכין (המערך):

אבל האישי הזה הפסיד את המשפט.

אליעזר שוסטק (הליכוד):

לא, לא הפסיד את המשפט. בחוק האנגלי של רשות השידור העצמאית יש משפט שאנחנו, אילו העוננו כאן להביא את הדבר הזה, היה מעורר שערוריה. השר המ-מונה על-ידי הממשלה יכול להפסיק כל שידור, כל תכנית או חלק ממנה, ואיננו חייב לתת נימוק. הודעה בכתב שלא לשדר — והדבר הזה אסור לשידור. שירות השידור העצמאי יכול רק להודיע שהוא נתבקש על-ידי הממשלה לעשות את הדבר הזה, ותו לא, אבל אסור לשדר. באנגליה רשות עצמאית, ושם יש גם פרסומות — וכתוב בחוק שחייב להיות פיקוח, לא רק על התכניות. ואצלנו — הפקרות. מי מדבר כאן על פגיעה בדמו-קראטיה ובחופש? אנחנו צריכים להתגונן מפני ההפ-קרות.

האם יש כאן סאטירה רק נגד פעולות של שרים? האם יש כאן איזו שהיא ביקורת נגד פעולות מסוימות ומישהו מפריע לזה? הרי אצלנו התכניות הן לעג נגד עצם קיומה של המדינה, עצם תכנה של המדינה, תמצאו הרבה תכניות שהסאטירה שלהן מבוססת על לעג לעצם המדינה, לעצם קיומה של המדינה.

זאת איפוא הזדמנות אחת, ועוד תהייה הזדמנויות. ומי שעולה כאן על הבימה ואומר "אסור למסור זאת לממשלה" — פורץ ממש לשער פתוח. שום איש אינו רוצה למסור שירות זה לממשלה למען יהיה שירות כמו בארצות "הדמוקראטיות", שם משדרים רק מה שהממשלה רוצה. השירות צריך להיות עצמאי. אבל הנהלת השירות, הוועד המנהל של השירות, הם צריכים להיות אחראים לתכניות לפי החוק. הם צריכים להיות אחראים לשי-דורים. היום אין להם כתובת. קראתם את המאמר של ד"ר אהרונסון, שבעצמו הוא יוצא הטלוויזיה ויוצא שירות השידור? הוא אומר: ההנהלה אינה אחראית בפני הוועד המנהל, הוועד המנהל אינו אחראי בפני המליאה. והשר קם בכנסת ואומר: ידי קצרה, אין לי סמכות להתערב. אז מה? הפקרות? הפקרות מפני שמישהו ינפוך בפנינו תמיד במלה כזאת ששמה "עצמאות"? ואני אומר: ההנ-לה בפנים חלשה מאוד. גם היא זקוקה למישהו שישם עין.

לכן אני חושב שזאת הזדמנות לתיקון המצב. חייבים אנו מומן לזמן לבדוק את העניין הזה. באנגליה משנים את החוק ומתקנים את החוק כל כמה שנים. בכל חוק שנחקק באנגליה בעניין שירות השידור כתוב שתקפו לשנה זו וזו. לא נותנים לדבר הזה ליהפך להפקר. גם הם יודעים שהטלוויזיה היא מכשיר מסוכן מאוד, ואולי הם טעו במשהו ועל כן החוק הוא בתוקף עד לתקופה מסוימת. אצלנו — אין שום דבר. הרבה זמן חיינו עם החוק הזה. שנים חיינו. הוא ללא תוכן ממשי. זה איפוא הזמן. ואתם מרגישים זאת בכל בית, בכל חוגי הציבור;

— חוק רשות השידור (הוראת שעה) (גיבלבר, פעיל, ידליון); שאילתות ותשובות (גיבלבר, פעיל, אליאב, הלל) —

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את הצעת חוק רשות השידור (הוראת שעה), תשל"ו—1976, לוועדת הכספים נתקבלה.

מאיר פעיל (מוקד):
לא היה לנו רוב?

שר-החינוך והתרבות א. ידליון:
לא. הייתם ארבעה.

היו"ר א. גיבלבר:

חברי-הכנסת פעיל, אני מבקש ממך, יש גם קריאות-ביניים מיותרות, ואלו הן. אני מבקש ממך לא להפריע.

ז. שאילתות ותשובות

אשר יוחסה להם הטענה כי הם נתפסו ככות, נושכו עליידי כלב ששוסה בהם, ואחד שטען כי הוכה, וכן את החשודים, לכאורה, בביצוע מעשים בלתי-חוקיים אלה.

(4) בהודעתם במטרה מסרו שלושת התושבים המקומיים כי הם אינם רוצים להתלונן או להעיד, ובהמשך החקירה הודיעו כי הם מסרבים לזהות חשודים אפשריים וכי לא יופיעו לבית-משפט שידון בכך. נימוקם היה שאינם רוצים להחריף את היחסים.

(5) חקירת המשטרה נמשכה. למרות העדר שיתוף הפעולה מצד הנפגעים, לכאורה, נחקרו חשודים אפשריים אחדים ונאסף חומר חקירה.

(6) חומר החקירה, לאחר שזו תסתיים, יועבר לרשויות המשפטיות המתאימות, אשר יקבעו אם וכיצד יועמדו החשודים לדין.

היו"ר א. גיבלבר:
רשות לשאלה נוספת לחברי-הכנסת אליאב.

אריה אליאב (סיעה סוציאליסטית עצמאית):
האם ידוע לכבוד השר שאחד מהתושבים של קריית-ארבע לא רק שהודה, הוא אף אמר שהכלב ששוסה שוסה לא מלמעלה למטה אלא מלמטה למעלה, הוא עוד התפאר, כך כתוב בעתון.

שר-המשטרה ש. הלל:
חברי-הכנסת אליאב יודע שהבעיה של המשטרה היא לא לקרוא מה כתוב בעתון אלא הבעיה היא להכין חומר בתיק, שאפשר יהיה להציג אותו לפני בית-המשפט. אילו תפקידה של המשטרה היה מסתכם במה שהיא קוראת בעתון, היה התפקיד יותר פשוט. תפקידה של המשטרה, כפי שאמרתי, להכין חומר שצריך לעמוד מבחינה משפטית. אי-אפשר ללכת לבית-המשפט כשאי-אפשר לבסס את הדברים. המשטרה צריכה לבסס את החומר שלה.

כפי שאמרתי, המשטרה תעשה כל שלאל ידה כדי למצוא את החקירה עד תומה ולהביא את הדברים לרשויות הנוגעות בדבר.

5966. הסרת הנבלות שונות החלות על מי שעברו עבירות לפני זמן רב

חברי-הכנסת מ. פעיל שאל את שר המשטרה ביום א' בתמוז תשל"ו (29 ביוני 1976):

מצ"ב עותק של מסמך מכתב שקיבלתי ממר צבי גלוקסמן בשם "הלם" — האירגון לשיקום משפטי, העוסק בבעיה קשה של שפוטים שכתב-העבירה אשר עברו ורדף אותם כל חייהם.

היו"ר א. גיבלבר:
חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא, והוא: שאילתות ותשובות.

5693, 5740. ידיעות בדבר התנהגות אלימה של אחדים מתושבי קריית-ארבע

חברי-הכנסת מ. פעיל שאל את שר הבטחון ביום כ"ו באייר תשל"ו (26 במאי 1976):

אבקש מאת כבוד שר הבטחון להשיב לי דבר על השאלות הבאות הנובעות מאירועי ההפגנות בחברון לפני שבועות מספר:

א. מדוע לא בוצעה חקירה ולא הוגשה תביעה משפטית כנגד תושבי קריית-ארבע, אשר שיסו כלבים בכמה מערביי חברון ביום 17 במארס 1976? (ראה ירחון "עמדה" מס' 15, עמ' 3).

ב. מדוע לא הוגשו תביעות נגד אותם מאנשי קריית-ארבע אשר היכו וחבטו ערבים מחברון לאחר שעצרו אותם באורח בלתי-חוקי והובילום בטנדר למושל הצבאי? (ראה ב"עמדה" כנ"ל).

חברי-הכנסת א. אליאב שאל את שר הבטחון ביום ג' בסיון תשל"ו (1 ביוני 1976):

מאז התפרסמו ידיעות בעתונות הישראלית ובעתון גות חוץ-לארץ על כי תושבים מקריית-ארבע שיסו כלבים בתושבים ערבים בחברון, בחודש שעבר, הועלה הנושא בצורות שונות בכנסת.

אני העליתי את הנושא בזמן הדיון על משרד המשטרה, ונאמר לי על-ידי שר המשטרה ועוזריו כי הטיפול בכך אינו בידם אלא בידי משרד הבטחון.

שאלותי הן:

- היש בידיך לאשר או להכחיש בצורה חד-משמית עית את הידיעות כפי שפורסמו?
- אם יש אמת בידיעות, האם דואג משרדך לחקור בעניין ולהעמיד את האשמים לדין?
- אם אין אמת בדבר, מדוע לא באה עד כה הכחשה חד-משמעית שתוציא ספק מלב כל אדם יהודי ולא-יהודי החרד לצלמה ולדמותה של מדינת ישראל?

שר-המשטרה ש. הלל:

(1) שתי השאלות הועברו אלי, לתשובה, על-ידי שר הבטחון.

(2) בתאריך המיוחס למקרים המתוארים בשאלתך, משמע בחודש מארס, לא נתקבלה במשטרה כל תלונה.

(3) בעקבות פנייה של הממשל הצבאי, מחודש יוני, והפירסומים שהופיעו באותה עת בעתונות פתחה המשטרה בחקירה והזמינה לעדות את התושבים המקומיים

חוברת ל"ח, ישיבה שכ"ג
— שאילתות וחשובות (פעיל, הלל, נמיר, ידליון, בארי) —

לגופו. יצויין כי הסירוב לגיוס מתנדב בשל עברו הפלילי נמסר ומוסבר למתנדב.

6029. פתיחת מעון ילדים במתנ"ס שבטירת-הכרמל
הכרת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום י"ג בתמוז תשל"ו (11 ביולי 1976):

בטירת-הכרמל שליד חיפה מתכוון המתנ"ס — המרכז לתרבות נוער וספורט, שנבנה ומנוהל על-ידי משרד החינוך והתרבות — לפתוח מעון ילדים. במקום קיימים ארבעה מעונות-יום לגילאי 2—4 וגן אחד לגילאי 3—5 של אירגון אמהות עובדות. זה זמן רב שאירגון אמהות עובדות מעוניין לפתוח מעונות-יום לתינוקות, אך לא הצליח משום שלא עלה בידו לקבל מבנה מתאים לכך.

אבקש להשיב לי:

1. מה הניע את הנהלת המתנ"ס בטירת-הכרמל לפתוח מעון ילדים?
2. האם בעצם פתיחת המעון בטירת-הכרמל אין משום כפילות ותחרות עם אירגון מתנדב, העושה עבודתו במסירות ובהצלחה רבה?
3. מה היא המדיניות המלווה את החלטת המתנ"ס לפתוח מעונות-יום במקומות ישוב שקיימים בהם מעונות-יום המנוהלים על-ידי אירגוני הנשים?
4. האם בתקופה של מצוקה כספית כה-קשה לא כדאי היה להקפיד על צימצום הכפילויות ולהשתמש בכסף זה לחיגבור מערכות קיימות, במיוחד אלו המנוהלות על-ידי אירגוני הנשים המתנדבות?

תשובת שר-החינוך והתרבות א. ידליון:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לכל השאלות: המעון המוקם בטירת-הכרמל הוא חלק מניסוי מיוחד להפעלת מסגרות חינוכיות לגיל הרך במבנה המתנ"ס, כאשר הפעולה מכוונת גם להורים ולמשפחות ומתגהלת בידי צוות חינוכי שיוכשר במיוחד למטרה זו על-ידי האוניברסיטה העברית. החידוש שבני-סוי זה הוא: (א) אין בונים מבנה מיוחד למעון אלא משתמשים באופן רב-תכליתי במבנים קיימים; (ב) נעשה ניסוי בשימוש בצידו מיוחד לצורך רב-תכליתיות; (ג) במעונות אלו תיעשה פעולה חינוכית על-ידי סגל מקצועי מיוחד ועל בסיס שונה מהמקובל, לרבות השינוי לוב של חינוך מבוגרים במתודות ההדרכה על-ידי אותו סגל.

הצורך במעון נקבע על-ידי הרשות המקומית, אושר על-ידי משרדי הסעד והעבודה ומומן בחלקו על-ידי הג'וינט.

הקמת מעון במרכז קהילתי וזוהי יותר מכל צורה אחרת של מעון, שמחיר הקמתו הוא כמיליון לירות בממוצע, בעוד שבמתנ"סים נערך הניסוי במבנים הקיימים.

משרדנו יהיה מוכן להמליץ לפני הג'וינט על שילוב אירגון אמהות עובדות בניסוי אם האירגון ירצה בכך.

6030. שיכושיים כמסע בית"ר ירושלים למשחקי אינטרטוטו באירופה

הכרה-הכנסת י. בארי שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ג בתמוז תשל"ו (11 ביולי 1976):

מצ"ב כתבה, שפורסמה ביום 6 ביולי 1976, מפרי עטו של סופר הארץ. הכתבה דנה בליקויים אדמיניס-

אבקש מאת כבוד השר לעיין בקפידה בנספח ולהשיב לי דבר על השאלות הבאות:

א. האם נכון שהרישום הפלילי במדינה, המרוכז בידי המשטרה, מופץ לכל הגורמים הדורשים אינפורמצייה מאזייה במדינה, לרבות מוסדות כלכליים, משרדי חקירות פרטיים, קונסוליות של מדינות-חוץ וכל מאן דבעי? מה הן הדרכים הננקטות כדי להבטיח את זכויות הפרט במקרים כאלה?

ב. איך מסביר כבוד השר את הנוהג שאדם שיש כתב פלילי על עברו, אפילו מלפני קום המדינה, לא יתקבל לעבודה בכל גוף ממשלתי, צבאי, משטחתי והס-תדרותי, שהם עיקר המעסיקים במדינה, גם אם האיש לא עבר עבירה ולא נשפט עליה במשך שנים רבות?

ג. האם נכון הדבר שאדם בעל כתם פלילי בעברו אינו יכול להיות עורך-דין, סוכן ביטוח, חוקר פרטי, נהג מונית ואפילו לא סדרן במגרש כדורגל, גם אם לא עבר עבירה ולא נשפט עליה במשך שנים רבות?

ד. מה הסיבה שאדם בעל כתם פלילי בעברו אינו יכול לשרת בצה"ל (בסדיר או במילואים) או במשמר האזרחי, או להוזנב לשירות מגן דוד אדום או כנהג במכבי אש, גם אם לא עבר עבירה ולא נשפט עליה במשך שנים רבות?

ה. מדוע לא נחקק עד היום חוק במדינה הקובע תחום זמנים סביר, בסביבות עשר שנים לאחר ריצוי העונש, שלאחריו יימחק הרישום הפלילי אם לא ביצע האיש עבירה נוספת ולא נשפט עליה?

שר-המשטרה ש. הלל:

השאלות הופנתה במקורה לשר המשפטים, אשר ביקשני להשיב על חלקים הנוגעים למשטרה.

לשאלה א: אין זה נכון כי המידע בדבר הרישום הפלילי מופץ לכל הגורמים הדורשים אינפורמאציה. (א) מידע על הרשעות קודמות נמסר לגופים שנקבעו בחוק הזדקקות למידע זה, כגון לשכת עורכי-הדין על-פי חוק לשכת עורכי-הדין; (ב) לגופים אחרים, כגון ניצגיויות זרות ומוסדות שונים, נמסר המידע רק על-פי הצהרה ובקשה של האדם נשוא המידע, אשר בהצהרתו מוותר על חסיון המידע לגבי זה. בדרך כלל הבק"ש היא לצרכי קבלת עבודה, קבלת אזרחות, רשיון וכיוצא-בזה.

לשאלות ב-ג: ככל שהדבר נוגע למשטרה הדברים אינם מדויקים. על-פי נוהלי הגיוס למשטרה (בוהל גיוס מס' 5) ניתן לגייס בעלי עבר פלילי לשירות בתנאי שהעבירות אינן חמורות ואם עבר מאז העבירה פרק הזמן הנדרש: בעבירה אחת — 5 שנים מביצוע העבירה, בשתי עבירות — 7 שנים מביצוע העבירה, בשלוש עבירות — 10 שנים מביצוע העבירה. לגיוס בעלי הרשעות רבות יותר נדרשת החלטה מיוחדת.

אם מדובר במשורררי צה"ל שסיימו שירותם, והע-בירה נעברה לפני השירות הצבאי, ניתן לשקול בכל מקרה לגופו את קיצור התקופות דלעיל.

לשאלה ד: לחלק הנוגע למשמר האזרחי — גם כאן הדברים אינם מדויקים בשאלתה. התנאים לגיוס הצוות הקבוע במשמר האזרחי זהים אלה שבניוס למשטרה.

אשר למתנדבים במשמר האזרחי — מפקד מרחב במשמר האזרחי רשאי לאשר התנדבותו של אדם שהוא בעל עבר פלילי, ואכן נעשה הדבר כאשר כל מקרה נדון

2. אם לאו — מדוע לא?
3. אם כן — מה מקור הליקויים?
4. אילו מסקנות הוסקו לגבי העתיד?

שר-החינוך והתרכות א. ירליץ:

אין אנו מקבלים את הערות הכותב. השאלון הוכן על-ידי ועדה מקצועית, בתיאום עם מורי המקצוע. לדעתנו הוא הוגן ותואם את תכנית הלימודים. לא היו כל תלונות מבתי-הספר על תכנון של השאלון. נשלחה תשובה לעתון "הארץ", אלא שהעתון לא הדפיס אותה.

6039. קביעת מינימום הישגיות בתחרויות הליכה

הכרזת-הכנסת ע. אמוראי שאל את שר החינוך והתרכות ביום י"ג בתמוז תשל"ו (11 ביולי 1976):

הוועד האולימפי וההתאחדות לספורט קבעו מינימום אולימפי בכל מקצועות האתלטיקה הקלה, פרט להליכה ומאראתון. על-ידי כך הם אינם מאמצים את המלצת ועדת האתלטיקה הקלה של ההתאחדות לספורט ביחס למקצוע זה.

בכך נמנע מראש מהספורטאים הפעילים בתחום זה לנסות להתמודד וייתכן אף לזכות בכבוד לייצג את ישראל בתחום זה.

אבקש להשיב לי:

א. מדוע לא נקבע על-ידי הוועד האולימפי מינימום הישגיות בתחום הליכה — 20 ק"מ — כמו בכל שאר מקצועות האתלטיקה הקלה?

ב. האם יש בדעת השר להורות על קביעה שכזו ולמנוע בכך אפליה ולהבטיח מתן סיכוי שווה לכל ספורטאי ובכל מקצוע אולימפי?

שר-החינוך והתרכות א. ירליץ:

ראה תשובתי מיום 21 ביולי 1976 על השאלתה שלך מס' 5933.

6047. תפקידן של לשכות מידע עירוניות-ממשלתיות

חברת-הכנסת א. הרליץ שאלה את שר החינוך והתרכות ביום ט"ו בתמוז תשל"ו (13 ביולי 1976):

אודה לכבודו אם יודיעני:

1. האם מרכז ההסברה מקיים לשכות מודיעין עירוניות בארץ, ומה תפקידיהן?
2. באילו ישובים קיימות לשכות כאלה, ומאימתי?
3. מה מאייש לשכות מודיעין אלה, ומה הכישורים הנדרשים בהן?
4. האם ידוע לכבוד השר כי משרד הסעד מקיים זה שנים אחדות תחנות ש"ל (שירות ייעוץ לאזרח) וכי בעיר תל-אביב, דרך משל, קיימות איפוא שתי מערכות מקבילות הנותנות מידע לציבור?
5. האם לשכות המודיעין משיבות לציבור הצרכנים בנושא מס ערך מוסף?
6. האין חושב כבוד השר כי יש בכפילות זאת גם ביזבוז של משאבים וגם משום בילבול הציבור? מה בדעת השר לעשות כדי להביא לאיחוד שירות חשוב מעין זה?

טראטיביים ואירגוניים במסע הקבוצה בית"ר ירושלים לארצות אירופה במסגרת משחקי האינטרטוטו בכדורגל. תוכן הכתבה מעיד על עצמו.

אבקש לדעת:

1. מה היו סמכויותיו של המשקיף הבלווה למשלחת מטעם הנהלת ההתאחדות לכדורגל?
2. הנכון שהמשקיף לא צוייד במידע, בהנחיות ובהוראות כל שהן בכל הקשור באירוח המשלחת בארצות אירופה?
3. הנכון שעוד 24 שעות לפני הגיע המשלחת לברן, בירת שווייץ, לא ידעו אנשיה באיזה מלון תתאכסן?
4. הנכון כי בשגרירות וינה לא ידעו כלל על בוא הקבוצה והמשלחת?
5. הנכון כי לראשי הקבוצה ניתנו בארץ הנחיות כי הקבוצות המארחות תישאנה בהוצאות האיכסון והש"ה הות בארצות אירופה, ואילו הקבוצות המארחות טוענות כי על בית"ר ירושלים לשאת בהוצאות אלו?
6. מדוע לא הוסדרו העניינים המגויים לעיל מראש, עוד בהיות בית"ר ירושלים בארץ?
7. אילו צעדים ננקטו נגד האחראים לליקויים?

שר-החינוך והתרכות א. ירליץ:

1. נציג ההתאחדות הוא האחראי לכל הוצאה כספית וכן לכל בעיה שתתעורר.
2. המשקיף תודרך וצוייד במידע מלא ובהנחיות ברורות על-ידי מנהל ההתאחדות לכדורגל.
3. נכון, אף שבית-המלון הוזמן שבועות מספר מראש.
4. למשרד החוץ נמסר על מועדים מדויקים של ביקור הקבוצה. לא ידוע לי אם וכיצד הועברו ידיעות אלו לשגרירות בווינה.
5. נכון.
6. בצאת בית"ר לחוץ-לארץ עדיין היה בידי ההתאחדות לכדורגל תקנון האינטרטוטו ואישור הקבוצה המארחת כי היא נושאת בהוצאות. ימים מספר לאחר צאת בית"ר הגיע מסמך המתייחס להסדר מיוחד לגבי קבוצות ישראליות ולפיו עליהן לשאת בהוצאות ואז, כמובן, הנהלת ההתאחדות באה להסדר כספי עם בתי-המלון בחוץ-לארץ.
7. עם סיום המפעל ולאחר שיגיעו דיווחי הנהלות הקבוצות המייצגות ונציגי ההתאחדות לכדורגל יידון הדבר.

6031. כתבה כדבר ליקויים כשאלון לבחינות הכנרות כדקדוק עברי ובלשון

הכרזת-הכנסת י. בארי שאל את שר החינוך והתרכות ביום י"ג בתמוז תשל"ו (11 ביולי 1976):

מצ"ב מכתב של ד"ר נוג'נובומיאסט, שפורסם ב"הארץ" ביום 5 ביולי 1976 ונושאו ליקויים בבחינת הכנרות, כדקדוק עברי ובלשון, בבתי-הספר התיכוניים. תוכן המכתב מעיד על עצמו.

אבקש לדעת:

1. המקבל משרד החינוך והתרכות את הערות הכותב?

שהראדיו הוא אחד האמצעים החשובים ביותר במערכת ההסברה לחוץ-לארץ, אודה לכבודו אם יודיעני:

1. באילו שעות ולאילו ארצות משדר המשדר רב-העוצמה, וכמה שעות בסך-הכל מנוצל המשדר ביממה?
2. הנכון הוא שאין ישראל משדרת בשעות המת-אימות לחצי-כדור הארץ המערבי, וכי הסיבה נעוצה בתנאים שמעמידים טכנאי הראדיו, ומה הם תנאים אלה?
3. מה בדעת השר לעשות כדי שהמשדר ינוצל וכדי שקולה של ישראל יישמע בכל בית יהודי בארצות-הברית ובקנאדה?

שר-החינוך והתרבות א. ידלין :

1. המשדרים בגלים קצרים, החזקים והחלשים, הם בשימוש משעה 05:45 ועד 01:00 — שעות שהראדיו משדר לחוץ-לארץ. ההפסקות בשימוש במשדרים בין השעות האלו נובעות ממספר השידורים לארצות שונות והכסף העומד לרשותם של "שידורי ישראל", ללא קשר לבעיות תנאי העבודה של הטכנאים. פירוט מספר השעות והלשונות נמצא בתשובה על השאילתה מס' 4188 של חברת-הכנסת אולמרט, ואני חוזר עליו: 5½ שעות ברוסית, שעה באנגלית, בצרפתית וביידיש, חצי-שעה בעברית, בגרונזית ובפרסית, ורבע-שעה בהונגרית, ברו-מנית, בלאדינו ובמגורבית.

2. בעיות תנאי עבודתם של הטכנאים נוגעות לתע-ריף התשלום בעד שעות לילה, אולם אין זו הסיבה היחידה שאין שידורים לחצי-הכדור המערבי. לשידורים לצפון-אמריקה, המופקים במיוחד למטרה זו, אין תקציב מובטח. המהדורה באנגלית המשודרת לפנים הארץ מוע-ברת לצפון-אמריקה, מאחר שזה אינו כרוך בתוספת תקציב. רשות השידור מממנת שידורים לחוץ-לארץ מתקציבי המוסדות המעוניינים בדבר, כגון הממשלה או הסוכנות היהודית. בזמנו היה מובטח תקציב מן הסוכנות היהודית לשידורי יומי קצר לאמריקה הלאטינית, וזה השידור היחיד שאינו מתקיים מחמת שלא נפתרו בעיות הטכנאים.

3. בתוקף תפקידי מכות סעיף 22 לחוק רשות השידור אעשה הכל כדי לסייע לרשות לפתור את הבעיה.

היו"ר א. גיבלבר :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת הרליץ.

אסתר הרליץ (הזמערך):

לאור העובדה שחלק הארי של העם היהודי חי בחלק המערבי של העולם, האם בא כבוד השר בדברים עם שר החוץ כדי שאמנם יתקיימו שידורים בשעות המתאימות לקהל שומעים זה?

שר-החינוך והתרבות א. ידלין :

משדר החוץ אחראי ההסברה לדעת-הקהל העולמית. האחריות לעם היהודי — אם נגרוס את המושג הזה — היא על הסוכנות היהודית. פה לא זכינו, כפי שאמרת, לתשובות חיוביות. אם מותר לי להביע דעה פרטית, אני בהחלט גמנה עם החושבים שממשלת ישראל צריכה לקבל בהרבה תחומים את האחריות לגורלו של העם היהודי.

שר-החינוך והתרבות א. ידלין :

1. מרכז ההסברה מעודד הקמתן של לשכות מידע עירוניות-ממשלתיות ברחבי הארץ. לשכות אלה נהנות מתמיכת מרכז ההסברה בהדרכה, בהשתלמויות, בהפצת פרוסומי ממשלה וכו'. תפקידי לשכת מידע עירונית-ממשלתית הם אלה: מידע והכוונה; ייעוץ וטיפול; מל"ח.

2. בירושלים, בתל-אביב, בחיפה, במעלות, בלוד, בראשון-לציון וברחובות. בשלוש הערים הגדולות פוע-לות הלשכות זה כמה שנים; הווחיקות בהן — בתל-אביב, מאז שנת ה'60 הראשונות. במקומות האחרים נפתחו הלשכות בשנת 1976.

3. את הלשכות המידע מאיישים אך ורק עובדי הרשויות המקומיות. אין בהן כוח-אדם ממשלתי. הכי-שורים הנדרשים: השכלה והתמצאות ראשונית בשירותים שמעניקים לתושבים הממשלה והרשויות המקומיות.

4. כן.

5. עדיין לא. בקרוב תהיה השתלמות לעובדי הל-שכות בנושא מס ערך מוסף.

6. אני סבור שיש לאחד שירות זה. הטיפול בהקמת לשכות מודיעין עירוניות-ממשלתיות ותיפעולן צריך להיות בידי מרכז ההסברה, מהטעמים הבאים: מרכז ההסברה עוסק, על-פי הגדרתו, במתן מידע לציבור, ויש לו כלים שונים ומגוונים למטרה זו; ההסברה והמידע הנמסרים בלשכות המודיעין הם רב-נושאים ורב-מש-רדיים, ולפיכך תואמים את אופי ההסברה שבה עוסק מרכז הסברה; הוועדה הבינ-משרדית לייעול משרדי הממשלה הטילה על מרכז ההסברה להוציא לאור מדריך שירותים לאורח, שיכלול את מכלול השירותים הממי-שלתיים והאחרים שמעניקה הממשלה לאורחיה. המדריך הוא חלק בלתי-נפרד מאספקת המידע הוזה לציבור בכל הכלים, ובכלל זה לשכות המודיעין; ועדת מל"ח עליונה רואה במרכז ההסברה משרד ייעודי לענייני הסברה בתקופת חירום ובתקופת מלחמה, והלשכות הן כלי-עזר חשוב בהסברה בעתות חירום; מרכז ההסברה בא בדב-רים עם משרדי הסעד, התיירות ומשרדים אחרים לצורך תיאום ושיתוף פעולה בכל התחומים — בתחומים הממי-לכתיים ובתחומים המקומיים.

היו"ר א. גיבלבר :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת הרליץ.

אסתר הרליץ (המערך):

כבוד השר, מי קובע את המדיניות ואת הקדמויות של מרכז ההסברה, והאם יש למרכז מכובד זה מועצה ציבורית מייצעת?

שר-החינוך והתרבות א. ידלין :

אין מועצה ציבורית מייצעת. אני סבור שמרכז ההסברה צריך להיות כפוף לשר הממונה עליו, ואני נושא עכשיו באחריות לפעולות משרד ההסברה.

6048. ניצול המשדרים של "שידורי ישראל" לשידורים לצפון-אמריקה

חברת-הכנסת א. הרליץ שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ט"ו בתמוז תשל"ו (13 ביולי 1976):

סגן שר התקשורת אמר מעל במת הכנסת כי אין משדר הגלים הקצרים של "שידורי ישראל" מנוצל 24 שעות ביממה בגלל טכנאי "שידורי ישראל". מאחר

משרד החינוך למרכז נוער גדול שקיים בדימונה ומסוגל לקלוט אותם. בתי-הספר המקיפים במקום מתארגנים לקלוט תלמידים בעלי הישגים נמוכים.

2. קיים בית-ספר תעשייתי ליד בית-הרושת "טמפו". בכמה מקומות קיימות מערכות כפולות אשר משרתות אוכלוסיית נוער דומה, אך גם מסגרות כפולות אלה לא קלטו את כל בני-הנוער במצוקה המצויים במקום.
3. עניתי בתשובה על שאלה 1.
4. לא.
5. כדי למנוע כפילויות יש לרכז את כל המסגרות החינוכיות במשרד החינוך והתרבות.

5178. ההכשרה הנדרשת מתברואן מוסמך

חבר-ההכנסת ב. מואב שאל את שר הבריאות ביום י"א באדר א' תשל"ו (12 בפברואר 1976):

לנוכח הוזהמה בתחום הפצת המזון ומכירתו, ולנוכח כח העובדה שעל-פי חוק חייבות הרשויות המקומיות לפקח על תברואה בחנויות ובבתי-ממכר למזון, שאלתי הן:

1. מה הם האמצעים שנוקט השר להבטיח שחוקי התברואה אמנם יבוצעו?
2. האם הוצאו הנחיות לגבי כוהי-האדם המקצועי ברשויות המקומיות הדרוש לפיקוח על החוק?
3. מה היא ההכשרה, ההשכלה או ההדרכה המקצועית הנדרשת מתברואן ברשויות המקומיות?

שר-הבריאות ו. שם-טוב :

שאלות 1 ו-2 יש להפנות לשר הפנים.

לשאלה 3: ההשכלה הדרושה כדי להיות תברואן ברשות מקומית זהה עם ההשכלה הדרושה לתברואן בשירות המדינה. עד עתה ניתנה ההכשרה הדרושה על-ידי משרד הבריאות, במרכז ההדרכה ע"ש פרופ' ג. מר, והיא כללה לימודים משולבים בעבודה מעשית. משך הלימודים והעבודה עד קבלת תואר "תברואן מוסמך" היה 3 שנים.

בשנה שעברה נפתחה מגמה להנדסאי בריאות הסביבה בבית-ספר "אורט" בכפר-סבא שם משך הלימודים הוא שנתיים. בוגרי מגמה זו יקבלו גם הם תואר "תברואן מוסמך" ויתאימו לעבודה בשטח זה הן במשרד הבריאות והן ברשות המקומית.

היו"ר א. גיבלבר :

רשות לשאלה נוספת לחבר-ההכנסת מואב.

מועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

כבוד השר, האם הדברים שנאמרו עכשיו על-ידיך חופפים את מה שכתוב בחוק או בתקנות כל שהן?

שר-הבריאות ו. שם-טוב :

כן. אני חושב שזה חופף את הנדרש מאדם כדי שיוכר כתברואן מוסמך.

מועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

האם זה מספיק?

היו"ר א. גיבלבר :

חבר-ההכנסת מואב, קיבלת תשובה.

6069. חוקיותו של החוזר מס' 31, תשל"ו, שהופין בין עובדי ההוראה

חברת-הכנסת ש. אלוני שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז בתמוז תשל"ו (14 ביולי 1976):

עובדי הוראה המועסקים על-ידי משרדך, המחלקה להכשרת עובדי הוראה, נדרשו ב"חוזר המהלקה 31/ תשל"ו" לחתום על מכתב הסכמה בנוסח זה: "אני החתום מטה מסכים ויודע שהתשלום בגין עבודתי בקורס ההשלמה מבוצע בסידור מיוחד לגבי כלל המועסקים בקורס, ולפיכך אני אמתין עד לקבלת ההמחאה בהתאם לסידור זה". בחוזר לא נאמר מה טיבו של הסידור האמור, ומקבלי החוזר התרשמו שהכוונה לשחרר את משרד החינוך והתרבות מחובת תשלום שכר במועד בהתאם לחוק הגנת השכר.

שאלותי הן:

- א. מה כוונתו של חוזר זה, ולאיוזה צורך משמש כתב-ההסכמה הנדרש מהעובדים הנ"ל?
- ב. האם חוזר זה נשלח לאחר שנבדק על-ידי היועץ המשפטי של משרדכם? אם התשובה חיובית, מה היא ההנמקה החוקית לתביעת כתב-ההסכמה זה?
- ג. אם התשובה שלילית, מדוע הדבר לא נבדק על-ידי היועץ המשפטי, והאם אין חובה להיוועץ בו בעניינים כגון אלה?
- ד. האם חווה זה נשלח על דעת הסתדרות המורים ובהסכמתה?

שר-החינוך והתרבות א. ירלין :

לכל השאלות:

המחלקה להכשרת עובדי הוראה ביטלה את הטופס בתחילת מארס 1976 והעבירה על כך הודעה למוסדות הנוגעים בדבר.

6070. סגירת המרכז לחינוך מקצועי בירוחם

חברת-הכנסת ח. גרוסמן שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז בתמוז תשל"ו (14 ביולי 1976):

בעיירת הפיתוח ירוחם נסגר לאחרונה המרכז לחינוך מקצועי, המשותף למשרד החינוך והתרבות ולעליית הנוער.

אבקש מאת כבודו להשיב לי:

1. מה היא הסיבה שמרכז חינוכי זה לנערים טעוני טיפוח נסגרו?

2. האם יש במקום מרכז דומה שבאחריותו של משרד העבודה? האם יש מערכות כפולות-מקבילות בנושא זה מטעם משרד החינוך והתרבות ומשרד העבודה? אם כן — באילו מקומות?

3. האם הכיתות במרכז לחינוך מקצועי שבאחריותך מלאות? אם לא — מה היא הסיבה?

4. האם יש פיקוח פדגוגי של משרד החינוך והתרבות על המערכת השייכת למשרד העבודה?

5. מה בדעת השר לעשות כדי למנוע כפילויות של מערכות חינוכיות אלו?

תשובת שר-החינוך והתרבות א. ירלין :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בגלל מיעוט התלמידים המועמדים, שאינו מצדיק קיום המרכז. המועמדים יוסעו בתשל"ו על חשבון

חוברת ל"ח, ישיבה שכ"ג

— שאלות ותשובות (בארי, שם טוב, גיבלבר, ורדיגר, אברמוביץ) —

א. הטיפול המונע במחלות לב חייב להתייחס לסיביות השונות הגורמות למחלות אלה. גילוי מוקדם של ההפרעות הגורמות למחלות לב, מצד אחד, ופעולות למניעת הרגלים המביאים למחלות לב, מצד שני, תוך תיאום בין כל הגורמים המטפלים בנושא, יכולים להביא טיח טיפול מונע מוצלח וירידה במחלות לב. משרד הבריאות הכין תכניות מספר המטפלות בגורמים השונים של מחלות לב.

א) יתר לחץ דם: קיימת תכנית לבדיקת שכבות שונות של האוכלוסיה על-מנת לגלות בהקדם את הסובי לים מיתר לחץ דם, וזאת כדי לאפשר טיפול ובכך למנוע תחלואה במחלת לב.

ב) סכרת והשמנת-יתר: גילוי מוקדם של סכרת וטיפול מתאים בהשמנת-יתר יכולים למנוע תחלואה במחלות לב. לשם כך קיימת תכנית, בשלבי ביצוע רא-שוניים, לגילוי מוקדם וטיפול במחלות הנ"ל במסגרת התחנות לבריאות המשפחה. באותן תחנות תבוצענה הבדיקות המתאימות לגילוי המחלות ובעת הצורך תינתנה הפניות והמלצות לטיפול.

ג) מניעת עישון: משרד הבריאות, בתיאום עם האגודה למניעת עישון, פועל באופן מקיף באמצעי התקשורת ובכל אמצעי הסברה להפסקת העישון, שכידוע מהווה אחד הגורמים למחלות כלי דם לרבות כלי הדם הכלליים.

ב. משרדנו שוקל הרחבת הפעולות למניעת מחלות לב. לצערנו ההגבלה בהעסקת כוח-אדם וההגבלות התקציביות מכתיבות את קצב ההתקדמות.

5816. המשך בנייתו של בית-החולים "שערי צדק" החדש חברה-הכנסת י. מ. אברמוביץ שאל את שר הבריאות ביום י" בסיון תשל"ו (8 ביוני 1976):

הובא לידיעתי כי צפויה הפסקה בהמשך עבודות הבנייה של המרכז הרפואי החדש של בית-החולים "שערי צדק" בירושלים בגלל הקפאת השתתפות הממשלה בתקציבו של בית-החולים.

כידוע סובל בית-החולים "שערי צדק" מצפיפות רבה ומתנאים קשים ביותר עקב הימצאו עדיין בבניינו הישן שנבנה לפני כ-70 שנה; והנה דווקא עתה, כשהבניינים החדשים והמרווחים שנבנו לפי מיטב השיכלולים המודרניים, תוך השקעה כספית עצומה, עומדים לפני השלמתם, נאלצת הנהלת בית-החולים להפסיק את עבודות הבנייה ולדחות את חנוכתו של המרכז הרפואי החדש.

רצוני לשאול:

1. האם נכונים הדברים האמורים לעיל?
2. אם כן — מה בדעת כבוד השר לעשות כדי לאפשר לבית-החולים "שערי צדק" לחנוך את בנייניו החדשים בהקדם האפשרי?

תשובת שר-הבריאות ו. שם טוב:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הצמצומים שחלו בשנה זו בתקציב הפיתוח של המדינה חייבו בחינה עדכנית של הקדימיות וסדרי הקצבאות המשאבים לגבי כל הפרוייקטים של בניית מוסדות רפואיים ממשלתיים וציבוריים, ובכלל זה גם בית-החולים "שערי צדק" בירושלים.

כדי לא לגרום לעיכוב משמעותי בבניית בית-החולים "שערי צדק", בשנת הכספים הנוכחית, הציעה המ-

5741. הסכנה לבריאות הטמונה בריסוס באסבסט חברה-הכנסת י. בארי שאל את שר הבריאות ביום ג' בסיון תשל"ו (1 ביוני 1976):

בארצות-הברית, בהולנד, בדנמרק ובשבדיה נאסר הריסוס באסבסט. באנגליה הוא הופסק.

ביום 19 בנובמבר 1974 אישר שר העבודה במליאת הכנסת (בתשובה על שאילתתי מ' 1975), כי ריסוס קירות ותיקרות באסבסט מסכן את הבריאות (סרטן ריאות, אסבסטוזיס). השר הודיע אז כי בדעת משרדו לאסור ריסוס באסבסט, אך עד היום טרם הוצאה הוראת האיסור.

אבקש לדעת:

אילו צעדים נקט משרד הבריאות בנדון?

שר-הבריאות ו. שם טוב:

סכנתו העיקרית של אסבסט בחומר המרוסס היא לעובדים העוסקים במלאכה. הסיכון לכלל האוכלוסיה קטן בהרבה. יתירה מזו, אם הריסוס מתבצע כהלכה לא קיים סיכון.

אנשי משרדי יודעים ששר העבודה עוסק בנושא, והיו אף כמה פעמים פניות לקבלת חוות-דעת מקצועית של מומחי משרד הבריאות. ידוע לנו, כמו כן, שבמשרד העבודה עדיין לא סוכם הנושא ולצערנו, בשלב הנוכחי אין משרדנו יכול לתרום תרומה ממשית.

היו"ר א. גיבלבר:

רשות לשאלה נוספת לחברה-הכנסת בארי.

ידידיה בארי (הליכוד):

כבוד השר, מה מסיק משרדך מהעובדה שבארצות-הברית, הולנד, דנמרק ושבדיה נאסר הריסוס באסבסט לחלוטין?

שר-הבריאות ו. שם טוב:

האחריות לבדיקות במקומות העבודה וכן לבריאותם של העובדים במקומות העבודה מוטלת על משרד העבודה. העמדתו לרשות משרד העבודה את כל המסכנות שלנו, אנו עוקבים אחרי התנאים. אנו יודעים את ההשלכות, אבל עצם הוצאת התקנות מוטלת על שר העבודה, ואני מקווה שהוא יסיים את הטיפול בנושא. על-כפנים ביקשתי לפני שהבאתי לכאן את התשובה, להעביר את הדברים לשר העבודה.

5756. טיפול מונע במחלות לב

חברה-הכנסת א. ורדיגר שאל את שר הבריאות ביום ג' בסיון תשל"ו (1 ביוני 1976):

בכנס הקארדיולוגים, שנערך בימים אלה בתל-אביב, הושמעה ביקורת על העדר פעולות ממלכתיות מתאימות לטיפול מונע במחלות לב.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

א. מה עושה משרד הבריאות להרחבת הטיפול המונע במחלות לב?

ב. האם שוקל משרדו אפשרות להרחבת הפעולה בשטח זה?

תשובת שר-הבריאות ו. שם טוב:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

רצוני לשאול את השר כדלהלן:

1. האם נכונה הידיעה הנ"ל?
2. אם היא נכונה, האם ברור לשר כי סגירת המחלקה פוגעת הן באוכלוסייה והן בבית-החולים ובעיר צפת כמרכז הגליל?
3. אם הידיעה נכונה, מה יש בדעתו של השר לעשות כדי למנוע פגיעה אפשרית באוכלוסייה הגוזקת לטיפול בעיניים?

תשובת שר-הבריאות ו. שם-טוב:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עצם הידיעה על סגירה זמנית של מחלקת העיניים בבית-החולים על-שם רבקה זיו בצפת נכונה. זאת עקב צירוף מקרים ומצב בלתי-צפוי שנוצר כאשר מנהל המחלקה יצא להשתלמות קצרה. כעת פתוחה המחלקה.
2. היינו בהחלט מודעים לצורך בהבטחת שירות לאוכלוסייה, ולפני סגירת המחלקה נעשו הסידורים הבאים:
  - א. הוסכם עם מנהל בית-החולים "פוריה" על שליחת רופא ממחלקת העיניים כדי לקיים את המרפאה בקריית-שמונה; זאת — אם לקופת-החולים לא יהיה סידור אחר.
  - ב. כל המקרים הדחופים שהופנו לחדר המיון של בית-החולים "זיו" בצפת המשיכו לקבל עזרה ראשונה וטיפול במקום.
  3. נעשו צעדים נמרצים להפעלתו מחדש של מחלקת העיניים והמרפאה על-ידי מציאת הרופאים הדרושים לאיש המשרות.

הוסכם כי בתי-חולים מרכזיים אחרים יסייעו בפתרון המחסור ברופאי עיניים בגליל.

5961. ההצעה של "הלם" להקים רשות סמים ומוסר חבר-הכנסת מ. פעיל שאל את שר הבריאות ביום א' בתמוז תשל"ו (29 ביוני 1976):

מצ"ב עותק נספח ממכתב שקיבלתי מצבי גלוקסמן, יושב-ראש האירגון לשיקים משפטי "הלם", הממליץ להקים רשות מוסר וסמים.

בקשר לעניין זה אבקש מאת כבוד השר להשיב לי דבר על השאלות הבאות:

- א. האם נכון הדבר שנער הנוטל סגירת חשיש מתוך סקרנות, אמנם מתייחסים אליו בסלחנות בנושא הענישה בפועל, אולם היחס אליו במשטרה, ברישום ובדיווח, הוא כאל אדם בעל כתם פלילי עד יום מותו?
- ב. מדוע לא הוקמה עד היום רשות סמים ממלכתית אשר תבצע את האישוף, הטיפול, הרישום והמעקב אחר נערים ונערות שנתפסו לסמים, בלי ששטא נעורים ירדוף אותם כל חייהם, אלא אם כן לא הצליחו להיגמל ממנו?
- ג. באיזו מידה מקבל כבוד השר את טענת אירגון "הלם" כי לשימוש בסמים יש חלק נכבד בהתדרדרותן של נערות לזנות? האם יש איפוא טעם בהצעת אירגון "הלם" להקים את הרשות המוצעת כרשות סמים ומוסר ולא רק כרשות סמים?

שר-הבריאות ו. שם-טוב:

א. לא נוכל לענות, ורצוני לברר את הבעיה במשרד המשטרה.

שלה כי בית-החולים יקבל הלוואה לצורך המשך הבנייה בקצב סביר.

כן הודיעה הממשלה על נכונותה העקרונית להוסיף ולהשתתף במימון הפרוייקט בהיקף מתוכנן של 20 מיליון לירות בכל אחת משנות הכספים 1977, 1978 ו-1979, במסגרת התיכנון המאושר ופונקציות השירות אשר ייקבעו.

5836. התקנת תקני פליטה למוזממי אוויר

חבר-הכנסת י. בארי שאל את שר הבריאות ביום י' בסיון תשל"ו (8 ביוני 1976):

בתשובה על שאלתה מס' 5294 הודיע כבודו ביום 1 ביוני 1976 במליאת הכנסת:

"משרד הבריאות משוכנע שקיימים חוקי-מסגרת מתאימים לכל הקשור בהגנה על איכות האוויר. כדי להפכם למכשיר יעיל יש צורך בחקיקת-משנה שוטפת, דהיינו פירסום תקנים ותקנות.

משרדנו עוסק בדבר לפי מיטב יכולתו וימשיך בפעולה זו גם בעתיד".

אבקש לדעת:

1. לגבי אילו מוזממי אוויר, בנוסף על חומר חל-יקי, הותקנו עד כה תקני פליטה (להבדיל מתקנים של איכות אוויר)?

2. מתי יותקנו תקני הפליטה שטרם הותקנו?

3. מה מעכב התקנתם של תקני פליטה אלה?

שר-הבריאות ו. שם-טוב:

1. הודגש שתקני פליטה לחומר חלקיקי הם החשובים ביותר לבריאות הציבור. הללו הוכנו ופורסמו.

2—3. תקני פליטה לגפרית דו-חמצנית נמצאים בשלבי הכנה מתקדמים; יש קשיים רציניים בהכנתם, קשיים שנתקלו בהם גם בארצות אחרות. אנו מניחים שתקנים אלה, לכשיושלמו, יהיו מודל לתקני פליטה של גזאים אחרים.

יוד"ר א. גיבלבר:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת בארי.

ידידיה בארי (הליכוד):

מתי צופה כבוד השר שיותקנו תקנים למוזממי קלי-טה אחרים, בנוסף על תקני פליטה לחומר חלקיקי?

שר-הבריאות ו. שם-טוב:

אני מתקשה להתחייב לגבי תאריך. ציינתי שהקשיים נובעים מכך שגם בארצות אחרות לא פורסמו תקנים למוזממי אחרים. אנו עושים את המקור בעצמנו ונעזרים במחקרים הנעשים במדינות אחרות. אני רוצה לקוות שהדבר לא יארך זמן רב.

5908. הכטחת טיפול סדיר במחלות עיניים של תושבי הגליל העליון

חבר-הכנסת י. דרניצקי (יודין) שאל את שר הבריאות ביום כ"ב בסיון תשל"ו (20 ביוני 1976):

נמסר בעתונות כי מתכוונים לסגור את מחלקת העיניים בבית-החולים בצפת, וכי בעקבות סגירת המחלקה תישאר האוכלוסייה בכל הגליל העליון ללא טיפול נאות במחלות עיניים.

הבריאות, באמצעות הרוקחים המחוייבים, מתמצה רק בנוגע לרישוי בתי-העסק וביקורת טיב המוצרים.

4-5. בדעתנו לקיים קשר בין משרדי הבריאות והחקלאות ביחס לניהול המרפאות הווטרינאריות.

6-7. משרד הבריאות מעוניין להרחיב את תחום הפיקוח במכלול הנושאים הכרוכים בתרופות וטרינאריות, דהיינו, מלבד הבקרה הכרוכה ברישום להפעיל גם פיקוח ישיר על הייצור, מתן רישיונות יבוא וכו'. בשנה האחרונה החלו דיונים בנושא זה עם הנוגעים בדבר.

4291. תנאי הפיקוח של הבנק ארץ-ישראל—בריטניה

חברי-הכנסת י. בארי שאל את שר האוצר ביום י"ז בחשוון תשל"ו (22 באוקטובר 1975):

העתון "יום יום", בגליונותיו מן התאריכים 7 באוקטובר 1975 ו-8 באוקטובר 1975, מאשים את הנגיד של בנק ישראל בהטעיית הממשלה באשר לפרטי ההסכם בדבר הפירוק המשותף של בנק ארץ-ישראל—בריטניה, בישראל ובאנגליה. ההאשמה מבוססת על השוואת התנאי כיר שהוגש על-ידי הנגיד לממשלה עם זה שהוגש על-ידי ועדת הביקורת של הבנק האנגלי.

אבקש לדעת:

1. כלום נכון שבניגוד להצהרת הנגיד לא יחולקו נכסיהם של שני הבנקים לנושיהם בשיעור אחיד, וכי נושי הבנק האנגלי יקבלו דיבידנד הגבוה ב-18% (ולא 14%) ממה שהיו מקבלים אלמלא הפירוק המשותף?

2. כלום נכון שההפסד של בנק ישראל ושל הנושים האחרים של הבנק הישראלי גבוה ב-22 מיליון לירות מן השיעור שנבק על-ידי הנגיד בתזכירו?

3. כלום נכון שאפילו הכיר המפרק הישראלי בתביעה בגין הערבות בסכום של 30 מיליון ל"ש (שנדחתה בהיותה חתומה על-ידי יהושע בן-ציון בלבד), לא היו נושי הבנק האנגלי מקבלים דיבידנד גדול מזה שהם עשויים לקבל עקב הפירוק המשותף?

4. כלום נכון שבניגוד להצהרת הנגיד לא ויתרו נושי הבנק ארץ-ישראל—בריטניה באנגליה על תביעות בגין הפירוק נגד הבנק המרכזי הבריטי (שעה שנושי הבנק ארץ-ישראל—בריטניה בישראל נדרשו לוותר על תביעות בגין הפירוק נגד בנק ישראל)?

5. כלום נכון ששני המפקחים, באנגליה ובישראל, נמנעים מלפרסם לפי שעה אינפורמציה על הפירוק המשותף מאחר שגילוי ההצעות עלול לסכן את העסקה, וזגראית כדאית ביותר לנושי הבנק באנגליה?

שר האוצר י. רבינוביץ:

1. אם יאושר ההסכם שבין מפרקי בנק ארץ-ישראל—בריטניה (תל אביב) ואיזרל בריטיש בנק (לונדון), יחולקו נכסי שני הבנקים לנושיהם בשיעור אחיד לפי הבסיס שנבקע בהסכם. לפי בסיס זה, ולאחר תרומת בנק אוף אינגלנד וזיתור בנק ישראל, עשוי הדיבידנד בלונדון לעלות ב-14% על זה שהיה מחולק ללא הסדר בין המפרקים. אולם יש לציין שבשלב הנוכחי קביעה זו היא בגדר אומדן. ועדת השרים לענייני כלכלה הסמיכה את בנק ישראל לפעול על-פי עקרונות ההסכם שבין המפרקים.

2. בתזכיר שהוגש לממשלה עוד ב-17 ביוני 1975 נקב הפסד בנק ישראל בקשר לפירוק המשותף בסכום

ב. הקמת רשות סמים ממלכתית אינה אלא ביטוי לצורך בטיפול מולטידיסציפלינארי במשתמשי סמים. משרד הבריאות מקים שלושה מרכזים לטיפול ושיוקם נארקומאנים — בירושלים, ביפו ובעכו. מתוכננים מרכזים נוספים, בלוד ובחזיפה. פתיחת כל המרכזים ופיתוחם קשורים בבעיות מימון, בהכשרת כוח-אדם מתאים ובשינוע הקהילה להקמת מרכזים אלה בתוכה. הוקמה ועדה בין-משרדית, בראשותו של היועץ המשפטי לממשלה, הדנה בהיבטים השונים של הבעיה. משרד הבריאות עמד בקשר עם משרד החינוך בכל הקשור בנושא ההסברה בבתי-הספר; ההחלטה לביצוע התכנית היא בידי משרד החינוך.

משרד הבריאות משוכנע כי יש לטפל בהיבטים השונים של הבעיה באופן מותאם ובשיתוף פעולה מצד משרדי הממשלה השונים. ההיבט הרפואי של הבעיה מהווה רק חלק קטן ממכלול ההיבטים הקשורים בבעיית המשתמשים בסמים.

ג. אין יסוד מספיק להניח שהשימוש בסמים גורם לזנות. תכונה של אשה למכור את עצמה בעד תמורה מורכבת בדרך כלל מגורמים של אישיות יסודית (basic personality) ותנאי החברה שבה היא חיה. עד כמה שידוע לנו חלק ניכר מאותן נשים אינו משתמש כלל בסמים. הסרסורים מנסים לפעמים לגרום לנערות צעירות תלות בסמים, ובמקרים אלה הטיפול מחייב מאמץ לתפיסת הסרסורים והענשתם כראוי.

6001. הפיקוח על התרופות והמרפאות הווטרינאריות

חברי-הכנסת י. בארי שאל את שר הבריאות ביום ח' בתמוז תשל"ו (6 ביולי 1976):

הירחון "חקלאות בחדשות" מוסר בגליונו מיום 15 ביוני 1976 כי חמרי-גלם לייצור תרופות וטרינאריות ותכשירים המיועדים לענף הלול מיובאים ללא פיקוח של משרד הבריאות. בעשרות בתי-עסק נמכרות תרופות וטרינאריות ללא רישון ומבלי שתהיה למוכרים הכשרה רפואית והסמכה לרוקחות: מרפאות וטרינאריות פועלות ללא רישון וללא פיקוח.

אבקש לדעת:

1. הנכון המידע?
2. המפקח משרד הבריאות על יבוא, על יצוא ועל מכירה של תרופות וטרינאריות?
3. אם כן — באיזו דרך?
4. המפקח משרד הבריאות על ניהול מרפאות וטרינאריות?
5. אם כן — באיזו דרך?
6. ההשלים משרד הבריאות עם המצב המתואר בתבה הנ"ל?

7. אם כן — אילו צעדים נוקט משרד הבריאות נוכח העובדות העולות מן הכתבה?

שר הבריאות ו. שם טוב:

1. רוב התרופות הווטרינאריות רשומות במשרד הבריאות. אם מתברר כי קיימות בשוק תרופות לא רשור, נעשה הטיפול להאצת הרישום באמצעות הרוקחים המחוייבים.

2-3. משרד הבריאות מפקח, מבחינת ההרכב, הן על הייצור והן על היצוא של תרופות וטרינאריות רשומות. אשר לשיווק בסיטונות ובקמעונות הפיקוח של משרד

בעקבות גאיתו של גל האנטישמיות בארץ דרום-אמריקנית מסויימת החלה היהדות המקומית לחפש 'ארץ מקלט' לכספה. ראשי הסוכנות היהודית, שהודיעו על כך לשר האוצר בעוד מועד, אינם מסתירים את אכזבתם מחוסר האונים שגילה השר בטיפולו בנושא זה."

אבקש להשיב לי:

1. האם נערכו פגישות בין נציגי האוצר לנציגי היהדות של אותה ארץ בעניין הנ"ל?
2. האם נעשתה פעולה כדי להפנות אותם כספים, "הבורחים" מהארץ הדרום-אמריקנית, לישראל?
3. אם נערכה פעולה, מה הייתה תוצאתה?
4. אם לא נערכה, מדוע לא נערכה?
5. מה הן תכניות המשרד בהקשר זה?
6. האם קיימות באוצר תכניות למקרים דומים?

תשובת שר-האוצר י. רבינוביץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

- 1, 4. לא היו דברים מעולם.
- 3—6. מפאת רגישותו של הנושא לא אוכל להשיב עניינית מעל במה זו.

4996. תשלום מסים על-ידי קרן תל-חי

חבר-הכנסת ב. מואב שאל את שר האוצר ביום י"ח בשבט תשל"ו (20 בינואר 1976):

נתפרסמו ידיעות רבות על נושים של קרן תל-חי ותנועת החירות התובעים כספים חזרה.

שאלותי הן:

1. האם גבתה קרן תל-חי מס במקור על תשלומי הריבית ששילמה לאנשים פרטיים בעד הלוואות שלקחו הקרן או גופים מטעמה?
2. האם ניהלו קרן תל-חי או גוף או תאגיד שהוס"מכו על-ידי הקרן רישומים על גביית המס במקור?
3. האם העבירו קרן תל-חי או גופים אחרים שהוס"מכו על-ידיה את סכומי הכסף שנגבו על-ידיה כמס במ"קור לאוצר?
4. האם למשרד האוצר ידוע מה שיעור הסכומים ששולמו כריבית על הלוואות לקרן תל-חי או לגופים מטעם הקרן, ומה הוא סכום המס המגיע מהגבייה במקור?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

1. לא.
2. לא.
3. לא, אולם הוצאה שומה, על-ידי פקיד השומה, המזייבת אותם שלם את המס בגילום בסכום של 1,750,000 לירות. מקרן תל-חי שולם כבר על חשבון זה סכום של 350,000 לירות.
4. הסכומים נבדקו על-ידי פקיד השומה ולפיהם הוצאה השומה.

היו"ר א. גיבלבר:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת מואב.

בועז מואב (תנועה לזכויות אזרח):

מתי נעשתה הערכה זו של 1,750,000 לירות?

משוער של 45 מיליון לירות. עד היום אין שינוי באומדן זה.

3. אילו הכיר המפרק הישראלי בתביעת המפרק הלוונדוני בגין ערבויות של סכום של 30 מיליון ליש"ט שנחתמו בתחילת ימיו של יהושע בן-ציון, היה הדבר עלול להפחית את שיעור הדיבידנד לנושי הבנק בארץ מ-41% בערך ל-25%. במקביל היה הדיבידנד בלוונדון מגיע ל-46%.

4. נושי הבנק בלוונדון לא נתבקשו לוותר על תביעתם נגד הבנק אף אינגלנד ואילו נושי הבנק בתל-אביב לא נתבקשו לוותר על תביעות נגד בנק ישראל. לפי ההסכם בדבר הפירוק המשותף יוותרו הנושים הגדולים של הבנק בלוונדון על תביעותיהם מן המפרק של הבנק הישראלי ומבנק ישראל.

5. הסכם הפשרה הופקד בידי נאמן, ויימסר למפרק קים רק לאחר מילוי תנאים מסויימים, שהעיקרי בהם הוא קבלת כתבי הוויתור מן הנושים הגדולים של הבנק בלוונדון. ההסכם טעון אישור נושי שני הבנקים ובתי-המשפט בארץ ובאנגליה.

4932. מימוש ההמלצות שבדו"חות על דרכים להגברת פריון העבודה

חבר-הכנסת ע. נוף שאל את שר האוצר ביום י"א בשבט תשל"ו (13 בינואר 1976):

בספר "הצל" שנכתב על-ידי משה שלו ומנחם פורטוגלי נאמר כי לוועדת הייעול העליונה להגברת פריון הייצור במשק, בראשות השר יהושע רבינוביץ, הוגש דו"ח על שאלת ההיעדרויות מהעבודה. באותו חודש הוגש דו"ח נוסף לוועדה בנושא ניידות עובדים. דו"ח שלישי הוגש בנושא שיפור היערכות השירותים למען הגברת הייצור, שהוכן על-ידי ועדה בראשות ד"ר משה מנדלבוים, המנהל הכללי של משרד המסחר והתעשייה.

אודה לכבודו אם יואיל להשיב לי:

1. האם נכונים הדברים הנ"ל?
2. אם כן — מה נעשה למימוש אותן הצעות שפורטו בדוחות?
3. אם לא בוצעו אותן הצעות, מדוע לא בוצעו?

תשובת שר-האוצר י. רבינוביץ:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.
2. ההמלצות שבדו"חות אומצו על-ידי ועדת הפריון העליונה. ביצוע ההמלצות הוטל על הממשלה, ההסתדרות ואירגוני המעסיקים. המעקב אחר ביצוע המלצות הדו"ח על צימצום ההיעדרות והדו"ח על הגברת הניידות הוטל על צוות בראשות שר העבודה. המעקב אחר ביצוע המלצות הדו"ח על שיפור השירותים לאזרח הוטל על ועדת-משנה בראשות מנכ"ל משרד המסחר והתעשייה. חלק מההמלצות בוצעו וחלק בתהליך ביצוע.

4958. טענה על מחיר של משרד האוצר כהפניית כספים לישראל

חבר-הכנסת ע. נוף שאל את שר האוצר ביום ט"ז בשבט תשל"ו (18 בינואר 1976):

בספר "הצל" שנכתב על-ידי משה שלו ומנחם פורטוגלי נאמר כי "כך קרה לפני חודשים מספר, כאשר

— שאילחות ותשובות (רבינוביץ, פעיל, גיבלבר, ארבלי-אלמוזלינו) —

2. האם פעולה זו מנעה ירידת שערי איגרות-החוב?

3. האם יש בידי משרד האוצר נתונים לאילו מקורות השקעה הזורם הכסף עליידי מוכרי איגרות-החוב?

תשובת שר-האוצר י. רבינוביץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בנק ישראל רכש בבורסה איגרות-חוב של המדינה בסכום של 135.3 מיליון לירות בחודשי ינואר-פברואר 1976.

2. פעולות הרכישה לא באו למנוע ירידות שערים של איגרות-החוב אלא למתן אותן. פעילות בנק ישראל בבורסה אינה מיועדת ליצירת שינויי מגמה בשוק המש"נ, ומצטמצמת במיתון תנודות שערים חריפות הנובעות מלחצים בלתי-ראציונאליים מבחינה כלכלית.

3. ככלל אין אפשרות להצביע על קשר חד-משמעי בין שימוש בכסף לבין מקור אותו שימוש, אולם ניתן להצביע על כך כי בחודשים ינואר-פברואר 1976 גדלה יתרת מילווה קצר-מועד שבידי הציבור בכ-75 מיליון לירות, וכמות המזומנים במחזור גדלה באותה תקופה בכ-250 מיליון לירות. כן היתה עלייה בצבירה של תכניות החסכון.

5191. ביטול מס הקנייה המוטל על פירות מיובשים מתוצרת מקומית

חברת-הכנסת ש. ארבלי-אלמוזלינו שאלה את שר האוצר ביום ט"ז באדר א' תשל"ו (17 בפברואר 1976):

בשבועון "החקלאות בחדשות" פורסם שכ-3 מיליון דולר מוצאים כל שנה על יבוא צימוקים ושיזפים מיובשים מתורכיה ומפרס, אף שישובי גבול הלבנון ופרודור ירושלים מסוגלים לספק את כל הצריכת השוק המקומי. כמו כן פורסם שמשרד האוצר מסרב, למרות בקשותיהם של שר המסחר והתעשייה ושר החקלאות, לבטל מס קנייה בשיעור 100% המוטל על פירות מיובשים מתוצרת מקומית, וכתוצאה מכך הייצור המקומי איננו כדאי, דבר שיכול לגרום לחיסול מטה-לחמם של המגדלים פירות אלה.

רצוני לשאול:

1. האם היתרום בשבועון תואם את המציאות?
2. אם כן — מה הם השיקולים להטלת מס קנייה בשיעור כה גבוה על הפירות המיובשים מתוצרת מקומית?
3. האם המצב הקיים איננו מסכן את הייצור המקומי ואת מקור פרנסתם של ישובי ההר?

תשובת שר-האוצר י. רבינוביץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא.
2. מס הקנייה על פירות מיובשים חל בעבר במידה שווה על היבוא והייצור המקומי. אולם על היבוא חל בנוסף על כך גם מס.
3. עם הפעלת מס ערך מוסף ביולי בוטל מס הקנייה על פירות מיובשים.

5192. התפטרותו של נציב מס הכנסה מר מן

חברת-הכנסת ש. ארבלי-אלמוזלינו שאלה את שר האוצר ביום ט"ז באדר א' תשל"ו (17 בפברואר 1976):

שר-האוצר י. רבינוביץ:

אינני יכול להגיד. אני מוכן לברר.

5077. ידיעה בדבר אי-סדרים בנייהול החשבונות של חברת "עץ לבוד"

חברת-הכנסת מ. פעיל שאל את שר האוצר ביום ב' באדר א' תשל"ו (3 בפברואר 1976):

בעתון "במוקד" מיום 8 בינואר 1976 התפרסמה כתבה קצרה על משטר תשלום המסים עליידי חברת "עץ לבוד". אבקש מאת כבודו להשיב לי על השאלות הבאות המתבססות על האינפורמציה הנ"ל:

א. האם נכונה האינפורמציה כי עבודת הפועלים שבנו את הווילה של מר יהודאי והחמרים ששימשו את הבנייה נרשמו בספרי החשבונות של חברת "עץ לבוד" כהוצאות ייצור?

ב. האם נכונה האינפורמציה כי אנשי מחלקת החקירות של מס ההכנסה גילו שחברת "עץ לבוד" חייבת סכומי מס ענקיים אשר לא שולמו לאוצר עד עצם היום הזה?

ג. האם נכון שמשרד האוצר נמנע במפגיע מלפתוח בתהליכים משפטיים נגד חברת "עץ לבוד" על עבירות במס הכנסה? אם כן — מה הסיבות לכך שלא נפתחו הליכים משפטיים?

ד. האם נכון שחברת "עץ לבוד" זוכה ליחס מיוחד מטעם משרד האוצר בגלל מעמדו הציבורי של אחד מבעליה, איש חירות, חברת-הכנסת יוסף קרמרמן?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

א. אינני רואה מקום לפרט מעל במה זו פרטים ורישומים הכלולים בספרי החשבונות של החברה כל עוד לא הסתיימו ההליכים המשפטיים.

ב. האינפורמציה איננה נכונה.

ג. אין זה נכון כי אנף מס הכנסה נמנע מלפתוח בהליכים פליליים נגד החברה הנדונה. לא ניתנו כל הנחיות מסוג זה.

ד. לא.

היו"ר א. גיבלבר:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מוקד):

האם יכול כבוד שר האוצר להשיב לי על אותן שאלות ביחס לחברה הנקראת "רכב אשדוד", הנמצאת בבעלותם של אותם בעלים, יהודאי וקרמרמן?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

ברגע זה אינני יכול להגיד לך שום דבר על חברה נוספת.

5190. רכישת איגרות-חוב בבורסה עליידי בנק ישראל חברת-הכנסת ש. ארבלי-אלמוזלינו שאלה את שר האוצר ביום ט"ז באדר א' תשל"ו (17 בפברואר 1976):

בחודשים האחרונים נקט בנק ישראל מדיניות של קניית איגרות-חוב בבורסה על-מנת לשמור על יציבות השערים.

רצוני לשאול:

1. בכמה מיליוני לירות הסתכמו רכישות איגרות-חוב של בנק ישראל בחודשים ינואר-פברואר 1976?

אודה לכבודו אם ישיב לי:

א. אילו אמות-מידה היוו את הבסיס להכרות שפרעם כאזור עירוני?

ב. האם אמות-מידה אלה אינן קיימות בישובים ערביים אחרים שלא הוכרו כאזורים עירוניים?

ג. מה הוא ההבדל, מבחינת בעל הקרקע, כאשר הכנסתו מחקלאות אינה מגיעה ל-50%, אם הקרקע שלו נמצאת באזור עירוני או באזור שלא הוכרו כעירוני?

ד. האם משרד האוצר הביא בחשבון שמרבית בעלי הקרקעות המוגדרות כ"לא חקלאיות" באזור העירוני שפרעם הן קרקעות בשטחים מצומצמים לשימוש מ-פחתי, ולא למסחר?

תשובת שר-האוצר י. רבינוביץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. קיימים שלושה מבחנים עיקריים להכרות אזור כלשהו כאזור עירוני לצורך מס רכוש, והם: ייעוד הש-טח; אופי האוכלוסיה ותעסוקתה באותו אזור; שווי הקר-קעות במקרה שהוא מעל לשווי המקובל באדמות חקל-איות.

ב. מבחנים אלה קובעים לגבי כל ישוב.

ג. הקובע לגבי תשלום מס רכוש הוא שווי הקרקע. קרקע באזור עירוני תוערך לפי שווי השוק, ומשתלם עליה מס בשיעור של 2.5%. אם המדובר במטע שאינו מיועד לבנייה ושוויו אינו עולה על 25,000 לירות רואים גם אותו כקרקע חקלאית לצורך חישוב המס. על קרקע חקלאית שיעור המס הוא 0.25% מערכה.

ד. המבחן הקובע בחוק לגבי קרקע לא חקלאית הוא שווי הקרקע, ואין נפקא מינה אם השימוש הוא משפחתי אם לאו.

5410. שיעור המסים המוטלים על קרקע שבעיבור חקלאי

חבר-הכנסת ב. מואב שאל את שר האוצר ביום כ' באדר ב' תשל"ו (22 במאריס 1976):

שפרעם הוכרזה על-ידי שר האוצר כאזור עירוני לצורך מס רכוש ב' באפריל 1968. בחלק מן האדמות הללו גדלים עצי זיתים עתיקים, שיש איסור לעקרם ול-הפכם לאדמת בנייה. נוצר מצב שהשמאי מעריך את הקרקע כשטח עירוני לבנייה, בעוד שערך הקרקע הוא נמוך הרבה יותר בגלל איסור של הוועדה המחוזית לת-כנון ולבנייה להפוך את הקרקע לקרקע לבנייה.

שאלותי הן:

1. מה הוא חלקן של הקרקעות בשפרעם הוזכות לעיבוד חקלאי?
2. האם בעלי הקרקעות מתפרנסים בעיקרם מהחק-לאות?
3. האם יש הצדקה לגביית מס רכוש בשיעור של קרקע עירונית מקרקעות חקלאיות שיש איסור בנייה עליהן?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

1. אין לנו נתונים בנושא זה.
2. לא.
3. איסור בנייה על קרקעות חקלאיות מוצא את ביטויו בשווי השוק שלהן. כידוע נקבע מס רכוש לפי

בעתון נמסר שנציב מס ההכנסה מר מן הגיש לשר האוצר את התפטרותו ושנעשה נסיון על-ידי שר האוצר להשפיע עליו לחזור מהודעתו זו ולהמשיך בתפקידו.

רצוני לשאול:

1. מה היו הנימוקים שנמסרו לכבוד השר על-ידי מר מן והביאוהו להתפטר מתפקידו כנציב מס הכנסה?
2. מה הן השגות שר האוצר על הטיעונים של נציב מס הכנסה?
3. מה הן השגות שר האוצר על הטיעונים של נציב מס הכנסה?

תשובת שר-האוצר י. רבינוביץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

עם הגשת התפטרותו מתפקיד נציב מס הכנסה הגיש מר יצחק מן מכתב אישי לשר האוצר.

5265. הכרה בהשקעות מהמרת איגרות "בונדס" כבהשקעות במטבע-חוץ

חבר-הכנסת י. פלומין שאל את שר האוצר ביום כ"ד באדר א' תשל"ו (25 בפברואר 1976):

לפי חוק עידוד השקעות הון פטורים משקיע-חוץ, שרכשו נכסים במטבע-חוץ, ממש עזבון (סעיף 55 לחוק). לפי המקובל מחוקי איגרות מלווה פיתוח ("בונד-דס") רשאים הממרים בארץ למטרות השקעה, כאשר דין ההשקעה כדיו מטבע-חוץ לכל דבר.

מתברר ששלטונות מס עזבון טוענים שנכסים של משקיע-חוץ, שנרכשו באמצעות המרת איגרות "בונדס", אינם נכללים במסגרת הפטור.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. האם נכונה הידיעה דלעיל?
2. מה בדעת השר לעשות כדי להימנע מיצירת רגשות קיפוח והטעיה אצל רוכשי איגרות הבונדס", המתמרכים על התופעה שצויינה לעיל?

תשובת שר-האוצר י. רבינוביץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. העניין הוסדר. שלטונות מס עזבון רואים עתה השקעות שנעשו במטבע ישראלי שנתקבל מפדיון איגרות "בונדס" כאילו היו השקעות במטבע-חוץ, וממ-י' לא מקבלים פטור ממש עזבון.

5384. המבחנים לסיווג אזורים לצורך מס רכוש

חבר-הכנסת נ. אליעד שאל את שר האוצר ביום ז' באדר ב' תשל"ו (10 במאריס 1976):

אזרחים רבים משפרעם פנו אלי בעניין מס רכוש החל על רכושם הקרקעי. כפי שאני מבין הכריז שר האוצר ב' באפריל 1968 על אזור שפרעם כעל אזור עירוני לצורך מס רכוש. לטענת אזרחים אלה אין הם רואים איזו הצדקה קיימת בהכרזה על שפרעם כאזור עירוני, כאשר ישובים ערביים אחרים, שמספר תוש-ביהם אף עולה על זה של שפרעם (כגון אום אל-פחם), או מתקרב או משתווה לו (כגון: תמרה, טייבה, טירה וכ'), ואשר ממדי התפתחותם העירונית והתעשייתית אינם שונים כלל מזה של שפרעם, אינם מוכרזים כאז-רים עירוניים, ולכן כל הקרקע אשר בתחומם נחשבת, לצרכי מס רכוש, כקרקע חקלאית.

ח-ט. חברת שירותי נפט. עדיין לא ניתן לקבוע מועד הסיום.

5530. התקופה המוכתרת כחשבון התשלום לכני רדיפות הנאצים

חברת-הכנסת ע. נוף שאל את שר האוצר ביום כ"ה בניסן תשל"ו (25 באפריל 1976):

אבקש מאת כבודו להשיב לי:

מה הסיבה לכך שמקבלי התגמולים לפי חוק נכי רדיפות הנאצים, תשכ"ז—1957, מקבלים את הסכומים הרטרואקטיביים, המורכבים מתגמולי יסוד ותוספת יוקר, באופן שתוספת היוקר מחושבת לא לפי המועד הנוכחי של התשלום, שנת 1976, אלא לפי חישובי תוספת היוקר בשנים קודמות, החל מ-1954?

תשובת שר-האוצר י. רבינוביץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מי שתבע תגמולים בתוך המועד שנקבע בחוק המ"קורי להגשת תביעות זכאי להם החל מיום 1 באפריל 1954.

מי שתבע תגמולים בתוך המועד שנקבע בחוק נכי רדיפות הנאצים (תיקון מס' 2), תשכ"ט—1969, זכאי להם החל מ-1 לחודש שבו הגיש את תביעתו.

החוק שאושר על-ידי הכנסת קובע כי סכום התגמולים החודשי יורכב מסכום מסויים לכל אחוז נכות, בצירוף תוספת היוקר המשתלמת בתקופה עליה משתלם התגמול על שכן שסכומו כסכום המתקבל כאמור.

מכאן שכאשר יש לשלם לנכה תגמולים על תקופה שחלפה, יש לחשב אותם בהתאם לתוספת היוקר שחלה בתקופה שהתגמול מתייחס אליה.

5567. התפטרותו של דירקטור בתעשייה האווירית בשל ניגוד עניינים שבין תפקידו ועיסוקיו האחרים

חברת-הכנסת ב. מואב שאל את שר האוצר ביום ד' באייר תשל"ו (4 במאי 1976):

שאלותי הן:

1. מדוע אין שר האוצר, הממונה על ביצוע חוק החברות הממשלתיות, תשל"ה—1975, פועל בהתאם לחוות-הדעת של היועץ המשפטי לממשלה בדבר הסתירה שבין היות פלוני אחד הדירקטורים בתעשייה האווירית ופעילותו בע"סוקים שיש בהם "כדי ליצור ניגוד עניינים עם תפקידו בדירקטור בחברה"?

2. מדוע אין שר האוצר פועל על-פי סעיף 22א(5) לחוק החברות הממשלתיות, האומר כי דירקטור יחדל לכהן לפני תום התקופה שלה נתמנה "אם נתקיימה בו אחת הנסיבות הפוסלות אדם מלהיות דירקטור"?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

הדירקטור הנזכר בשאלתה הודיע על התפטרותו.

היו"ר א. גיבלבר:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת מואב.

נועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

כבוד השר, האם ההתפטרות נכנסה לתקפה? האם היא אושרה על-ידי מועצת המנהלים?

שוי השוק של הקרקע, שבא לידי ביטוי בשיעור מס רכוש המשולם בנין אותה קרקע.

היו"ר א. גיבלבר:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת מואב.

נועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

כבוד השר, אם יתברר שעל קרקעות שיש איסור בנייה עליהן מוטל היום מס כמו על קרקע לבנייה, האם יורה שר האוצר להפחית את המס? אם בשפרעם יש מצב שקרקעות הניתנות לעיבוד חקלאי או שיש בהן עיבוד חקלאי, מוטלים עליהן מסים כאילו היו קרקעות לבנייה, האם השר יתן הוראה להקטין את המס?

שר-האוצר י. רבינוביץ:
אני חושב שכן.

5502. עלות הפרוייקט לאיסחון תת-קרקעי של הדלק

חברת-הכנסת י. בן-מאיר שאל את שר האוצר ביום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976):

זה זמן רב מדברים השלטונות על הצורך בהגדלת מלאי הדלק בארץ. יועץ הממשלה לענייני אנרגיה הודיע לפני שבועות מספר כי כסף רב יושקע בהכפלת מלאי הדלק בארץ וכי נעשים נסיונות לזרות מנהרות תת-קרקעיות לאיסחון הדלק. מומחים לנושא טוענים שישאל הייבת להקים מאגרים תת-קרקעיים העמידים בפני פגיעה ישירה ומוגנים מפני חבלה, אך יש לקבל ערבות מספקת למועד סיום בנייתם בטרם משקיעים כספים רבים.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

א. כמה עלה, עולה או יעלה הייעוץ בנושא זה, ומי אחראי לטיבו?

ב. כמה עלה, עולה או יעלה התיכנון, ומי אחראי לטיבו?

ג. כמה עלה, עולים או יעלו הניסויים?

ד. כמה יעלה הפיקוח?

ה. מה הוא פרק הזמן המשוער לביצוע הפרוייקט?

ו. כמה יעלה הפרוייקט המוגמר במטבע-חוץ?

ז. כמה יעלה הפרוייקט המוגמר במטבע ישראל?

ח. מי אחראי למועד סיום ביצוע הפרוייקט ומחירו הסופי ומה הן הערבויות?

ט. מי אחראי לתיפעול תקין של הפרוייקט כשיש-לם, ומה הן הערבויות?

י. מתי יגשו לשלב המעשה בתחום זה?

תשובת שר-האוצר י. רבינוביץ:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א-ב. הייעוץ והתיכנון הכללי ייעשו על-ידי חברה אמריקנית ויעלו 25,000 דולר לחודש, בתוספת 5% מעלות התיכנון המפורט.

ג. הניסויים טרם הסתיימו. עד כה הושקעו בני-סויים 16 מיליון לירות.

ד. הפיקוח יעלה 2% מעלות הפרוייקט בתוספת 35 סנט לכל מ"ק איסחון.

ה, ו, ז, י. כאמור טרם הסתיימו הניסויים, ולכן טרם ידוע.

ב. האם היה הבדל בהערכת המלאי ושיעור ההיטל בין מינהל הכנסות המדינה לבין חברות הדלק?
ג. איך נקבע סופית הסכום שהחברות היו חייבות תמורת היטל הפיחות על המלאי?
ד. מה היתה הסיבה וההצדקה לחלק את ההיטל לתשלום בשיעורים, מבלי לגבות ריבית על פיגור של כשנה בתשלומי ההיטל לאוצר?

ה. ויתור דומה נעשה מצד האוצר לתחנות הדלק, שמחזור המכירות שלהן נחשב לימים ספורים בלבד. האם יודע השר כי נעשה אתן הסדר תשלומים לשישה חודשים?

ו. מה היתה ההצדקה להסדר תשלומים זה?

ז. למה לא נגבתה מהן הריבית כחוק?

ח. למה לא הוטלו קנסות על אלה שפיגרו בתשלומים גם לפי ההסדר הנ"ל?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

א. מפאת רגישות הנושא לא ניתן לפרט נתונים על מלאי הדלק והגאז.

ב. לא.

ג. סך כל המלאי שהיה ברשות החברות הוערך בדולרים. מסך ערך המלאי בדולרים הופחתו כל ההלוואות והאשראים בדולרים שהחברות היו חייבות ביום הפיחות ואשר אושרו לשם מימון מלאי זה בהתאם לסעיף 29ב של התקנות. היתרה בדולרים הוכפלה בהפרש בין השער הישן לשער החדש של הדולר, והסכום שהתקבל נגבה כהיטל.

ד. ההיטל נגבה בשיעורים ללא ריבית לפי קצב מימוש המלאי. כל עוד המלאי לא נמכר, לא היה שום יתרון כספי לבעליו משינוי השער.

ה.—ח. מבקר המדינה, בדו"ח מס' 26, התייחס לנושא הסדר התשלומים, ובתשובת האוצר למבקר נאמר גם כי בעתיד, כאשר יוטל היטל על מלאי דלק, יהיה האוצר צמוד למועד שייקבע בתקנות לסילוק תשלום ההיטל.

חשב אגף המכס והבלו הורה לתחנות המכס לגבות ריבית בשיעור של 15% לשנה מתחנות הדלק ששילמו את ההיטל בשישה תשלומים חודשיים. כן הורתה הנהלת האגף לתחנות המכס לגבות גם את הקנס הקבוע בחוק מתחנות הדלק שלא שילמו את ההיטל לפי ההסדר שנקבע.

5648. נכית מס הכנסה מצוותי אוויר וים

חבר-הכנסת י. גולן שאל את שר האוצר ביום י"ט באייר תשל"ו (19 במאי 1976):

בעת תחיקת הרפורמה והפעלתה במאסר אשתקד דובר כי לגבי קציני הים והטייסים תופעל הרפורמה המעשית החל מ'1 באפריל 1976. כעת, חודש-יחצני לאחר תאריך זה, הנני שואל:

1. התוכל לאשר כי אמנם גובים מקציני הים וצוותיהם את המס כאמור ברפורמה?

2. האם אמנם נגבה מס כדין מצוותות האוויר?

3. האם מכל צוותות הקרקע בחברות המובילות וברשות הנמלים, המשרתים בנמל-התעופה, באשדוד ובחיפה, גובים מס כדין?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

שר-האוצר י. רבינוביץ:

אני יודע רק שהוא הגיש את ההתפטרות. האם היא נכנסה לתוקף — נדמה לי שלא, אבל אני מוכן לברר.

5587. השפעת הרפורמה במסים על גביית מסים מעצמאים ומחברות

חברת-הכנסת נ. קצב שאלה את שר האוצר (ביום י"א באייר תשל"ו (11 במאי 1976):

אודה לכבודו אם יודיעני:

האם חל שיפור בגביית מסים מעצמאים ומחברות בעקבות הרפורמה?
האם יכול למסור השר נתונים בנוגע?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

בשנת 1975 גדלה הגבייה מעצמאים בשיעור של 42.2% לעומת השנה הקודמת, ואילו הגבייה מחברות גדלה בשיעור של 50.2%.

5600. מניעת העלמות הכנסות וקביעת קריטריונים לחישוב התוצר הלאומי

חבר-הכנסת י. גולן שאלה את שר האוצר ביום י"ב באייר תשל"ו (12 במאי 1976):

לאור המספרים השונים המתפרסמים בכלי התקשורת על היקף העלמות הכנסה, הריני מבקש להשיב לי:

1. מה עשה האוצר כדי לקבוע מה הוא היקף העלמות ההכנסה?

2. מתי נקבעו לאחרונה הקריטריונים בחישוב התוצר הלאומי?

3. האם מאז נבחנו אלה ואושרו מחדש?

4. האם לאור ההערכות כי היקף ההון השחור וקצב היווצרותו גדלו מאוד באחרונה ניתנו הנחיות לבדיקה מחדש?

5. האם רצוי לקבוע קריטריונים חדשים ולעדכנם מדי פעם, כאשר על-פיהם יחשבו בעתיד את חשבונות התוצר הלאומי השנתי?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אין מדינה בעולם המסוגלת לקבוע היקף העלמות הכנסה. האינדיקציה המקובלת היום בשירותי מסים מתקדמים היא לקבוע מה היא תוספת המס שניתן להשיג כתוצאה מעבודת מפקחי המס, וכן לערוך בדיקות בענפים שקיימת בהם סבירות גבוהה של העלמות הכנסה כדי להעלות את רמת הדיווח והשומה. אגף מס הכנסה נוהג בדרך זו.

2—5. הקריטריונים לחישוב התוצר הלאומי הם קריטריונים מדעיים, המקובלים במוסדות הכלכליים הבינ"לאומיים, ואנו מתעדכנים באופן שוטף.

5639. גביית היטל הפיחות מחברות דלק וגאז

חבר-הכנסת א. אפרת שאל את שר האוצר ביום י"ט באייר תשל"ו (19 במאי 1976):

לפי דו"ח מבקר המדינה חל פיגור ניכר בגביית היטל הפיחות של נובמבר 1974 מחברות הדלק והגאז. האוצר גם לא גבה את הריבית על הפיגור בתשלומים.

אבקש לדעת:

א. מה היה מלאי הדלק שבידי עשר חברות הדלק והגאז ביום הפיחות?

חוברת ל"ח, ישיבה שכי"ג

— שאילתות ותשובות (רבינוביץ, מואב, גיבלבר, לוי) —

ב. אם הדברים נכונים או נכונים בחלקם, מדוע יש פטור ממסים על מטוסים ועל דלק למטוסים לבעלי מטוסים פרטיים?

ג. מי מעניק אישור להקצבת מטבע-חוץ לקניית מטוסים בחוץ-לארץ? האם כל אורח ישראלי יכול לקבל הקצבת מטבע לצורך הזה?

ד. האם בידי מינהל הכנסות המדינה רשימת בעלי המטוסים הנ"ל?

האם המטוסים המיובאים נרכשו כהוצאה פטורה ממס? אם כן — בשל אילו סיבות? אם לא — האם נבדק על-ידי מס הכנסה תשלום המס השייך לאותה הכנסה נקייה שבה נקנו המטוסים הנ"ל?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

א-ב. נתוני הרשות לתעופה אורחית שליד משרד התחבורה על מצבת כלי הטיס בחודש יולי 1976 מראים שקיימים 105 כלי טיס בבעלות חברות, מהם 56 לחקל-אות ו-49 להסעת נוסעים שלא בקווים סדירים, וללימוד טיס. בבעלות פרטית מצויים 23 מטוסים בלבד. ובסך-הכל קיימים 128 מטוסים. על אלה אפשר להוסיף 28 דאונים בבעלות הקלוב לתעופה.

כלי הטיס חייבים בהיטל בשיעור 15%, וכן הדלק להפעלת כלי טיס אלה. שיעור המס הנוכחי נובע מהסכם גאט"ט, החובל את המדינה. כמות הדלק הנצרכת למטרות טיס פרטי היא בלתי-מסומות.

ג. יבוא מטוסים נעשה במסגרת צו יבוא חפשי, ועל כן יכול כל אורח לקבל הקצבה מבלי שהמפקח על מטבע-חוץ יצטרך לאשר כל מקרה.

ד. בידי שלטונות המס מצוי המידע הדרוש בקשר לאחזקה ורכישה של מטוסים אלה, והם עושים בו את השימוש הדרוש.

5806. שנינויים בהתפלגות ההכנסות ואי-השוויון

בהתפלגות

חבר-הכנסת ש. לוי שאל את שר האוצר ביום ט' בסיון תשל"ו (7 ביוני 1976):

אודה לך אם תואיל להשיב על השאלות הבאות:

א. מה היה חלקו היחסי של העשירון התחתון בסך ההכנסה ב-1975 וברבע הראשון של 1976?

מה היה חלקו של העשירון התחתון בסך ההכנסה בשנת 1970?

ב. מה היה חלקו היחסי של העשירון העליון בסך ההכנסה ב-1975 וברבע הראשון של 1976?

מה היה חלקו היחסי של העשירון התחתון בסך ההכנסה בשנת 1970?

ג. האם נכונה ההנחה שההכנסות שבעליהן לא הצהירו עליהן אינן נכללות, לפחות בחלקן, בחישובים הנ"ל?

ד. מה הן התשובות על השאלות א-ב שלעיל כאשר המדובר הוא בהכנסה הנקייה?

ה. כמה אחוזים מבעלי ההכנסה במדינה נמצאים מתחת להכנסה הממוצעת?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

א-ב. חלקו היחסי של העשירון התחתון של שכי-רים בסך ההכנסה בשנת המס 1975 היה 3%, ושל העשי-

1-2. הרפורמה במס הכנסה הופעלה כחוק. חלק מן המס משולם על-ידי החברות במסגרת ההסכמים לשמירת הנטו, ואין הדבר נוגד את החוק.

3. המס נגבה כדין בחברות המובילות וברשות הנמלים, בנמל-התעופה, באשדוד ובחיפה.

5721. חוקיות מעשיו של מנהל המכס לשעבר

חבר-הכנסת ב. מואב שאל את שר האוצר ביום ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976):

"העולם הזה" מיום 26 במאי 1976 פירסם כתבה המתארת מתן פטור ממסים, שלא כחוק, לסר אייויק וולפסון, על-ידי מנהל המכס לשעבר דוד פלד, ומתן טובת-הנאה לדוד פלד על-ידי מר וולפסון בצורה של הנחה במחיר דירה שמכר לו.

שאלותי הן:

1. האם הדברים האלה שפורסמו בכתבה הם נכונים? אם כן — האם אין בכך משום חשד על עבירות של קבלת שוחד ומתן שוחד?

2. אם הדברים נכונים רק בחלקם, אילו מהם נכונים ואילו אינם נכונים?

3. האם חקרה או חוקרת המשטרה את החשד על מתן השוחד מצד נתוני השוחד ומצד מקבלו?

4. האם עבר מנהל המכס לשעבר על החוק והתקנות באשרו פטור ממסים לעולה בתום שלוש שנים לעלייתו תו ארצה?

5. בכמה מקרים אושר על-ידי הנהלת המכס פטור ממס לעולים בתום שלוש שנים לעלייתם ארצה?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

1-4. העניין נמצא עדיין בחקירת המשטרה, ועל כן אמנע מלהשיב על השאלות בשלב זה.

5. עד 1 בינואר 1974 היתה למכס סמכות חוקית להאריך תקופות זכאות לגבי מקרים שהיה הצדק לכך, כגון מחלות, שביחות בנמלים בחוץ-לארץ ובארץ, קבלת מידע מוטעה על-ידי האישים בניציגויות ישראל בחוץ-לארץ. סמכות זו אינה קיימת עוד.

היו"ר א. גיבלבר:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת מואב,

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

כבוד השר, האם התשובה שלך על שאלה 5 כוללת גם את המקרה של דוד פלד?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

אינני יכול להגיד לך בעל-פה. אני מוכן לברר זאת.

5781. תשלומי מס של בעלי מטוסים פרטיים

חבר-הכנסת ש. לוי שאל את שר-האוצר ביום ד' בסיון תשל"ו (2 ביוני 1976):

"בידיעות אחרונות" מיום 1 ביוני 1976 נאמר שבע-ליהם של 137 המטוסים הפרטיים בישראל פטורים מתשלום מס ומסים כל שהם על כלי הטיס שהם ייבאו מחוץ-לארץ. הם אינם משלמים מסים כל שהם גם על הדלק שהם רוכשים בארץ בשביל מטוסייהם.

אבקש להשיב לי:

א. האם הדברים שנזכרו לעיל נכונים? אם אינם נכונים, מה נכון?

— גוסף על כך הסתכם יבוא מכוניות לעולים ב־1,945 יחידות בשנת 1975, וברביע הראשון של 1976 ב־321 יחידות.

ב. בשנת 1975 שולם מס לפי הפירוט הבא :

עד 1,300 סמ"ק	292.2 מיליון לירות
1,300 עד 1,800 סמ"ק	211.6 מיליון לירות
מעל 1,800 סמ"ק	92.9 מיליון לירות
עולים שילמו מס בסכום של	10.0 מיליון לירות
ובסך־הכל שולם מס שהסתכם ב־	606.7 מיליון לירות

ברביע הראשון של 1976 שולם מס לפי הפירוט הבא :

עד 1,300 סמ"ק	111.2 מיליון לירות
1,300 עד 1,800 סמ"ק	93.9 מיליון לירות
מעל 1,800 סמ"ק	34.3 מיליון לירות
עולים שילמו מס בסך	2.2 מיליון לירות
ובסך־הכל שולם מס שהסתכם ב־	241.6 מיליון לירות

ג. ערך הפטור ב־1975 —

עד 1,300 סמ"ק	6.0 מיליון לירות
1,300 עד 1,800 סמ"ק	3.0 מיליון לירות
1,800 סמ"ק ומעלה	9.25 מיליון לירות
בסך־הכל	18.25 מיליון לירות

בינואר—מארס 1976

עד 1,300 סמ"ק	3.7 מיליון לירות
1,300 עד 1,800 סמ"ק	0.9 מיליון לירות
1,800 סמ"ק ומעלה	6.0 מיליון לירות
בסך־הכל	10.6 מיליון לירות

ד. שיעור המס מהמחיר לצרכן, בלא מס ערך מוסף, הוא כדלקמן :

עד 1,300 סמ"ק	65%
1,300 עד 1,800 סמ"ק	65%
1,800 סמ"ק ומעלה	70%

ה. נתוני ההתפלגות של יבוא המכוניות הם לפי נפח מנוע ולא לפי המחיר לצרכן.

ו. שאלה זו אפנה לשר התחבורה.

5830. הפיגור של עצמאים וחברות בתשלום מס הכנסה

הברי־הכנסת ש. לוי שאל את שר האוצר ביום י' בסיון תשל"ו (8 ביוני 1976):

אבקש מאת שר האוצר להשיב לי :

א. כמה מעבידים אינם מגישים דו"חות על ניכ"יים במקור משכר עבודה וממשכורת תוך שבוע ממועד התשלום, כנדרש ?

ב. מה הם האמצעים הננקטים נגד המעבידים האלה ?

ג. האם נעשית פעולה מיוחדת לחיסולן של יתרות חוב למס הכנסה, שלא תוך כדי העבודה השוטפת של האגף ? אם כן — מה היא ? אם לא — מדוע לא, והאם מוכן השר להורות על ביצוע פעולה כזאת ?

רון העליון — 22.1%. לא קיימים בידינו נתונים לגבי עצמאים בשנת המס 1975 ואין בנמצא נתונים לגבי שנת 1976.

ג. הנתונים על העצמאים מבוססים על שומות סופיות בלבד.

ד. ניתן לאמוד את חלקו של העשירון התחתון בשנת 1975 ב־3.7%, ושל העליון — ב־19.1%, לאחר הפחתת מס ומיליות חובה.

5807. השימוש ברכב פרטי וברכב חיש והמיסוי עליהם

חבר־הכנסת ש. לוי שאל את שר האוצר ביום ט' בסיון תשל"ו (7 ביוני 1976):

אודה לך אם תואיל להשיב על השאלות הבאות :

א. מה הוא המספר הכולל של המכוניות החדשות שנכנסו לשימוש בשנת 1975 וכן ברבע הראשון של 1976, ומה היא ההתפלגות של הרכב לפי קאטגוריות אלה :

1. עד 1,300 סמ"ק (של נפח המנוע);
2. בין 1,301 סמ"ק לבין 1,600 סמ"ק;
3. בין 1,601 סמ"ק לבין 2,000 סמ"ק;
4. מעל 2,000 סמ"ק.

ב. מה הם סכומי המס הכולל ששולמו לקופת האוצר בעד כלי רכב חדשים על־פי כל קאטגוריה וקאטגוריה כנ"ל ?

ג. מה הוא ערך הפטור שניתן לרוכשים שונים של רכב, על־פי כל קאטגוריה וקאטגוריה כנ"ל וכן על־פי הסיבות השונות לפטור ?

ד. מה הוא השיעור הממוצע של המס הכולל ביחס למחיר הרכב לפני הטלת המס — גם זאת בכל קאטגוריה וקאטגוריה כנ"ל ?

ה. כמה מכוניות נוסעים נרכשו ב־1975 וב־1976 (וכמה בממוצע לחודש) במחיר שמעל לרבע מיליון לירות ישראליות? האם למינהל הכנסות המדינה רשימה שמית של בעלי מכוניות הנוסעים הללו ?

ו. מה היא צריכת הדלק הממוצעת של מכוניות שנפח המנוע שלה עד 1,300 סמ"ק, ומה היא צריכת הדלק הממוצעת של מכוניות בעלת נפח מנוע מעל 2,000 סמ"ק? כמה דלק לשנה צורכת בממוצע מכונית מהסוג הגדול יותר הנ"ל וכמה דלק צורכת בממוצע מכונית מהסוג הקטן הנ"ל ?

שר־האוצר י. רבינוביץ:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. שיווק כלי רכב בשנת 1975 הסתכם בכ־19,523 יחידות, מהן 16,497 מיבוא ו־3,026 מייצור מקומי; ברביע הראשון של 1976 שווקו 5,871 כלי רכב, מהם 1,020 מייצור מקומי.

התפלגות לפי נפח מנוע :

עד 1,300 סמ"ק	בשנת 1975	10,442 יחידות מיבוא ומייצור מקומי
ברביע הראשון של 1976	2,973 יחידות	
1,300 עד 1,800 סמ"ק	בשנת 1975	4,717 יחידות
ברביע הראשון של 1976	1,797 יחידות	
1,800 סמ"ק ומעלה	בשנת 1975	1,443 יחידות
ברביע הראשון של 1976	490 יחידות	

במקרה של דחיית תשלום חוב ניכויים. הנושא של הסדרי חוב ניכויים באמצעות הבנק הובא לאחרונה לדיון בוועדת הכספים. ועדת הכספים המליצה על המשך ההסדר תוך כדי צימצום היקף הסכומים והמקרים שבהם ניתנים הסדרים אלה.

ו. פקיד השומה לגבייה מיוחדת מוסמך במסגרת פקודת מס הכנסה להפחית ולתקן שומות ככל פקיד שומה אחר. כאשר יש צורך להפחית שומה סופית נעשה התיקון במסגרת סעיף 147 לפקודה, באישור הנציב. פעולות אלה נעשות במסגרת המקובלת לגבי כלל משרדי השומה ואין בנפרד סטאטיסטיקה של הפחתת שומות סופיות במשרד פקיד שומה לגבייה מיוחדת.

ז. חובות קשיי-גבייה על-פי הגדרת שלטונות המס הם חובות משומות שנערכו לשנים קודמות וטרם נגבו. ביום 1 באפריל 1975 הסתכמו חובות אלה ב-128 מיליון לירות, וביום 1 באפריל 1976 הסתכמו חובות אלה ב-156 מיליון לירות. חובות אלה מתייחסים בחלקם לחברות בפירוק, לגישומים פושטי-רגל, מנותקים או נפטרים. בעת גבייתם הממשית יחוייבו גישומים אלה בריבית והפרשי הצמדה כחוק.

5838. מעקב אחרי תנועת הדולרים שברשות היהלומנים הכרה-הכנסת א. אפרת שאל את שר האוצר ביום י"א בסיון תשל"ו (9 ביוני 1976):

לפי דו"ח מבקר המדינה לא דיווחו היהלומנים למשרד האוצר על מלוא סכומי הדולרים שעמדו לרשותם מהי-צוא ולא המירו את מלוא הסכום בלירות בהתאם לחוק.

א. האם ידוע למשרד האוצר מה עושים היהלומנים בסכום הדולרים שלא הומר ושלא דווח עליו?

ב. האם דווח לאוצר מה הוא הסכום שהושקע על-ידי היהלומנים לגידול המלאי?

ג. מה היא חוות-הדעת של המפקח על ענף היהלום-מים בקשר לתופעה זו?

ד. מה חושב השר לעשות שהאוצר יקבל דיווח מעודכן ומלוא סכום הדולרים יבוא ארצה ויפקד או יומר בלירות ישראליות?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

האוצר מקבל באמצעות המפקח על היהלומנים, שהוסמך לצורך זה על-ידי המפקח על מטבע-חוץ, דיווח מעודכן ומלא על כל הדולרים, ערך מוסף של היהלומנים, המופקדים בבנקים או הממרים ללירות ישראליות.

לפי השיטה הנהוגה מתחייב היבואן בעת יבוא חמרי-הגלם להמיר מטבע-חוץ בלירות ישראליות, ועליו לפרוע את התחייבותו תוך שלושה חודשים ממועד היבוא בסכום הערך המוסף המוטל עליו.

המפקח על היהלומנים מנהל מעקב מלא אחר הפקדת הדולרים על-ידי היהלומנים בבנקים, והדולרים נרשמים לאחר ההמרה בלירות ישראליות במשרד אגף היהלומנים לזכותם של היהלומנים לכיסוי התחייבותיהם.

הביקורת על תנועת הדולרים בבנקים היא מלאה, ואין האוצר יודע על יבוא של יהלומנים שלא דווח עליו.

ד. האם ניתנות המלצות להלוואות בנקאיות למעבידים לשם תשלום ניכויים משכר? אם כן — מה היה היקף ההלוואות בשנת הכספים האחרונה?

האם קיים רישום מסודר ומרוכז של ההלוואות הללו לפי סוגי החייבים וגודל חובם?

ה. האם קיימים הסדרי תשלומים ישירים למעבידי דים כדי שישלמו בעזרתם ניכויים משכר? אם כן — באיזה היקף? איך מתנהלים הרישום והדיווח של הסדריים אלה?

ו. האם יש בפקודת מס הכנסה או בצווים של שר האוצר או רשות אחרת אסמכתא לדחיית מועד התשלום של ניכויים במקור? אם כן — מה היא האסמכתא? אם לא — האם לדעת השר יש מקום להמליץ על מתן הלוואות בנקאיות לפרעון חובות בגין ניכויים משכר וממש-כורת?

ז. בכמה מקרים ערך פקיד השומה לגבייה מיוחדת שומות של פשרה, שבהן הוקטנה הכנסה שנקבעה קודם לכן כסופית? בכמה הסתכמו הקטנת הכנסה והקטנת הניכוי המגיע בשנת הכספים האחרונה? מה הן הסיבות להקטנת הכנסה שנקבעה קודם לכן כהכנסה סופית?

ח. מה הוא סך חובם המצטבר של עצמאים המוגדרים כ"גישומים קשיי-גבייה"? מה הוא חובם של גישומים קשיי גבייה שהצטבר בשנים 1960—1965, 1965—1970, 1970—1975? מה הוא ערכם הריאלי של החובות שהצטברו אצל "גישומים קשיי-גבייה" בכל קבוצה מהשנים הנ"ל?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. כ-15,000 מעבידים מתוך 70,000 אינם מגישים דו"חות במועד חוקי.

ב. האמצעים הנוקטים נגד מעבידים אלה הם: הטלת קנס במסגרת סעיף 188 לפקודה, מ-50 לירות ועד 200 לירות לכל שבועיים של פיגור, והטלת קנס פיגור בשיעור של 1% לכל שבועיים פיגור. החוק מסמיך את פקיד השומה להעביר את התיקים לתביעה פלילית. בשנה האחרונה הועברו לטיפול משפטי 850 תיקי מעבידים.

ג. בשנה החולפת גוייסו כ-75 עובדים ארעיים למיבצעו אכיפת גבייה נגד חייבי מס סרבנים. גם השנה גוייסו כ-100 עובדים, לחודשיים, למיבצעים דומים. כמו כן יוחל השנה בהכנת מרשם מודיעין מרכזי, ובו ירוכז מידע לצורך הטלת עיקולים על חובות בבנקים וכספים אחרים של סרבני מס.

ד. בשנת הכספים 1975 ניתנו המלצות להסדרי תשלום באמצעות הבנק לתשלום ניכויים בהיקף של כ-120 מיליון לירות. קיים לוח סילוקין מסודר להסדרי תשלום אלה, הן בנציבות מס הכנסה והן אצל החשב הכללי.

ה. הסדרי תשלום באמצעות הבנק והסדרי תשלומים ישירים ניתנים למוסדות הממומנים בחלקם על-ידי תקציב המדינה, ו/או למפעלים שאין כל דרך אחרת לגבות מהם את המס. הרישום והדיווח מתנהלים באמצעות כרטיס מעקב לכל מעביד, שבו מפורטים בין היתר גם הסדרים אלה.

ו. על פיגור בתשלום ניכויים מוטל על-פי החוק קנס בשיעור של 1% לכל שבועיים. הוראה זו חלה גם

5917. בקשת דפוס "הצופה" לאישור ביטוח הצמדה להלוואה

חברת הכנסת מ. פרידמן שאלה את שר האוצר ביום כ"ד בסיון תשל"ו (22 ביוני 1976):

בידיעות שפורסמו בעתונות נאמר כי בעקבות החמרה במצבה הפיננסי של המפד"ל ולאור צרכיה הכספיים הדחופים "הסכים שר האוצר לתת ביטוח הצמדה להלוואה בסך שלושה מיליון לירות. הסכמת שר האוצר ניתנה לאחר לחצים שהפעילו עליו ראשי המפד"ל, ובעיקר שר הדתות וחברת הכנסת אברהם מלמד". עוד נאמר בידיעה כי "רשמית יינתן ביטוח הצמדה לדפוס הצופה, אולם ברור שהסכף יועבר למפד"ל, לאחר שיקווזו ממנו המש" כורות לעובדי הצופה בטענה כי העתון חייב כספים רבים למפלגה".

שאלותי הן:

א. האם ידיעה זו נכונה?

ב. מה היו השיקולים הכלכליים בהענקת ביטוח הצמדה כמתואר בידיעה?

ג. האם יש אירגונים, מפלגות או עתונים אחרים הנהנים מתנאי ביטוח הצמדה דומים? אם כן — מי הם?

ד. אם התשובה על השאלה ג' היא שלילית, איך מצדיק השר את זכותם המיוחדת של מוסדות המפלגה הדתית-לאומית או בטאונה לתנאים אלה?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א-ב. לא.

ג. דפוס "הצופה" ביקש ממשד האוצר לאשר ביטוח הצמדה להלוואה בסכום של 1.5 מיליון לירות. ביטוח הצמדה להשקעות בבת-דפוס אושר על-ידי משרד האוצר, כמקובל לגבי הלוואות פיתוח.

בקשת דפוס "הצופה" נמצאת בבירור.

ד. שר האוצר הודיע לבית-המשפט העליון כי אין הוא מתכוון לאשר ביטוח הצמדה להלוואות שיקבלו מפלגות.

5926. שאלת הסרת הפיקוח על מטבע-חיון

חברת הכנסת ה. זיידל שאל את שר האוצר ביום כ"ד בסיון תשל"ו (22 ביוני 1976):

אבקש לדעת:

1. האם יפעל משרד האוצר להסרת הפיקוח על מטבע-חיון?

2. אם כן — אימתי?

אם לא — מה הן הסיבות לאי-הסרת הפיקוח?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא.

2. מצב מאוזן התשלומים של ישראל, הגרעון המסחרי והצורך בגיוס הון, הבטחת העברת הכספים לארץ והצורך בקביעת עדיפות בהקצאת מטבע-חיון מחייבים המשך הפיקוח על מטבע-חיון.

5935. דין המתנות וטובות-ההנאה הניתנות לעובדי מדינה

חברת הכנסת ש. אלוני שאלה את שר המשפטים ביום כ"ד בסיון תשל"ו (22 ביוני 1976):

1. מה הם השיקולים והקריטריונים שהיועץ המשפטי טי לממשלה מחליט על-פיהם להעמיד עובד ציבור לדין בשל קבלת מתנות וטובות-ההנאה ישירות או עקיפות שלא במסגרת יחסי רעות אישיים?

2. האם הובאה לפני היועץ המשפטי לממשלה רשימת החברות הממשלתיות הנוהגות לשלוח שי לחגים "לפקידי ממשלה בכירים שהם עומדות בקשר עמם", כמתואר על-ידי אגף החקירות של משרת ישראל במסי-בת עתונאים שנערכה ביום 9 ביוני 1975 או בסמוך ליום זה (ראה "מעריב" ו"ידיעות אחרונות" מיום 10 ביוני 1975)?

3. אבקש את השר להביא לידיעת הכנסת את רשימת החברות הנ"ל וכן את רשימת הפקידים הבכירים המקבלים שי זה, תוך תיאור סוגי המתנות וערכן הכספי?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

(שר המשפטים השיב על השאלות 1—2 ב-14 ביולי

1976.)

לשאלה 3: הוראת פרק-משנה מס. 42.7 בתקש"ר אוסרת על עובד מדינה לקבל מתנה או טובת-הנאה באיזו צורה שהיא מכל אדם או מוסד הקשור עם משרדי הממשלה.

פיסקה 42.741 מחייבת להחזיר מתנה לשולחה בצ"י רוף מכתב המסביר כי אסור לעובדי מדינה לקבל מתנות או טובות-הנאה אחרות מאת הציבור בעד עבודתו או בקשר עמה.

5950. גביית מסים מאייבי נתן על רווחי ספינת "השלום" חברת הכנסת ז. שובל שאל את שר האוצר ביום כ"ט בסיון תשל"ו (27 ביוני 1976):

בשאלתה מס' 4695 לשר התקשורת שאלתי אם ספינת "השלום" של מר א. נתן נמצאת בתחום הטריטוריאלי של ישראל ואם נגבים ממנה מסים על-פי החוק. מתשובת שר התקשורת על השאלתה הנ"ל וכן ממכתב נוסף שקיב-לתי ממנו עולה כי אין רשיון לספינת "השלום", ועל כן אין היא משלמת תמלוגים לאוצר אלא רק תשלומים בעד שירותי ראדיו-טלפון בלבד.

שאלותי הן:

1. מה הסיבה שמשרד האוצר אינו גובה מס הכנסה כחוק מהכנסות הספינה מפרסומת?

2. האם יש קשיים בגביית מסים, שצריכים להגיע למיליוני לירות בהתחשב בכמות החומר המסחרי הרב המשודר מהספינה ולאור הרווחים שבעליה מודיע עלי-הם?

3. האם רשומה הספינה כאגודה עותמאנית בישראל?

4. האם מוכן השר להורות על גביית מסים כחוק מהכנסות האניה?

אם לא — מה הסיבה לכך?

5. אם וכאשר יופעלו שידורי טלוויזיה מהאניה, האם גם אז ימשך האוצר שלא לגבות מס הכנסה מהכנסות האניה?

עצמאים וחברות. לעומת זאת בחודשים של סוף השנה מרוכזים תשלומי מקדמות ומועד פרעונם הסופי של הסדרי התשלומים המיוחדים.

ג. לגבי עצמאים, אם שנת הבסיס היא 1974, שיעור המקדמה לשנת 1976 הוא 140%. אם שנת הבסיס היא 1973, השיעור הוא 170% אחוז. לגבי חברות השיעור הוא 160% ו-180% אחוז, בהתאמה.

במשך שנת 1973 עלו המחירים לצרכן ב-26.4%; במשך שנת 1974 עלו המחירים לצרכן ב-56.2%; ובמשך שנת 1975 עלו המחירים רק ב-23.5%.

לפי הערכות מינהל הכנסות המדינה היה גידול ההכנסה הממוצעת של עצמאים בשנת 1973 20.5%, וב-1974 — 28%. אין בידינו עדיין הערכות סופיות לגבי שנת 1975.

ד. אין הערכה.

5958. ניכוי מס הכנסה מריבית על הלוואות אנונימיות

חברת הכנסת ב. מואב שאל את שר האוצר ביום א' בתמוז תשל"ו (29 ביוני 1976):

הרפורמה במיסוי הישיר הקטינה את שיעורי מס ההכנסה, תוך תיקון עיוותים ובתקווה שעצמאים יצהירו על הכנסותיהם ויקטן שוק ההון השחור. חלק מן ההון השחור מפוע במאזנים של חברות כהלוואות נושאות ריבית שמקורן אנונימי.

שאלות הן:

1. האם נכון הדבר שמפעלים וחברות, ובהם קיבו"צים, "תנובה" וגופים ציבוריים אחרים, מורשים להציג במאזניהן הרשמיים הלוואות שמקורן אנונימי כנגד ניכוי מס גבוה יותר מן הריבית?

2. מה הוא שיעור המס המנוכה מריבית על הלוואות אנונימיות?

3. האם ניכוי מס על ריבית של הלוואות אנונימיות מעוגן בחוק ובתקנות?

4. מדוע נותנים משרד האוצר ואגף מס הכנסה לגיטימציה לשימוש בהון שחור שמקורותיו אנונימיים ושקרוב לוודאי לא שולם עליו מס הכנסה כחוק?

5. מה הוא היקף ההון ממקור אנונימי שהופיע במאזנים שהוגשו למס הכנסה לתאריך 31 במרס 1975?

6. מדוע אין משרד האוצר "שם ידו" על כספי הלוואות אלו או על חלק מהם?

שר האוצר י. רבינוביץ:

1—3. בתקנה 2(א) לתקנות מס הכנסה (ניכוי מרי"בית), תשכ"א—1961, מפורטים שיעורי ניכוי מס הכנסה מריבית שמשולם חייב בניכוי שאיננו מוסד בנקאי. אין בתקנה זו הוראות לעניין הצגת הסכומים במאזן.

4. משרד האוצר נוקט את כל האמצעים לגביית המס המגיע

5. אין נתונים מרוכזים.

6. ראה את התשובות על השאלות 1—4.

חיו"ר א. ניבלר:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת מואב.

שר האוצר י. רבינוביץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1—2. נושא חברות במס של אייבי נתן וספיעו נמצא בבדיקה, הנמשכת זה זמן מה. אם הבדיקה תראה כי קיימת כאן חבות במס, מובן שנפעל בכל האמצעים כדי לגבות את המס בהתאם.

3. לא.

4—5. כאמור בתשובה על שאלה 1, אם נמצא כי קיימת חבות במס ייגבה מס הכנסה גם מהכנסות האניה מפרסומת בטלוויזיה.

5957. קצב הגבייה של מס ההכנסה

חברת הכנסת ש. לוי שאל את שר האוצר ביום א' בתמוז תשל"ו (29 ביוני 1976):

הנתונים על הכנסות הממשלה ממסים, שמקורם באוצר, מורים בין השאר:

1) מס ההכנסה שנגבה באפריל 1976 נמוך משיעורי המס החדשים שנגבו על-ידי אגף מס ההכנסה מחודש יוני 1975 במשך תשעה חודשים קודמים (למעט חודש אוקטובר 1975, שהיתה בו שביתה באגף מס ההכנסה);

2) שיעור מס ההכנסה שנגבה במאי 1976 נמוך משיעורי המס החדשים שנגבו במארס 1975, בדצמבר 1975, בינואר 1976 ובמארס 1975. שיעור הגבייה בחודשים ספטמבר 1975 ופברואר 1976 היה דומה לשיעור הגבייה במאי 1976.

ידוע לי שמדד המחירים במאי 1976 היה גבוה בכ-27% מן המדד הממוצע לשנת 1975, דהיינו שערך הלירה ירד בשיעור מקביל.

אבקש להשיב לי:

א. האם הנתונים שנזכרו לעיל נכונים?

ב. מה היא הסיבה שגביית המס בחודשים אפריל ומאי 1976 קטנה מבחודשים שקדמו להם?

ג. מה הוא שיעור המקדמות שגובה האוצר מעצמאים ומחברות ששנת המס האחרונה שלהם היתה 1973 או 1974 בהתאמה?

מה הוא שיעור השתנותו של מדד המחירים לצרכן מן השנים הנ"ל ועד היום?

מה הוא שיעור השינוי בהכנסה הריאלית הממוצעת של עצמאים וחברות מן השנים הנ"ל ועד היום?

ד. מה היא הערכה של שיעור ההכנסה הריאלית השנתית של עצמאים וחברות שאין מצהירים עליה בפני שלטונות המס?

שר האוצר י. רבינוביץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. כן. אולם המסקנה שהשואל מנסה להסיק מהם אינה עומדת במבחן, משתי סיבות: 1. אין לעשות השוואה בין חודש סקרי ב-1976 לשנת 1975 כולה; 2. כדי להעריך מידת ערך הלירה יש לקחת בחשבון את מידת האינפלציה בארצות הסחר של ישראל.

ב. החודשים אפריל ומאי הם תחילת שנת הכספים ובחודשים אלה אין משלמים, על-פי החוק, מקדמות של

— שאילתות ותשובות (גיבלבר, מואב, רבינוביץ, אמיר, ארבל-אלמוזלינו, קצב) —

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

אדוני השר, בתשובה על שאלה 2 אמרת שאין הוראה. האם קיים נוהג של פקידי המס להטיל מס גבוה יותר על הלוואות אנונימיות?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

בהחלט, אני חושב שיש. אני מוכן לברר. באשר לסעיף 4 ביקשתי לבדוק את בעיית הלגיטימציה, שאתה מדבר עליה, לגבי השימוש בהון הזה.

היו"ר א. גיבלבר:

שר האוצר ישיב על שאילתא מס' 5959 של חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו. חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו ז'ינו איננה באולם. שר האוצר רשאי למסור את התשובה לפרוטוקול.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

כבוד היושב-ראש, אני מבקש לשמוע את התשובה מעל דוכן הכנסת.

היו"ר א. גיבלבר:

בבקשה.

5959. גביית מס הכנסה במזרח-ירושלים

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר האוצר ביום א' בתמוז תשל"ו (29 ביוני 1976):

בעתון "הארץ" פורסם ש-5,000 עצמאים במזרח-ירושלים חדלו לשלם מס הכנסה מחודש פברואר.

רצוני לשאול:

1. האם הפירסום תואם את המציאות?

2. אם כן — מה הן הסיבות לכך?

3. אילו אמצעים נקט משרד האוצר על-מנת להביטח תשלום מס הכנסה על-ידי כל החייבים במזרח-ירושלים?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

1-2. לא. הגבייה במזרח-ירושלים עלתה בשנת המס 1975 בשיעור של כ-112% לעומת הגבייה ב-1974. מגמה זו נמשכה גם בחודשים אפריל-יוני 1976, ובהם עלתה הגבייה ביותר מ-100% לעומת התקופה המקבילה ב-1975.

3. שלטונות מס הכנסה נוקטים במזרח-ירושלים אותם אמצעים שמעמידה לרשותם פקודת מס הכנסה ביתר חלקי הארץ. אמצעים אלה כוללים קנסות, ריבית, עיקולים ותביעות משפטיות.

5983. מספר העוסקים שלא החזירו שאלוני רישום למס הכנסה

חברת-הכנסת נ. קצב שאלה את שר האוצר ביום ב' בתמוז תשל"ו (30 ביוני 1976):

אודה לכבוד השר אם יודיעני:

א. האם נכון הדבר שעשרות אלפי עוסקים לא החזירו את הטפסים הדרושים לביצוע מס ערך מוסף.

ב. האם נכונה הידיעה שהאוצר עומד לפטור בעלי הכנסות מסוימות מתשלום המס? אם כן — את מי?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

א. מספרם של אלה שלא החזירו עד עתה את שאלוני הרישום מגיע לכ-50,000. אולם למרות זאת נרשמו "רישום ארעי" מכות סעיף 54 לחוק מס ערך מוסף, ומוטלת עליהם חובת תשלום המס בלי שיהנו מהזכויות המגיעות למי שנרשמו מרצונם.

ב. סעיף 31 (3) פוטר מחובת תשלום המס עוסק זעיר שמחזור העיסוקאות שלו פחות מ-20,000 לירות לשנה. אין בדעתנו להמליץ להרחיב מסגרת זו.

היו"ר א. גיבלבר:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת קצב.

נוהת קצב (המערך):

האם זה שיקול נכון שאנחנו פוטרם מתשלום מס חלק מן העוסקים הזעירים, כאשר ברצוננו לגבות מס-אמת מכל אחד?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

אם העוסק הוא עוסק זעיר מאוד, אנו נוקטים דרך אחרת כדי לוודא את הכנסותיו ולחייב אותו במס, ואנחנו לא יכולים להגיע לכל העוסקים הקטנים מאוד.

5984. מצב ניהול פנקסים לאחר הפעלת הרפורמה כמס הכנסה

חברת-הכנסת נ. קצב שאלה את שר האוצר ביום ב' בתמוז תשל"ו (30 ביוני 1976):

אודה לכבוד השר אם יודיעני מה הם השינויים שחלו בעקבות הרפורמה במס הכנסה בתחומים דלהלן: א. מצב ניהול ספרים — כמה מנהלים ספרים וכמה אינם מנהלים.

ב. הצעדים הננקטים על-ידי משרד האוצר לגבי מי שאינם מנהלים ספרים.

שר-האוצר י. רבינוביץ:

א. כ-35,000 נישומים החלו לנהל עתה פנקסים, בנוסף על 41,000 נישומים עצמאיים וחברות שניהלו ספרים כבר לפני הרפורמה.

כ-125,000 נישומים עדיין אינם מנהלים פנקסים, כאשר 25,000 מהם חייבים להתחיל בניהול ספרים רק מ-1 אוקטובר 1976.

ב. נגד סרבני ניהול פנקסים ננקטות הפעולות הבאות: (1) נעשים מיבצעי סריקה ארציים לגילוי נישומים אשר אינם מנהלים פנקסים. בעסקיהם של נישומים אלה תעשייה ביקורת חוזרות ונשנות. (2) במקביל למיבצעי הסברה בכלי התקשורת בנושא הכדאיות שבני-הול ספרים יועברו כ-10,000 תיקים למחלקת החקירות לטיפול פלילי, ומהם ייתבעו לדין כ-2,000 נישומים. (3) כמחצית כוח המפקחים באגף מס הכנסה יועדה לעריכת שומות אוכפות כנגד סרבני ניהול ספרים, שמטרתן למצות מלוא ההכנסות שהיו לנישומים אלה. (4) נישומים אשר היו חייבים בניהול ספרים ולא עשו כן יתוייבו בתשלום המס לפי שיעורי מס התחלתיים הגבוהים ב-20% לעומת השיעורים שחייבים בהם מי שמנהלים פנקסים. שיעור המס התחלתי יהיה 45%, לנישום אשר יתמיד בסירובו גם בשנה השנייה יהיה שיעור המס 55%. בנוסף על כך לא יוכרו לנישומים אלה הוצאות ריבית, פחת והפסדים עסקיים.

אזרחים שפנו לקבל החזרי מס על ביטוח חיים ו/או קופת-גמל (על-פי סעיף 45 א' לחוק מס הכנסה) לשנת 1975 במשרד מס ההכנסה בתל-אביב הופתעו לשמוע כי "נתקבלה הוראה מהממשלה להקפיא את הטיפול בהחזרי מס לשנת 1975 לפחות למשך שלושה חודשים", ולכן אין משרדי מס ההכנסה מוציאים אישורים בנדון. שאלותי הן:

1. האם הועברה הוראה להקפיא את הטיפול בהחזר המס לשנת 1975?
2. האם יש הצדקה להקפאת החזרי המס?
3. אם הועברה הוראה כזו, מדוע לא הובאה לידיעת הציבור?
4. אם אמנם הוקפאו החזרי המס, מתי יפשיר משרד האוצר את החזרי המס?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

1—4. לא הועברה כל הוראה להקפיא את הטיפול בהחזרי מס על-ידי פקידי השומה. החזרי מס מבוצעים עקב עריכת שומות סופיות על-ידי פקידי שומה.

היו"ר א. גיבלבר:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת מואב.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

כבוד השר, האינפורמציה הועברה אלי באמצעות אזרח אשר ציטט פקיד מס באחד ממשרדי מס הכנסה בתל-אביב. האם כבוד השר עומד לנקוט צעדי הסברה כל שהם בעניין?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

אינני יכול להשיב על שמועות שנמסרו מפה לאוזן או מאוזן לפה.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

אני מוכן להעמיד לרשותך את האינפורמציה — את שמו של הפקיד ואת המשרד.

שר-האוצר י. רבינוביץ:

השבתי מה שהשבתי ואין לי מה להוסיף עוד על תשובתי.

6000. מצבם של ניירות-הערך של מפעלי עסיס והאחים בזרנו בע"מ

חבר-הכנסת י. בארי שאל את שר האוצר ביום ח' בתמוז תשל"ו (6 ביולי 1976):

ביום 5 בנובמבר 1975 הביא עתון "הארץ" ידיעה על מצב החברה "עסיס בע"מ". מקור הידיעה — מזכיר החברה. נאמר בה כי "לפי סיכומים ראשוניים נראה שהרווח בשנת 1975 לא יפול מזה של 1974. בשנת 1974 הסתכמו רווחי "עסיס בע"מ" ב-4.8 מיליון לירות. בעת האחרונה נתגלה כי בשנת 1975 הפסידה החברה כ-1.5 מיליון לירות. אבקש לדעת:

אילו צעדים נקטה בעניין הנדון הרשות לניירות-ערך, שמכוח חוק ניירות-ערך, תשכ"ח—1968, "תפקידה שמירת ענייניו של ציבור המשקיעים בניירות-ערך?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

בהתאם להוראות החוק הגישה חברת מפעלי עסיס והאחים בזרנו בע"מ לרשות לניירות-ערך דו"חות תקו-

5998. המאזנים והערך הריאלי של הנכסים הכנקאיים חבר-הכנסת ש. ליון שאל את שר האוצר ביום ח' בתמוז תשל"ו (6 ביולי 1976):

בעקבות התשובה של שר האוצר על שאילתה שלי מס' 5046, שניתנה ב-21 ביוני 1976, אבקש לדעת:

1. האם בידי המפקח על הבנקים נתונים על ערכם הריאלי של הנכסים הקבועים של הבנקים ושל "המניות ללא שער" שבידיהם? אם יש נתונים — מה הם? אם אין נתונים כאלה — מדוע אינם? במקרה כזה, האם מוכן שר האוצר להורות על איסוף נתונים על הערך הריאלי של הנכסים הנ"ל?

2. האם יש להמשיך ולחשב פחת על נכסי הבנקים אף-על-פי שבפועל עולה בהתמדה ערך הבניינים, המג-רשים ושאר נכסי-דלא-ניידי של הבנקים?

אם כן — מדוע? אם לא — מה עומד השר לעשות לשינוי הנהגה הנה?

3. מדוע לא הפעיל המפקח על הבנקים את סמכותו לבצע שיערוך של נכסים והתחייבויות של הבנקים?

4. האם יש בדעת בנק ישראל לשנות את כללי החשבונאות של עריכת מאזני הבנקים? אם כן — איך ומתי? אם לא — מדוע לא ישונו הכללים האלה?

5. האם הוצאות לשיפוץ סניף בנק נרשמות כהוצאות המקטינות את גודל הרווח או כהשקעה המגדילה את ערכו של הנכס הבנקאי?

תשובת שר-האוצר י. רבינוביץ:

(לשאלה הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1, 3. אין בידי המפקח על הבנקים נתונים על ערכם השוטף של הנכסים הקבועים של הבנקים ושל "המניות ללא שער", כשם שאין בידו גם נתונים על הערך השוטף של ההון העצמי של הבנקים. כידוע רשום ההון העצמי בערכו הנומינאלי בעת היווצרותו, כשם שההשקעה בנכסים הקבועים שרומה בעת ביצועה. מן הראוי לזכור שרק חלק מההון העצמי מושקע בנכסים השומרים על ערכם, בעוד שחלק אחר מושקע בנכסים לא צמודים. כל עוד שרירים וקיימים העקרונות החשבונאיים המקובלים כעת אין צורך לאסוף נתונים אלה.

2. חישוב הפחת נעשה ביחס לערך המאזני של הנכס. כל עוד לא הונהגה שיטה חשבונאית אחרת חייבים לחשב את הפחת על הערכים ההיסטוריים של הנכסים.

4. מאזני הבנקים נערכים לפי כללי חשבונאות מקובלים ולפי הנחיות מפורטות של הפיקוח על הבנקים, בתיאום עם לשכת רואי-חשבון ועל דעת הרשות לניירות-ערך. אין מקום לסטייה מכללים אלה החלים על כל מגזרי המשק. לשכת רואי-חשבון דנה כעת על כללי חשבונאות בתקופת אינפלציה. אם וכאשר יוחלט על מעבר לשיטה חשבונאית אחרת, תיושם שיטה זו, בהתאמות הדרושות, גם למערכת הבנקאות.

5. הוצאות הבנקים על שיפוצים שוטפים של סניפי-הם נרשמות, בדרך כלל, כהוצאה המקטינה את הרווח.

5999. הטיפול בהחזרי מס

חבר-הכנסת ב. מואב שאל את שר האוצר ביום ח' בתמוז תשל"ו (6 ביולי 1976):

— שאילתות ותשובות (רבינוביץ, גיבלבר, בארי, ורטמן); חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי (סיכוני צד שלישי) (מס' 3) (גיבלבר, רבינוביץ) —

השאלתה של חברת-הכנסת א. הרליץ מיום 13 בינואר 1976 מתייחסת לעמוד שהוזמן על-ידי משרד הדתות.

שר הדתות השיב לחברת-הכנסת הרליץ ביום 3 במאוס 1976. בתשובתו ציין כי "מחיר העמוד של משרד הדתות במוסף זה עלה 8,120 לירות, והעמוד הוזמן דרך לשכת הפירסום הממשלתית כנהוג במודעות של משרדים ממשלתיים". לאחר מכן הוברר שעקב טעות בנדהלים לא פורסמה המודעה באמצעות לשכת הפירסום הממשלתית, אף כי מודעות של משרדי הממשלה מתפרסמות באמצעות הלשכה.

ביום 12 בינואר 1976 הגיש חברת-הכנסת יוסי שריד שאילתה לשר האוצר בדבר המודעה שפורסמה ב"מעריב". אגף החשב הכללי נתבקש לבדוק את העניין ולהכין את החומר לתשובה לשאלתה. לאחר שהוברר כי המודעה לא פורסמה באמצעות לשכת הפירסום הממשלתית ניתנה הוראה לחשב משרד הדתות שלא לשלם תמורת המודעה.

ביום 1 ביוני 1976 כתב המנהל הכללי של משרד הדתות לאגף החשב הכללי והתנצל "על התקלה שגעשתה על-ידי דובר המשרד שלא שלח את החומר לפירסום דרך לשכת הפירסום הממשלתית". באותו מכתב צויין כי הדובר סיכם טלפונית את ההזמנה עם עובד לשכת הפירסום הממשלתית. אולם מנהל משרד הדתות מצא לנכון להוסיף כי "נזפתי בו (בדובר) על כך ואני יכול להבטיחך שנקטתי צעדים על-מנת למנוע הישנותן של תקלות מעין אלו".

כאמור, אגף החשב הכללי נתבקש לבדוק את העניין והכין את החומר לתשובת שר האוצר על השאלתה של חברת-הכנסת י. שריד. מאחר שהזמנת המודעה לא נעשתה באמצעות לשכת הפירסום הממשלתית כאמור, הוצע כי תשובת שר האוצר תציין עובדה זו תוך תוספת שהמדינה לא תשלם בעד הפירסום. תשובת שר האוצר מעל במת הכנסת ניתנה ביום 20 ביולי 1976.

לאחר שהוכנה התשובה על השאלתה, אולם לפני שניתנה מעל במת הכנסת, סיכם אגף החשב הכללי עם המנהל הכללי של משרד הדתות כי תוצא הוראה כללית האוסרת מתן הודעות מסוג זה לפירסום בתשלום. עם זאת הסכים, במקרה הנדון, להתיר לחשב משרד הדתות להעביר את המודעה לתשלום באמצעות מחלקת הפירסום הממשלתית. החלטתו של אגף החשב הכללי לא הובאה לתשומת לבו של שר האוצר.

2. לאחר ששר האוצר בירר את העניין והוברר לו כי נעשו טיפולים מתאימים בכתב למנוע הישנות מקרים דומים, אישר את החלטתו של אגף החשב הכללי להתיר העברת המודעה לתשלום באמצעות מחלקת הפירסום הממשלתית.

ח. חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי (סיכוני צד שלישי) (מס' 3), תשל"ו—1975 *
(קריאה ראשונה)

שרי-האוצר י. רבינוביץ :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, פקדת ביטוח רכב מנועי אוסרת שימוש ברכב מנועי כאשר אין עליו פוליסת ביטוח בת-תוקף.

הפקודה קובעת רשימה של תנאים בפוליסה שאין

פתיים, אשר האחרון בהם מתייחס לשנת 1975. בדו"ח זה צויין כי לחברה רווח הפעלה, לפני הוצאות מימון, בסכום של כ-8.8 מיליון לירות, ואילו לאחר הוצאות מימון היה לחברה הפסד בסכום של כ-1.5 מיליון לירות.

רשות ניירות-ערך בודקת את הדו"חות הכספיים של החברות, אשר ניירות-הערך שלהן הוצעו לציבור על-פי תשקיף או נסחרים בבורסה, ונוקטת אמצעים כאשר נמצא ליקוי בדו"ח, אך היא אינה יכולה לנקוט צעדים לגבי כתבות בעתונים אלא אם מוגשת תלונה קונקרטית בדבר מעשה תרמית על-ידי החברה או מנהליה, או כאשר על פני הדברים, בעת הופעת הכתבה, נראה כי בנכתב בכתבה יש מקום לחשד במעשה תרמית, במובן סעיף 54 לחוק.

הידי"ר א. גיבלבר :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת בארי.

ידידיה בארי (הליכוד):

אדוני השר, בשים לב לתשובתך — האם אינך סבור שהכתבה שפורסמה בעתון "הארץ", ובה נאמר מפי מזכיר החברה כי "לפי הסיכומים הראשונים נראה שהרווח בשנת 1975 לא יפול מזה של 1974", נותנת מקום לחקירה ולטיפול מיוחדים?

שרי-האוצר י. רבינוביץ :

אינני יודע אם כתבה בעתון נותנת מקום. מי שהיו צריכים לקרוא את הכתבה בוודאי קראו אותה. על-פי כתבה בעתון אי-אפשר להביא לחקירות. אני מוכן לבדוק מדוע עברו לסדר-היום. אי-אפשר אחרי כל כתבה לשבת ולבדוק, אם רוצים להגיש תלונה על משהו, אפשר להגיש.

6109. התשלום בעד מודעת משרד הדתות שפורסמה ב"מעריב"

חברת-הכנסת מ. ורטמן שאל את שר האוצר ביום כ"ח בתמוז תשל"ו (26 ביולי 1976):

בעתונות פורסם כאלו תשובת שר האוצר על השאי-לתה בעניין פירסום מודעה על-ידי משרד הדתות לא תאמה את התשובה שניתנה באותו עניין על-ידי שר הדתות.

אבקשך להשיב :

1. האם פורסמה המודעה של משרד הדתות באמצעות לשכת הפירסומים הממשלתית?

2. האם אושר לבסוף תשלום בעד המודעה?

שרי-האוצר י. רבינוביץ :

1. ביום 9 בינואר 1976 פורסם ב"מעריב" מוסף בשם "החיים הדתיים בישראל". מוסף זה כלל ארבעה עמודים, ובהם עמוד אחד שהוזמן על-ידי משרד הדתות.

היז"ר א. גיבלבר :

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא, והוא: חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי (סיכוני צד שלישי) (מס' 3), תשל"ו—1976 — קריאה ראשונה. את החוק יביא שר האוצר.

* רשומות (הצעות חוק, חוב' 1208).

— חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מגועי (סיכוני צד שלישי) (מס' 3) (רבינוביץ, גיבלבר, בארי, מואב) —

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מאחר שיושב-ראש הכנסת והסגנים לא נתנו לכנסת הזדמנות לדון מחדש בשאלה של תעריפי ביטוח רכב מגועי, וזהו נושא החוק, רוצה אני לגזול בשעה מאוחרת זו דקה אחת מזמנה של הכנסת ולומר: חברות הביטוח בחודשים האחרונים מתחרות ביניהן על הזכות לבטח רכב מגועי ביטוח צד שלישי. משמע שהענף הזה, שעד לפני שנים מספר נגרמו לו הפסדים, הוא כנראה היום ענף רווחי. נוסף על מסקנה זו פורסם מחקר שנערך על-ידי הפרופסור ברוך לב וזאב נוימן מאוניברסיטת תל-אביב, מחקר המוכיח בצורה חד-משמעית שאמנם נהנו חברות הביטוח בשנה האחרונה מרווחים גאים בענף ביטוח הרכב.

נראה לי שהכנסת צריכה היתה לשקול מחדש את ההחלטה שקיבל המפקח על הביטוח להעלות התעריפים בחודש ספטמבר. אני מצטער על שיושב-ראש הכנסת והסגנים לא נתנו לכנסת את הזדמנות לדון בנושא ולבחון אותו מחדש.

היו"ר א. גיבלבר:

חברי הכנסת, ניגש להצבעה.

הצבעה

ההצעה להעביר את החוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מגועי (סיכוני צד שלישי) (מס' 3), תשל"ו — 1976, לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר א. גיבלבר:

חברי הכנסת, ישיבת הכנסת הבאה מחר, בשעה 16:00 אחר-הצהריים. ישיבה זו נעולה.

להם תוקף. המדובר בתנאים המכוונים להגביל את הביטוח בשל נסיבות הנוגעות, למשל, למצב הנהג, מצב הרכב, הנוסעים או הטובין המובילים. בין היתר נקבע כי אין תוקף לתנאי המגביל את הביטוח בשל "הגיל או המצב הגופני או הנפשי של הנהגים ברכב". לפי זה אם נקבע, למשל, בפוליסה כי אין לה תוקף אלא אם הרכב היה נהוג בידי נהג שגילו פחות מ-24 שנים, אין התנאי פוטר את המבטח מחבותו כלפי מי שניזק בתאונה.

אנו מציעים להוסיף לרשימה האמורה גם הגבלה הקשורה בוותק של הנהג. כלומר, לא יהיה תוקף לתנאי הפוליסה המגביל את אחריות המבטח למקרים שבהם היה הרכב נהוג בידי מי שהחזיק רשיון במשך תקופה מסויימת. חברת הביטוח לא תוכל להשתחרר מחבותה בהסתמך על תנאי כזה. תיקון זה תואם את המגמה להרחבת הביטוח שהנחתה את הכנסת בחקיקת חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, העומד להיכנס לתוקף בעוד חודשים מספר.

אני מבקש להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים של הכנסת.

היו"ר א. גיבלבר:

חברי הכנסת, נפתח בדיון. רשות הדיבור לחברי הכנסת בארי.

ידידיה בארי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מותר.

היו"ר א. גיבלבר:

רשות הדיבור לחברי הכנסת אבטבי. איננו נוכח באולם. רשות הדיבור לחברי הכנסת מואב, שאיננו מותר.

הישיבה ננעלה בשעה 20:25.